

Piet Brongers

Meedoen met het verhaal van God

hen zou leggen en voor hen zou bidden. Maar de discipelen zeiden dat zij Hem niet mochten lastig vallen. "Laat die kinderen toch bij Mij komen", zei Jezus. "Houd ze niet tegen. Want het Koninkrijk van de hemelen is ook voor hen." Hij legde zijn handen op hun hoofdjes en zegende

Callenbach

MEEDOEN MET HET VERHAAL VAN GOD!

Inhoudsopgave	pag.
1. Alles heeft een naam (de schepping)	4
2. Als je voor iets zorgen mag (Adam en Eva)	4
3. Als je je niet aan de regels houdt (de zondeval)	6
4. God begint helemaal opnieuw (Noach en de ark)	9
5. Alles op één hoop (torenbouw van Babel)	13
6. Verhuizen: durf je wel? (Abraham gaat op reis)	14
7. God hou je niet voor de gek (Jacob bedriegt zijn vader)	17
8. Wat je droomt ben je zelf (Jozef en zijn dromen)	20
9. Leven redden is de moeite waard (geboorte van Mozes)	23
10. Er is een weg, zelfs door het water heen (doortocht door de rode zee)	26
11. Onderweg in de woestijn: je hoeft niet bang te zijn (manna, water uit de rots)	28
12. Monument: "herinner"-ding (gedenkteken in de Jordaan)	31
13. Muren kunnen vallen (de muren van Jericho)	34
14. Sterke mensen winnen niet altijd (David en Goliath)	36
15. Ook een buitenlander hoort erbij (Ruth)	39
16. Het Licht komt eraan (advent en de geboorte van Jezus)	41
17. Wie helpt er mee met het werk van God? (roeping van de discipelen)	43
18. Licht moet je laten schijnen (de lamp onder de tafel)	47
19. Als je een vriend bent, help je mee (de vier vrienden)	50
20. Als je niet kunt horen (genezing van de doofstomme)	53
21. Als je niet kunt zien (de blindgeborene)	56
22. Ook al doe je nog zo gek: je hoort erbij (de bezetene)	59
23. Voor de dood hoef je niet bang te zijn (het dochtertje van Jairus)	62
24. Je hoeft nooit bang te zijn (storm op het meer)	65
25. Kinderen horen er ook bij (Jezus zegent de kinderen)	68
26. Iedereen kan groeien (de zaaier)	70
27. Als je de weg bent kwijtgeraakt (het verloren schaap)	73
28. Je kunt het niet in je eentje (de verloren zoon)	76
29. Iedereen mag meedoen met het feest van God (de genodigden)	80
30. Voor wie wil je een vriend zijn? (de barmhartige samaritaan)	83
31. Wat wil je doen met wat je hebt? (de talenten)	86
32. Als iemand er niet meer is: afscheid (rondom het Kruis)	89
33. Niet zien en toch geloven (Thomas)	92
34. Als je samen deelt, ontdek je God (de Emmausgangers)	94
35. Je kunt Jezus niet meer zien, maar Hij is er nog wel	

(Hemelvaart)	97
36. Waar het hart vol van is (Pinksteren)	99
37. Wij moeten het zelf doen (het zendingsbevel)	101
38. Alles wordt nieuw (de nieuwe schepping)	104
Bijzondere thema's:	
1. Oogstdankdienst	106
2. Knuffelviering	108
3. Kerstverhaal: "de lelijke kapotte kaars"	111

1. Alles heeft een naam (de Schepping)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met een gesprek over een bezoek aan de dierentuin. (Eventueel via een verhaaltje over Kees, een jongen van 4 à 5 jaar, die allemaal gekke dieren ziet en helemaal niet weet hoe ze heten. Je kunt dan in zijn woorden allemaal dieren beschrijven, die dan geraden moeten worden: een dier met twee staarten (olifant), of met een heel lange nek, of met een heel raar geluid, enz.). Waar het om gaat is, dat ze er bij bepaald worden, dat er zoveel verschillende dieren zijn, en dat die allemaal verschillende namen hebben. Als je dierenplaatjes hebt kun je ze ook laten raden wat voor dier het is. Dat raden kan ook via uitbeelding, of via het maken van een geluid. Daarvoor lenen "boerderij"-dieren zich nog het beste. Je kunt iedereen er bij betrekken, door ze allemaal het geluid te laten maken (kudde schapen, koeien, kippen, enz.). Zo kun je even stilstaan bij het feit, dat alle dieren verschillende namen hebben: dan weet je wat voor dier het is.

Maar als je zelf een (lievelings)dier hebt, kun je die ook nog een eigen naam geven (voor een hond of kat kun je bijv. mooie namen bedenken). Dan kun je ze roepen. Daarom hebben wij ook allemaal een naam. Dan kun je iemand roepen, en met iemand praten.

Dit kun je illustreren door een paar van de groep bij hun naam te noemen en ze bij je te roepen. (Ook leuk om nieuwelingen te begroeten en te vragen naar hun naam). Als je geen naam hebt, of als je de naam niet weet, dan kun je iemand ook niet roepen ("hé, jij daar, met je rode trui aan!", dat is toch niks, zo gaat het toch niet?).

Het is goed, dat je weet wie iedereen is en hoe iemand heet.

* Vertelling. (Gen. 2: 8 - 25)

Zullen we eerst samen een leuk liedje (leren) zingen?
(met bijbehorende gebaren)

1. Zeg, wie heeft gemaakt de bloemetjes,
de bloemetjes, de bloemetjes?
Zeg, wie heeft gemaakt de bloemetjes?
God in de hemel, ja!
2. Zeg, wie heeft gemaakt de sterretjes?
3. Zeg, wie heeft gemaakt de vogeltjes?
4. Zeg, wie heeft geschapen jou en mij?
5. Zeg, wie heeft gemaakt: de bloemetjes,
de sterretjes, de vogeltjes?
Zeg, wie heeft geschapen jou en mij?
God in de hemel, ja!

(o.a. te vinden in: Timotheus, *Kinderliedjes*)

Er zijn zoveel sterren en zoveel verschillende vogels, en bomen en dieren. En, er is ook een mens. De allereerste mens: weet je hoe hij heet? Adam. Maar, hij is helemaal alleen. Nou,

niet helemaal alleen, want er zijn natuurlijk dieren genoeg die geluid maken. (Laat maar eens horen: schapen, koeien, kippen, leeuwen, poesen, enz.)

Adam ligt lekker te slapen in een hele mooie tuin, die God voor hem gemaakt heeft. Prachtige bomen, lekkere vruchten: appels, peren, perziken, druiven, heerlijk!

Hij wordt wakker en kijkt eens om zich heen. Hij vindt alles heel mooi, maar weet je wat er is? Hij heeft geen vriend waar hij mee kan praten. Adam gaat op zoek. Hij zoekt de dieren op, om te kijken of er ook eentje is die een beetje op hem lijkt, en die zijn vriend zou kunnen worden. Hij komt eerst een koe tegen. Hij zegt: "dag, hoe heet je?" Nou, een koe kan natuurlijk niet praten. Hij zegt: "boe, boe, boe." Adam zegt: "dat weet ik niet hoor. Ik kan niet met je praten, en je lijkt ook niet op mij. Weet je wat? Om goed te kunnen onthouden wie je bent, geef ik je een naam. Ik noem jou 'koe'. Als ik weer precies zo'n dier tegen kom, weet ik dat dat ook een koe is. Dan kan ik mij niet vergissen". Zo gaat het door (Adam komt nog meer dieren tegen, die hij leert kennen en die hij een naam geeft: 'Giraffe', 'kip', 'aap', 'leeuw'). Soms ziet hij een dier, dat wel een beetje op hem lijkt (aap), maar het is niet hetzelfde. Want hij kan niet met hem praten. Zo geeft Adam aan alle dieren een naam. En hij ontdekt ook, dat er heel aardige dieren zijn, die je kunt aaien, maar dat er ook dieren zijn waar je wat voorzichtiger mee moet zijn.

Maar hij vindt niet iemand die op hem lijkt.

Als het weer nacht wordt gaat hij slapen, maar hij voelt zich wel een beetje alleen. En God denkt: weet je wat, ik heb alle dieren wel gemaakt, maar ik heb maar één Adam gemaakt. Het is niet goed, dat Adam maar in zijn eentje is. Ik ga nog een mens maken. Maar dan maak ik niet nog een man: ik maak een vrouw, met de naam 'Eva'. Dan zijn ze met zijn tweeën. En ik doe het stiekem, als Adam slaapt.

Adam wordt wakker en doet zijn ogen open. En wat ziet hij? Daar staat een dier op zijn achterpoten. Maar wat een gek dier. Het lijkt wel op hem, maar het is toch wel een beetje anders. Het heeft wat langer haar, en borsten. Wat is dat voor een dier? Adam zegt: "dag, wie ben jij? Kun jij misschien een vriend van mij zijn?" Eva zegt: "hallo, ik ben Eva, ik lijk wel op jou, maar ik ben een vrouw en geen man. Ik wil graag jouw vriendin zijn." Nou wat zijn ze blij met zijn tweeën! Nu kunnen ze samen praten. Adam laat Eva alle dieren zien, en vertelt hoe ze heten. Maar hij zegt: "ik vind het het fijnste, dat jij er bent. Nu kunnen we samen praten, maar elkaar ook helpen. Als jij verdrietig bent kan ik je troosten. En als ik ziek ben kun jij voor me zorgen. En we kunnen samen spelen, samen eten, samen slapen, en ook samen vrijen. En kinderen krijgen. Want dan komen er nog veel meer mensen op de wereld." En, 's avonds voor het slapen gaan zeggen ze alletwee: "dank je wel God, dat u alles gemaakt hebt, en dat wij er ook zijn".

* Na de vertelling.

Je kunt zoekspelletjes doen, zowel met dieren, als met namen van mensen: Als je plaatjes hebt van dieren, kun je iedereen een plaatje geven, eventueel laten raden wat voor dier ze hebben, en wat voor geluid erbij past. Dan kun je iemand in het midden halen en hem vragen om een bepaald dier te zoeken. Je kunt dat nog iets spannender maken, door de persoon te blinddoeken en hem te laten vragen: "kip, waar ben jij?" De 'kip' moet dan geluid geven en zo moet hij proberen de kip te vinden. Enz.

Je kunt ook gewoon verstoppertje spelen. Al naar gelang het begripsniveau van de groep kun je dat moeilijker (bijv. namen vragen) of gemakkelijker maken. Eenvoudig is ook, als je iemand in de kring haalt en zegt: "Jij bent Adam, en jij moet Eva zoeken." Iemand anders moet zich dan ergens verstoppen. De rest zit erbij en weet natuurlijk waar Eva zich verstoppen

heeft.

Ook kun je paartjes elkaar laten zoeken, als je een aantal dubbele plaatjes uitdeelt.

Lied om samen te zingen:

1. Jij hebt een naam (2x),
daar kom je zelf in voor,
een naam die met jou mee zal gaan
je hele leven door.

2. Jij hebt een naam voor iedereen
die dicht bij jou wil staan,
en samen ben je niet alleen.
Zo kun je verder gaan.

3. Jij hebt een naam met een verhaal
dat uitgeschreven wordt
al gaandeweg in mensentaal
dicht bij de naam van God

(uit: H. Lam, *Met andere woorden*: 28; Geert Tromp, *Geroepen om te zingen*: 77)

2. Als je voor iets zorgen mag

(Adam en Eva)

* Vooraf.

(meenemen: plant(en) en een dier; zaadjes, potaarde, potjes)

Je zou kunnen beginnen met samen te kijken naar wat je hebt meegebracht. Wat is het voor een plant? Weet iemand ook hoe die heet? Als je goed voor de plant wilt zorgen, waar moet je dan allemaal om denken? Kun je hem het beste maar in een donkere kast zetten? En lust een plant wel limonade of koffie? Of een snoepje? Want dat vind jij toch ook lekker? (dit kun je als je wilt ook letterlijk uitvoeren). Nee he? Als je goed voor een plant wilt zorgen, moet je niet iets geven wat jij lekker vindt, maar dan moet je kijken wat hij nodig heeft (sommige planten veel zon, weinig water, enz.).

Datzelfde kun je ook doen met het dier dat je hebt meegebracht (Wat voor dier is het? Wat vindt hij lekker: beschuit met jam, met mes en vork, en een beker karnemelk?) Als je goed voor een dier wilt zorgen, moet je eerst kijken wat het nodig heeft, en niet geven wat jezelf lekker vindt.

Zo kun je ook over mensen praten. Je kunt nu bijvoorbeeld heel concreet over iemand vertellen voor wie jijzelf een keer moest zorgen: een baby of iemand die ziek is. Kun je die ook van alles geven? Bijvoorbeeld een dikke appel aan een baby? Of een dik bord met eten aan iemand die heel erg misselijk is? Nee, als je goed voor iemand wilt zorgen, moet je niet aan hem geven wat jij zelf lekker vindt, maar moet je kijken naar wat de ander lekker vindt. Anders gaat het misschien wel verkeerd.

(je kunt het bovenstaande ook vertellen in de vorm van een verhaaltje over Kees, die eerst een plant krijgt, later een konijn, en vervolgens een tijdje moet oppassen op een baby. Je laat hem steeds eerst iets verkeerd doen, en vervolgens laat je hem via de reacties van de aanwezigen leren hoe het wel moet).

Soms weet je wel wat iemand nodig heeft, soms ook niet. Hoe moet dat dan? Dan moet je dat vragen. En als het om een dier gaat moet je goed kijken, wat hij lekker vindt. En anders moet je het aan iemand vragen die er wel verstand van heeft.

* Vertelling. (Gen. 1: 26 - 31 en Luk. 10: 25 - 37)

Zeg, weet je nog: wie heeft geschapen de bloemetjes, de vogeltjes, de sterretjes, en alles wat er is? God in de hemel daar!

(eventueel het liedje herhalen of via de gebaren laten raden)

En er zijn zoveel sterren en zoveel vogels en bomen en dieren. En er is ook een mens: de allereerste mens. Weet je nog hoe hij heet? Adam. Is hij helemaal alleen? Nee natuurlijk, want er zijn dieren genoeg, die geluid kunnen maken. (Laat maar eens horen: schapen, koeien, kippen, leeuwen, poezen, enz.)

En wie is er nog meer? Weet je het nog? Eva natuurlijk, zijn vriendin. En ze wonen in een heel mooie tuin, die God voor hem gemaakt heeft. Schitterende bloemen (wat voor bloemen denk je? Prachtige bomen, lekkere vruchten appels, peren, perziken, druiven.

God zegt tegen Adam: "Adam, jij mag hier wonen. Jij mag dit allemaal hebben, maar dan moet jij er ook goed voor zorgen! Wil je dat wel?" Wat denk je? Natuurlijk wil Adam wel zo'n prachtige tuin. Met die mooie bloemen, en die prachtige bomen met lekkere vruchten, met al die dieren. En natuurlijk wil hij daar wel goed voor zorgen! Maar ja, hoe moet dat? Het zijn allemaal verschillende dieren. En denk je dat ze allemaal hetzelfde moeten eten? Adam gaat op zoek. Dan komt hij een dier tegen. Adam vraagt: "Hoe heet je?" Nou, dieren

kunnen natuurlijk niet praten. Het dier zegt: "Boe, boe, boe!!" "O, dan weet ik hoe je heet", zegt Adam, "jij bent een koe, want je zegt 'boe'. Alle dieren die 'boe' zeggen, zijn koeien". Ja, want die naam heeft hij ze zelf gegeven! "Maar, nou weet ik nog niet, hoe ik goed voor jou kan zorgen. Wat vind jij lekker? Lust jij wel een lekker stukje vlees?" Nee he? Wat vinden koeien lekker? En dan ziet Adam het ook: de koe loopt weg en gaat met zijn kop naar de grond om gras te eten. Nu weet Adam het heel goed: koeien vinden gras lekker. En als je goed voor koeien wilt zorgen, dan moet je zorgen dat ze elke dag gras kunnen eten.

Zo gaat het maar door met alle mogelijke dieren. Hij komt een kip tegen, en een giraffe, en een leeuw. Adam vraagt ze allemaal, hoe ze heten. En als hij hoort naar hun geluid, of als hij goed kijkt hoe ze eruit zien, weet hij weer hoe ze heten (kun je de groep ook weer bij betrekken). Hij wil ze eerst eten geven, wat hijzelf lekker vindt (vlees, ijsje, lolly, patat, cola, enz.). Maar hij leert om goed te kijken wat ze zelf lekker vinden.

Dan komt God bij Adam en zegt: "Adam, je hebt het goed geleerd. Ik wil dat je niet alleen zo voor de planten en dieren zorgt, maar ook voor de mensen." Dat wil Adam natuurlijk wel. Hij laat Eva alle dieren zien. En hij vertelt, wat ze allemaal nodig hebben. Ja, want ze moeten er natuurlijk wel samen goed voor zorgen. Adam zegt tegen Eva: "ik ben ook blij, dat jij er bent. Ik wil ook graag goed voor jou zorgen." Ja, ze kunnen elkaar helpen en ook goed voor elkaar zorgen. Wat moet je dan doen? Als Eva verdrietig is? Wat moet Adam dan doen? En als Adam over een boomstronk gevallen is, wat moet Eva dan doen?

"Goed zo", zegt God, "zo wil Ik ook dat alle mensen goed voor elkaar zorgen! Dan wordt het ook een heel mooie wereld."

Willen jullie ook helpen? Willen jullie ook meehelpen goed te zorgen voor de planten en de dieren en de mensen?

Wat moet je dan doen als iemand ziek is? En als hij in het ziekenhuis ligt? En als iemand op straat ligt, omdat die gevallen is? En als iemand heel verdrietig is? En als iemand heel erg boos is? Zo kunnen we elkaar helpen. En goed voor elkaar zorgen.

* Na de vertelling.

Je kunt zo nog even doorgaan met voorbeelden van dieren die bewoners zelf hebben, maar ook met ervaringen uit het dagelijkse leven (iemand valt, iemand komt met de rolstoel vast te zitten, iemand kan ergens niet bij, iemand heeft iets verloren, enz.)

Verder zou het leuk zijn om wat zaaadjes (bijv. erwten) mee te nemen en wat potaarde (of een turftablet) en wat kleine potjes. Samen kun je dan elkaar helpen om de turftabletjes in een potje te doen, ze met water te laten opzwellen, en vervolgens de zaaadjes er in te doen. Dat krijgen ze dan mee naar huis om goed voor te zorgen.

3. Als je je niet aan de regels houdt

(de zondeval)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met een leuk spel (bijv. met een mooie nieuwe bal die je gekregen hebt. Je gooit hem naar iemand van de groep en vraagt of hij hem weer terug gooit). Dan komt de storing: je gooit de bal naar bijv. een mede-vrijwilligster (of iemand, met wie je dat van tevoren hebt afgesproken) en die wil hem niet weer teruggooien. Ze zegt: "die bal krijg je niet terug, daar ga ik zelf mee spelen". Hoe reageert iedereen? Het is toch niet zo leuk, als je met je eigen bal een mooi spel aan het spelen bent, en dan pakt iemand hem af! Dan kunnen we niet samen verder spelen. Dit is op zich al een aar-dige inleiding op het verhaal van de zondeval, maar er zijn ook nog meer leuke voorbeelden te bedenken van een 'spel' dat verstoord wordt. Bijv. via een verhaaltje van Kees, die thuis aan het spelen is in de kamer en een koekjestrommel ziet (of een suikerpot) waar hij niet aan mag komen. Hij loopt er steeds langs, want het ziet er zo lekker uit (het is natuurlijk erg leuk om het aanschouwelijk te maken met een echte koekjestrommel, en zelf voor Kees spelen terwijl je aan het vertellen bent). Maar zijn moeder had gezegd: "jij mag daar niet aankomen; die koekjes zijn voor als er straks visite komt. Dan krijg jij er ook een." Kees neemt er toch stiekem een. Dan komt zijn moeder binnen. Ze vraagt: "heb je van de koekjes gesnoept?" Kees zegt: "nee hoor, echt niet." En ondertussen veegt hij vlug de kruimeltjes van zijn mond. Dat ziet zijn moeder, en die is natuurlijk boos: "Kees, ik had het toch tegen je gezegd? Ik vind het niet leuk. Want ik kan je niet meer vertrouwen, en bovendien heb ik geen koekjes genoeg voor iedereen. Jij mag er straks niet meer bij zijn. Ga maar naar je kamer!" Dat is niet zo leuk. Maar wel zijn eigen schuld. Kees vindt zichzelf natuurlijk erg stom. De volgende keer doet hij het echt niet weer. Want het ergste is nog dat zijn moeder boos is. Nu smaakt het koekje ook niet eens zo lekker meer. Gelukkig komt zijn moeder later toch nog, en dan wordt alles weer goed. Nou, zo gaat het ook een beetje met het verhaal van Adam en Eva.

* Vertelling. (Gen. 3: 1 - 19)

Adam en Eva lopen in een hele mooie tuin. In die tuin zijn hele mooie bomen. Met mooie bloemen, maar ook met allemaal lekkere vruchten. Wat hangt daar allemaal aan de bomen? (Noem eens wat lekkere vruchten. Appels, peren, bananen, druiven, enz.). En er lopen ook een heleboel dieren los rond. Het lijkt wel een dierentuin. Welke dieren lopen daar? Koeien, paarden, leeuwen, giraffes, enz. (eventueel geluiden laten maken). En vogels in de lucht. En, ze zijn er helemaal niet bang voor. Want niemand maakt er ruzie. Wat prachtig. "Ja", zegt Eva, "en is dat allemaal van ons? Mogen wij zomaar al die vruchten plukken en opeten?" "Ja hoor", zegt Adam, "God heeft alles aan ons gegeven. We mogen alle vruchten plukken. We mogen alles eten wat we lekker vinden en we mogen alles doen wat we leuk vinden." "Nou, dan doen we dat", zegt Eva, "maar wat is dat daar voor een mooie grote boom? Moet je eens kijken wat een mooie vruchten er aan die boom zitten. Het lijken wel appels, maar ze zien er nog veel groter en lekkerder uit. Mogen we die ook plukken en opeten?" "Ho, wacht even", zegt Adam, "we mogen alles hebben, behalve de vruchten van deze boom. God heeft gezegd: die vruchten zijn van mij. Daar moet jij van afblijven. Later zal ik een groot feest geven, en dan geef ik die vruchten aan iedereen. Maar nu mag jij daar niet van eten. Maar, dat is toch niet zo erg. Er zijn vruchten genoeg. En al het andere mag je gerust hebben. Dus Eva, denk je erom. Daar mag je niet aankomen, want dat heb ik aan God beloofd. En wat je beloofd hebt ... moet je ook doen. Afspraak is afspraak."

Zo lopen ze rond. En als Adam na het eten even gaat liggen om een dutje te doen loopt Eva nog even rond. Alles is zo mooi ...en ook zo lekker. Ze kijkt rond en dan komt ze ook weer langs die ene mooie boom. O. wat hangen daar lekkere vruchten aan die boom. Het water loopt al een beetje langs de tanden. Nou, het is wel te begrijpen, dat dat vruchten van God zelf zijn: die zijn zo mooi. Jammer, dat ik er niet een van mag plukken. Of, zal ik het toch stiekem doen. Nee, dat mag niet. Eva loopt weer om de boom heen. En dan is het net alsof ze een stemmetje hoort. Heel zachtjes, haast binnen haar eigen hoofd: "Eva, pak maar een lekkere vrucht. Doe het maar stiekem. Niemand ziet het toch." "Nee", zegt Eva, "het mag niet van God. En God is de baas. Daarom doe ik het niet." "Toe maar, Eva", hoort ze, "als jij een vrucht neemt is God niet meer de baas, want dan is die vrucht van jou. Neem maar gerust. Hij is zo lekker." En wat doet Eva dan? Gaat ze er een pakken? Ja, ze doet het heel vlug, en neemt er ook vlug een hapje van. Heerlijk....maar dan krijgt ze toch een raar gevoel van binnen: ze heeft iets gedaan wat niet mag. Hoe moet dat nou? Adam zal wel boos zijn, en God ook, en dat is niet leuk. Weet je wat? Als Adam nou ook eens stiekem een stukje neemt, dan is het niet zo erg, want dan zijn ze met zijn tweeën. Ze gaat naar Adam toe, met de rest van de vrucht in de hand. Ze zegt: "Adam, proef eens". Zegt Adam: "wat ziet dat er lekker uit. Wat voor vrucht is dat?" "Nou, eh, dat is van die heel mooie boom, die in het midden staat." "Hé, daar mogen we toch niet van eten? Dan wordt God toch boos." "Maar, Adam moet je eens kijken, hoe lekker. En ik heb er ook van geproefd. Het is heerlijk. En zo erg is het toch niet. Nu zijn wij toch een beetje net zo belangrijk als God. Want als je van de boom eet, is die toch ook van ons? Toe maar, eet maar?" En wat doet Adam? Hij eet een stukje. Maar dan krijgt hij ook een raar gevoel. Wat zal God er van zeggen? Die is vast boos. Ze gaan zich snel verstoppen. Ze willen niet, dat God hen ziet. Maar God ziet natuurlijk alles. En, is Hij blij? Nee, Hij is erg verdrietig, en ook boos. Nu kan Hij Adam niet meer vertrouwen. Hij roept Adam: "Adam, waar ben je?" Adam zegt eerst niets. Maar God roept nog een keer: "Adam, waar ben je?" Dan komt Adam te voorschijn. "Adam, wat heb je gedaan, je hoeft je toch voor mij niet te verstoppen?" "Ik... eh...nou,...eh...evaeh... ik ...heb van die vrucht gegeten, weet u wel. Nou, maar een heel klein stukje. En.. het is de schuld van Eva. Die heeft mij een stukje gegeven." En dan zegt Eva: "nou...eh ik kon het ook niet helpen.. Het zag er zo lekker uit. En er was ook een stemmetje. En die zei, dat ik het best wel mocht proberen."

"Maar, wat hadden wij afgesproken?", zegt God. Wat had Adam beloofd? Dat hij er niet aan zou komen. "Ik vind het niet leuk en ik ben boos op jullie. Want ik kan jullie niet meer vertrouwen. Ga maar weg uit mijn mooie tuin. Daar zal ik zelf wel voor zorgen. Anders maken jullie daar misschien wel van alles kapot." Adam en Eva moeten weg. Ze zijn erg verdrietig. Hier hadden ze niet aan gedacht. Hadden ze nu maar goed geluisterd. Maar ja, Als het gebeurd is, dan is het gebeurd. En is God nog boos gebleven, denk je? Nee, Hij zegt: "ik ben niet meer boos, maar jullie zullen nu meer werk moeten doen om het allemaal een beetje mooi te maken. Niet meer in de tuin, maar wel in de hele wereld. Toch blijf ik van jullie houden; daarom zal ik je er bij helpen." Zo loopt het toch nog goed af.

* Na de vertelling.

Je zou samen met de groep kunnen proberen om iets, dat kapot is, (bijv. een stuk tekenpapier dat gescheurd is, of een schoteltje dat op de grond gevallen is) weer heel te maken, bijv. met plakken en lijmen. Als het schoteltje gelijmd is (met secondelijm gaat het snel), kan het weer gebruikt worden. En als het papier geplakt is, kan er weer op getekend worden. Is het dan weer helemaal goed? De scheur en de barst blijf je natuurlijk altijd nog zien. Een herinnering

dus om niet te vergeten, dat er iets verkeerd gegaan is.

Zo zou je ook even een gesprekje kunnen hebben over hoe het gaat als je iets kapot gemaakt hebt, of als je iets verkeerd gedaan hebt (het levert vast wel iets op als je navraagt wie er wel eens iets gedaan heeft dat niet mag, of wie er wel eens straf gehad heeft). Van een gescheurde tekening kun je, ook al is hij weer geplakt, toch de scheur nog wel zien, maar je kunt wel weer goed zien wat er op staat. En na de straf is het eerst nog niet zo mooi, maar later kun je toch wel weer spelen.

Lied om samen te zingen (met gebaren):

1. Moet je horen, moet je horen,
luister nu eens goed.
Luister met je beide oren, luister goed.

2. Moet je kijken, moet je kijken,
kijk nu toch eens goed.
Kijk met allebei je ogen,
kijk heel goed!

3. Horen, kijken, kijken, horen
moet je beide goed,
om te zien en om te horen,
wat God doet.

(te vinden in Geert Tromp, *Geroepen om te zingen*: 120)

4. God begint helemaal opnieuw

(Noach en de ark)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met stil te staan bij als je iets probeert en het mislukt. Wat dan? Er mee ophouden of opnieuw beginnen? Dat kan via een spelletje, bijv. een blokkentoren bouwen. Als je een aantal blokjes hebt kun je iedereen om de beurt vragen een blokje op een ander blokje te stapelen, om zo samen een hele hoge toren te maken. Dat gaat natuurlijk wel eens fout, maar dan ga je gewoon weer opnieuw beginnen. Want meestal gaat het per ongeluk. Maar als er een echte "stoorzender" is, bijv. een medevrijwilligster (of iemand met wie je dat hebt afgesproken), die de hele boel in de war schopt en steeds expres de toren laat omvallen, dan wordt het anders. Dan ga je wel opnieuw beginnen, maar dan mag zij niet meer meedoen! Zo kan het ook met een willekeurig gemeenschapsspel (bijv. met een bal overgooien en dan mag de bal bijv. niet op de grond komen; ieder doet zijn best, maar als er dan een bij zit die de zaak verpest, mag die niet meer meedoen). Zo kom je vanzelf terecht bij het gegeven dat als je iets wilt doen en iedereen doet mee, dat het dan goed gaat, maar dat als er iemand is die niet mee wil doen, het vaak verkeerd gaat. Als je dan met plezier een spel wilt spelen, kan dat alleen met mensen die echt willen meedoen!

* Vertelling. (Gen. 6 - 9)

Weet je nog, dat God een hele mooie tuin gemaakt heeft, met allemaal mooie vruchten erin? Appels en peren, en.....

Prachtig was dat, en weet je nog dat Adam en Eva samen met God voor de tuin mochten zorgen? En mochten ze van de vruchten eten? Ja, maar niet van alle. Dat had God met hen afgesproken. Ging het toen goed? Nee, hè? Ze hebben toch stiekem van die ene boom gesnoept. Toen werd God boos, en toen moesten ze uit de tuin. Later heeft God het weer goed gemaakt, want Hij blijft van de mensen houden.

Ja, en zo gaat het verder. Adam en Eva moeten hard werken: ze moeten zelf een tuin maken met van alles erin. Wat staat er allemaal in de tuin? Mooie bloemen, maar ook aardappels en sla en.... Ze moeten ook een huis bouwen, om in te wonen. Hard werken, dat wel, maar toch ook wel af en toe spelen en blij zijn. Dan krijgen ze ook nog een kindje, en later weer een. En nog later worden de kinderen weer groot, en dan krijgen die ook weer kinderen. Zo gaat het maar door. Zo komen er steeds meer mensen. God vindt het prachtig. Want Hij wil dat de mensen alles mooi maken op de wereld. Dat ze goed zorgen voor de planten en de dieren. Ja, en er moet natuurlijk ook hard ge-erkt worden. Als je een huis wilt bouwen dan heb je een timmerman nodig, en als je eten wilt kopen, dan heb je een winkel nodig, en natuurlijk een boer die het eten naar de winkel brengt. En als er iemand jarig is dan is het groot feest. Zo gaat het eerst allemaal heel erg goed.

Maar dan gebeurt er wat! Er komt iemand en die ziet, dat iemand anders een heel lekkere taart heeft gebakken. Die lekkere taart wil hij wel hebben. Hij pakt hem stiekem weg, en eet hem in zijn eentje op. Kan dat zomaar? Nee, hè? Er komt ruzie, en ze gaan vechten. Vindt God dat mooi? Natuurlijk niet! God wil niet dat de mensen gaan vechten. Maar het gebeurt toch! De mensen doen allemaal dingen die niet leuk zijn en die niet mogen. Wat doen ze allemaal? Ze pakken stiekem iets weg van een ander....ze geven iemand soms zomaar opeens een klap...ze lopen stiekem weg...ze schelden iemand uit... enz. Nou, dat is niet zo leuk meer! Dààrvoor heeft God niet alles gemaakt! Hij wil dat alles mooi is, en alles wordt nu kapot gemaakt. De mensen maken de bomen kapot, en schieten alle mooie dieren dood en gaan ook

nog met elkaar vechten.

Weet je wat, denkt God, ik ga weer opnieuw beginnen. Ik wil dat alles weer goed wordt. Alle mensen die nu verkeerde dingen doen mogen niet meer meedoen. Ik zoek mensen die mij willen helpen dat alles nu wel goed gaat.

Wie wil meehelpen? Jullie ook? Helpen jullie maar goed mee met Noach, want die wil ook meehelpen om alles weer mooi te maken. Noach moet een heel grote boot maken: wie wil hem helpen? (Samen kun je nu even aan het werk met het lied 'Klop, klop klop, tik tik tik, Noach bouwt een heel groot schip'). Weet je waar die boot voor is? God laat het heel hard regenen, en dan komt er een heleboel water naar beneden. Zoveel, dat er een hele grote plas komt en dat al het water steeds hoger komt. Er komt zoveel water, dat alles onder water komt te staan....behalve de boot, want die kan varen! Het water stroomt overal overheen! Alles wordt nat: er blijft niets meer over! Alle slechte mensen verdrinken en alleen Noach en zijn familie zijn er nog: ze zitten in de ark. En in de ark blijft het droog! Maar, alle dieren dan? Weet je wat, denkt God. Als er nou van alle dieren twee stuks, een mannetje en een vrouwtje in de ark zitten, dan blijven die ook in leven. Maar, dan moeten de dieren wel geroepen worden. Jullie moeten helpen om de dieren te roepen, die mee mogen in de ark. Welke dieren mogen mee? Apen? Roep ze maar. Koeien? Wat zeggen koeien? Roep ze maar, maar niet te hard anders komen er te veel. Enz. Enz. En Noach staat bij de deur van de ark en geeft alle dieren een plekje. Vol? Kan de deur al dicht? Nee, wacht, daar komen ook nog twee slakken. Die kunnen niet zo hard. En die moeten toch ook mee. Eindelijk is de ark vol. De deur kan dicht. Nu begint het opeens te regenen. Heel hard. Alles komt onder water. Grote plassen, en het water komt steeds hoger. En, wat gebeurt er met de ark? Die begint te drijven. Eerst een klein beetje en dan hoger, boven de bomen uit. Hoger dan de huizen, en ook nog hoger dan de hoogste berg. Totdat er geen slechte mensen meer zijn. Die verdrinken allemaal. In de ark zijn dan alleen maar goede mensen en natuurlijk alle dieren.

Dan houdt het op met regenen en begint het water weer te zakken, en de ark ook. Gelukkig maar. Na een tijdje, als het weer een beetje droog is, begint de zon te schijnen. En wat gebeurt er in de lucht als het nog een beetje regent en de zon schijnt? Dan zie je allemaal kleuren: dat is de regenboog. Weet je wat God tegen Noach zegt? Hij zegt: "Noach, ik wil dat jij mij helpt dat alles weer goed wordt. Laat alle dieren maar naar buiten gaan. Overal zullen weer nieuwe planten en bloemen groeien. Zorg dat er weer wat moois komt. Eigenlijk vind ik het helemaal niet leuk wat ik gedaan heb. Om met al het water alle mensen en dieren te laten verdrinken. Ik doe dat nooit meer! Kijk eens naar die regenboog. Zie je die prachtige kleuren, ook al regent het? Die zeggen: vergeet het niet: de zon is er ook nog! Als je die regenboog ziet, dan weet je het: God is er ook nog en hij doet nooit weer zulke erge dingen! Ik wil dat alle mensen mee helpen, dat er alleen maar goede dingen gebeuren. En dat ze niet meer ruzie maken of gaan vechten."

* Na de vertelling.

Op zich is het al een heel goede zaak iedereen te betrekken bij het verhaal (tijdens het vertellen zelf). Na afloop kun je het verhaal nog eens bij langs gaan om het verder uit te spelen. Dus een ruimte waar de ark is; vervolgens zijn de verschillende dieren aan de beurt (twee aan twee opstellen, na vastgesteld te hebben wat voor dier men is). Je roept dan de dieren, vraagt ze het geluid te geven, dat bij hen past en vraagt of ze wel mee in de ark willen. Als de ark vol is, kun je zowel het liedje van Noach zingen ('regen, regen, tik,tik, tik'), als wel het bekende liedje 'varen varen over de baren'. Je kunt de dieren eten geven, geluiden laten maken, enz. Als het droog geworden is, mogen ze allemaal weer uit de ark en op hun plaats

gaan zitten. Afhankelijk van wat ze kunnen begrijpen kun je het er nog even over hebben, of het nu nog steeds allemaal goed is in de wereld. Nee, natuurlijk. Maar God heeft beloofd, dat Hij niet nog eens een keer zoveel water uit de lucht laat komen. Dus hoeven we niet bang te zijn. Maar God wil wel graag dat we Hem meehelpen, dat er niet zoveel ruzie komt. En dat er veel mensen mee willen doen met het verhaal van God. Willen jullie wel meehelpen? Als je plaatjes van dieren hebt of een kleurplaat van de ark, kun je ieder op zijn eigen manier creatief bezig laten zijn met het verhaal.

Lied om samen te zingen (met gebaren):

1. Klop, klop, klop, tik, tik, tik.
Noach bouwt een heel groot schip.
Klop, klop, klop, tik, tik, tik.
Noach bouwt een schip.

2. Alle dieren twee aan twee
mogen nu met Noach mee.
Alle dieren twee aan twee
mogen met hem mee.

3. Regen, regen, tik, tik, tik.
't Water komt steeds meer omhoog.
Regen, regen, tik, tik, tik,
In de ark is 't droog.

4. 't Is weer droog, een regenboog.
Nooit komt er een zondvloed meer.
't is weer droog, een regenbpg.
Noach dankt de Heer.

(uit "In de ruimte", *zingen maakt blij*: dl. 2, 18; Timotheus, *Kinderliedjes I*)

5. Alles op één hoop

(torenbouw van Babel)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met het uitdelen van verschillende soorten blokken (bijvoorbeeld uit een blokkendoos). Iedereen krijgt er een stuk of acht. Je geeft iedereen ruimte om er mee te spelen en vraagt of ze er iets moois van willen maken. Natuurlijk kost het wat tijd en moet je ook even de bouwwerken laten bewonderen.

Nu stel je voor aan de groep om samen een zo hoog mogelijke toren te bouwen. Hoe zou dat het beste kunnen? Iedereen mag meehelpen. (wacht eerst maar eens af hoe het gaat; wil iedereen zijn eigen bouwwerk daar wel voor gebruiken? Willen ze tegelijk de blokken opstapelen? Pakt er een de blokken aan en stapelt ze op, of wordt er echt samen gewerkt? Als de toren in elkaar zakt, moeten ze natuurlijk weer opnieuw beginnen; natuurlijk blijf je stimuleren met "de toren moet zo hoog mogelijk", enz.). Hoe ging het? Ging het goed? Is het gelukt de hoogste toren te maken? Wat ging er allemaal verkeerd?

Je moet goed samenwerken, anders lukt het natuurlijk nooit. En de stenen moeten ook zo goed mogelijk bij elkaar passen, anders lukt het niet. Maar wat is er overgebleven van je eigen bouwwerk? hoe vind je dat? Het is niet altijd leuk om iets van jezelf stuk te maken of uit te lenen. Want dan heb je het zelf niet meer. Gelukkig kun je het vaak ook weer terug krijgen. En als het een spelletje is, zoals met die toren, kan iedereen ook weer zijn eigen blokken terug krijgen.

Maar als het geen spel is en je bent het kwijt, van wie is die toren dan? Dan kun je er ruzie over krijgen. Want iedereen wil wel alles hebben en de baas spelen. Dan is het dus niet leuk meer!

* Vertelling. (Gen. 11: 1 - 9)

Weet je nog van Noach en van God?

God wil, dat alle mensen Hem meehelpen om goed te zorgen voor de planten, de dieren en de mensen. Ja, voor de hele wereld.

Dat gebeurt natuurlijk eerst ook: iedereen zoekt een mooi plekje op om te gaan wonen. Maar er zijn nog helemaal geen huizen! Hoe moet dat dan? Hoe kun je een huis bouwen? Je moet wel eerst weten hoe je een huis moet bouwen. Hoe moet het huis eruit zien? (deuren, ramen, trappen, kamers, schoorsteen, grote tuin). Zijn alle huizen hetzelfde? Nee, iedereen maakt een huis wat hij het fijnste vindt. Iedereen heeft zijn eigen spulletjes. Zo bouwen de mensen huizen van stenen en van hout. Maar als je niet zo goed kunt tillen? En als je geen hamer hebt? Dan kun je het zelf niet zo goed. Wat moet er dan gebeuren? Iemand anders wil misschien wel helpen. Zo kan iedereen zijn eigen huis hebben en zijn tuin en zijn eigen mooie spulletjes. En, je kunt elkaar helpen. Want de een is heel sterk en kan zware stenen tillen, de ander kan goed timmeren, en weer een ander kan heel mooie dingen maken.

Zo kan het allemaal prachtig worden, als iedereen maar meedoet.

Maar, op een dag loopt er een man rond en hij zegt; "weet je wat? Als ieder zijn eigen huis heeft, is dat wel leuk, maar één huis is niet zo groot. Als we nou eens alle huizen op elkaar stapelen, wat krijgen we dan een hoge toren! Dan worden we heel groot. Dan hebben we de hoogste toren van de hele wereld. De toren van Babel! Dan kunnen we de baas spelen over de hele wereld. Is dat niet leuk?" En die man loopt al een beetje rond op de manier van een grote baas (hoe ziet iemand eruit als hij de baas speelt?) en hij gaat op een stoel staan. "Moet je eens kijken hoe groot ik al ben. Als alle huizen op elkaar gestapeld worden, dan sta ik wel zo

hoog als de hemel. Dan ben ik wel net zo groot als God. Misschien worden we dan wel de baas van God!"

Nou, dat was wat! En weet je wat? De mensen moeten er even over nadenken, maar eigenlijk vinden ze het wel een leuk idee: een toren zo hoog als de hemel! Maar ja, hoe moet de toren gebouwd worden? Van hun eigen huizen. Dus moeten ze alle stenen van hun eigen huis halen: ze moeten hun eigen huis afbreken. Nou, afbreken gaat veel gemakkelijker dan iets weer opbouwen, maar dan blijft er geen eigen huis meer over. Dat vinden ze niet zo erg, want ze zijn zo druk bezig om de toren te maken! Ze willen allemaal zo graag zo hoog mogelijk komen (het is wel leuk om tijdens het vertellen zelf met de blokken te illustreren hoe het gaat: stuk maken van eigen huis en het bouwen aan een toren). Ze zijn zo druk bezig, dat ze niet meer denken aan hun eigen huis. Ze denken zelfs niet meer aan alle planten en dieren: ze denken alleen nog maar aan een hoge toren! Wat vinden jullie ervan? Helpen ze God om goed voor de wereld te zorgen? En waar moeten ze nou wonen? Ze hebben geen eigen huis meer. In een toren kun je toch niet wonen, daar kun je alleen maar op staan! En ook nog niet eens met zijn allen tegelijk. Dus dat wordt ruzie. Wie wordt de baas? De sterkste natuurlijk, want die duwt de ander gewoon van de toren af. Dat is erg. Dan wordt het niet leuk meer. God vindt het ook niet leuk.

Hoe gaat het verder, denk je?

Ze zijn al heel ver met de toren. Ja, en dat is een heel werk, want al die stenen moeten goed uitgezocht worden, en dan moeten ze allemaal naar boven gesleept worden. Alle mensen moeten elkaar helpen. Als iemand roept: "hé, zorg even voor een vierkante steen", moeten ze een vierkante steen opzoeken en naar boven brengen, anders kan hij niet verder bouwen. Op een dag zorgt God ervoor, dat ze elkaar niet meer verstaan en begrijpen. Iemand roept van boven: "ik wil een hele grote steen!" Dat begrijpen ze niet en ze brengen niet een steen, maar een klein stukje hout naar boven. De man wordt natuurlijk boos. En zo gaat het maar door. De een begint Nederlands te praten en de ander Duits en weer een ander Engels. Ze snappen er iets meer van ("parlez vous français?", "do you speak english?", "sprechen sie deutsch?"). Ja, en dan kunnen ze niet meer bouwen. Ze krijgen ruzie en ze stoppen ermee. En ze willen naar huis. Naar huis? Waar is hun huis? Alle stenen zijn gebruikt voor de toren! Sommige mensen zijn zo boos, dat ze ver weg reizen en daar een nieuw huis bouwen. Anderen breken de toren af en bouwen weer een eigen huis. En wat gebeurt er met de toren? Daar is niets meer van over. De mensen zorgen weer voor hun eigen tuin, voor hun dieren en ze helpen elkaar ook weer een beetje. Zo wordt het toch weer een beetje goed. Alle mensen blijven ook niet meer op één plek, maar gaan overal op de wereld wonen.

Zo zorgt God ervoor, dat de mensen niet zulke hoge torens kunnen maken dat ze de baas over de wereld kunnen worden.

Dus nooit meer een toren van Babel!

* Na de vertelling.

Als de toren er nog staat kun je vragen, wat ermee moet gebeuren. Hij mag instorten: wie helpt er mee? Dan ligt er een berg blokken. Je kunt nu vragen of ze, zonder ruzie, de blokken zo kunnen verdelen, dat ieder weer een paar eigen blokken heeft om voor zichzelf wat moois te maken. Zo laat je zien hoe God het bedoeld heeft: ieder mag er zelf wat moois van maken en we mogen elkaar helpen. En niemand hoeft de "grote baas" te spelen: daar komt alleen maar ruzie van!

Je kunt met dit verhaal ook iets duidelijk maken van wat er gebeurt met een aantal oorlogen in de wereld: mensen willen de baas zijn, een eigen stukje land hebben, enz.

6. Verhuizen: durf je wel?

(Abram gaat op reis)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met stil te staan bij wat er allemaal bij komt kijken, wanneer je moet verhuizen. Dat kan aan de hand van een verhaaltje over Kees, die te horen krijgt dat zijn buurjongen Jan gaat verhuizen. (wat is dat: verhuizen?) Dat vindt Kees niet leuk. Want nu kan hij niet meer met hem spelen, en ook niet meer bij hem op bezoek. Hij vraagt natuurlijk: "waarom ga je verhuizen?"

"Nou", zegt Jan, "ik kom in een huis, dat veel mooier is dan dit huis. Ik krijg een eigen kamer, met al mijn eigen spulletjes, en een eigen kast. Alles is daar veel mooier, en daarom ga ik erheen." "Maar", zegt kees, "hoe weet je nou dat alles daar veel mooier is? Klopt het wel? Misschien is het helemaal niet waar!" "Kijk", zegt Jan, "ik heb hier een foto van het nieuwe huis (foto laten zien) zie je wel, mooi he?" "Maar", zegt Kees, "ik kan niet mee, want ik blijf hier wonen. Hoe moet dat nou?" "Ja", zegt Jan, "dan moet ik daar nieuwe vrienden zoeken. Maar ik zal ook altijd aan je denken, en we kunnen toch wel met elkaar bellen, en kaarten sturen, en misschien ook wel eens op bezoek komen." "Ja, maar dan moeten we toch wel afscheid nemen, want je gaat hier wel echt weg!"

(bovenstaande kun je ook in een soort gespreksvorm met de groep ontwikkelen en proberen ze te laten reageren op de vragen)

Wat moet er gebeuren als je gaat verhuizen? Alles zomaar los in de auto gooien? Nee, alles eerst inpakken in dozen! Wie van jullie is weleens verhuisd? Bijv. van het ene huis naar het andere, maar natuurlijk ook van thuis naar een tehuis. Wat moet er allemaal gebeuren? Alles inpakken, pyjama, tandenborstel, kleren, speelgoed, stoelen, tafels, foto's, en natuurlijk niet te vergeten de knuffelbeer, enz. enz.

Als alles is ingepakt, wat moet er dan gebeuren? Dan moet je afscheid nemen. Zeggen: "dag huis", "dag poes van de burens", "dag papa en mama" (ja dat moet, tenminste als die niet mee-gaan). "Hier heb je een foto van mij, dan kun je altijd zien hoe ik er uit zie."

Ja, en dan ga je weg. Dat is eerst wel moeilijk, want alles is onbekend. Een nieuw huis, een nieuwe kamer, mensen in de omgeving, die je niet kent. Dan maar gauw de spulletjes uitpakken. Alles op zijn plaats en natuurlijk wat foto's om naar te kijken. En hopen dat je gauw weer vrienden krijgt.

En? Hebben jullie allemaal een mooie kamer? Wat staat er allemaal in je kamer? Een bed en een stoel? En ook foto's? En zijn de anderen ook allemaal aardig? Hebben jullie vrienden? Of een vriendin. Ja, want als eerst alles heel erg vreemd en nieuw is, ben je natuurlijk wel een beetje bang en alleen. Als het toch wel een beetje leuk wordt, en als je vrienden krijgt, dan gaat alles veel beter.

Het is ook mogelijk, dat er een aantal spullen op de tafel komt te liggen en dat je een koffer of een doos hebt waar alles, heel voorzichtig ingepakt moet worden. Dan zouden ze kunnen helpen en dan zou je ook heel echt het moment van afscheid kunnen spelen, door met de koffer in de hand bij iedereen langs te lopen en dag te zeggen. Daarna kun je natuurlijk zeggen, dat dit niet echt is, maar wel vragen of het in het echt ook zo gaat.

* Vertelling. (Gen. 12: 1 - 4; 13: 14 - 18; 15: 1 - 6)

Abram loopt buiten rond en kijkt naar zijn schapen. Hij woont op de boerderij van zijn vader. En hij heeft een heleboel schapen, en geiten. Ja, zijn vader heeft er een he-leboel, maar hij ook. En ze lopen allemaal in het gras. Maar ze lopen allemaal door elkaar. Nu kan hij niet

precies zien welke van hemzelf zijn en welke van zijn vader zijn. Eigenlijk zou hij het liefste een plekje van hemzelf hebben. Daar konden dan zijn eigen dieren rondlopen. Dan kon hij er ook zelf heel goed voor zorgen. Nou loopt alles door elkaar. Thuis ook. Daar heeft hij ook niet eens een eigen plekje. Abram droomt er wel eens van om naar een ver land te gaan. Waar hij dan op een heel mooie plaats zou kunnen wonen, met een heel grote tuin, waar al zijn dieren zouden kunnen rondlopen. Maar ja, dan zou hij moeten verhuizen, in zijn eentje. Dan moet hij ook afscheid nemen. Nou, dat durft hij niet zo goed, want dan is hij weg van zijn vader en zijn moeder. Helemaal alleen op reis. Dat kan toch niet? Stel je voor dat er wat gebeurt. En hij kan nu wel dromen en bedenken, dat er een mooi plekje is, maar hoe weet hij dat zeker? Stel je voor dat dat niet zo is, dan is hij helemaal voor niets op weg gegaan. Dus Abram durft niet zo goed in zijn eentje.

Op een nacht ligt Abram te slapen. Opeens hoort hij roepen: "Abram, Abram!" Abram schrikt wakker en zegt: "Ja, hier ben ik. Wie is dat?" "Abram, ga maar gerust op reis. Dat komt wel goed! Je hoeft niet alleen op weg te gaan, want Ik ben er ook nog. Dat ben je toch niet vergeten?" O, denkt Abram, dat is God. God, die alles gemaakt heeft. Alle bloemen, en alle dieren, en alle mensen. God weet alles en God houdt van ons. Dan hoef ik eigenlijk ook niet bang te zijn. Maar, God kun je niet zien. Dat is wel een beetje moeilijk. Hoe weet je nou dat Hij er is? Abram zegt: "ja maar, God, hoe weet ik nu, dat u er bent? Ik kan u toch niet zien? En, als ik alleen ben is het heus niet zo leuk." Weet je wat God zegt? "Abram, kijk eens naar buiten naar de lucht." "Nou", zegt Abram, "die is helemaal donker, want het is midden in de nacht. En ik ben ook wel een beetje bang in het donker" (jullie ook?). "Kijk eens heel goed, Abram, wat zie je dan?" Wat zie je in de lucht als het heel donker is? Allemaal sterren. En als je goed kijkt, zie je er steeds meer. De hele lucht is vol. "Kijk maar goed", zegt God, "als je die sterren ziet, dan weet je dat Ik er ben, want ik heb ze gemaakt. En probeer ze maar eens te tellen. Dat lukt je niet. Nu, zoveel mensen horen er bij jou en kunnen jouw vrienden zijn, ook als jij er niet meer bent." Dat is heel wat! "Maar", zegt Abram, "als er wolken zijn, dan kan ik de sterren niet zien, en overdag ook niet. Hoe moet dat dan?" "Nou", zegt God, "dan zoek je maar een beetje zand op van de grond en neem je een handjevol en probeer je al de korreltjes maar te tellen." (je kunt het aanschouwelijk maken door een handjevol zand op de tafel te leggen, want in de ruimte waar je bent, kun je ook geen sterren zien). "Dat zijn er veel te veel, die kan ik nooit allemaal tellen", zegt Abram. "Zie je wel", zegt God, "als je dat doet, dan denk je er vanzelf aan dat Ik er ben. Ik ga met je mee. Je hoeft niet bang te zijn. En Ik zal zorgen, dat je op een heel mooi plekje komt, waar je fijn kunt wonen, in een eigen huis, en met een mooi plekje voor al je dieren."

Nu durft Abram wel op weg te gaan, want God is er toch ook bij? Abram gaat verhuizen! Wat moet hij allemaal doen? Alles inpakken. De dieren moeten ook mee. En hij moet natuurlijk knechten mee om te helpen. En hij moet ook afscheid nemen. Dag iedereen! Zo gaat hij op weg. Maar 's nachts, als hij in bed ligt, is hij toch wel een beetje bang in het donker. En ook nog helemaal alleen. Hoe moet dat nu, komt het wel goed, of gaat alles verkeerd? En dan denkt hij aan wat God gezegd heeft. Hij kijkt naar buiten en wat ziet hij in de lucht? Allemaal sterren. Gelukkig, nu weet hij het wel weer. God is er ook: hij is niet alleen. Dan komt alles ook vast wel goed.

* Na de vertelling.

Je kunt iedereen betrekken bij het verhaal tijdens de vertelling zelf d.m.v vragen en reacties. Na de vertelling is het mogelijk om het nog eens dunnetjes over te doen met de spullen, die je hebt meegenomen. Bijv. foto van een mooie boerderij, dingetjes, die ingepakt kunnen

worden, een koffer of wat dozen. Het is ook denkbaar, dat je alles (inclusief stoelen en tafel) in een hoek zo inricht, dat het in zijn geheel verhuisd moet worden naar de andere hoek van de zaal. En iedereen moet daar dan mee helpen.

Verder kun je het nog hebben over bang zijn, als je alleen bent. En ook 's nachts als je in bed ligt. Wat kun je doen als je bang bent? (Misschien zeggen ze wel, dat ze via de "babyfoon" met iemand kunnen praten.) Die is er dus altijd. Zo is God er ook altijd, ook al kun je hem niet zien. Je kunt naar buiten kijken naar de lucht, naar de sterren. Kijk, zie je wel: God is er ook, net als bij Abram. En je kunt ook naar de zandkorrels kijken. Maar, als je in bed ligt, kun je ook een liedje zingen. Dat helpt ook. (bijv. "je hoeft niet bang te zijn"). Je kunt ook proberen een beetje met God te praten: bidden heet dat. Zo mag je weten, dat God er altijd is; dan komt het ook wel goed, met je eigen kamer, je eigen knuffelbeer, en ook met je vrienden en vriendinnen. Want die kunnen er ook voor zorgen, dat je je niet meer alleen voelt.

7. God hou je niet voor de gek

(Jakob bedriegt zijn vader)

* Vooraf.

Je kunt beginnen met een paar uitbeeldingsspelletjes, waarbij je net doet, alsof je iets of iemand anders bent. Bijv. je doet net alsof je een hond bent, of een poes, en dan moeten de anderen het raden. Dus niet alleen het geluid (je zou het eerst zelfs kunnen proberen zonder geluid). Als je het een paar keer hebt voorgedaan, zijn er vast wel een paar mensen, die ook wel mee kunnen doen. Net doen alsof je een muis bent, of een sterke beer, of...enz. Is dat leuk om net te doen alsof je een grote sterke hond bent? Wat kun je dan allemaal doen? Nou, daar kun je iemand mee bang maken. Ja, want dan denkt hij dat je echt een hond bent.

Zo kun je ook net doen alsof je een spook bent, bijv. onder een laken en in het donker (met een echt laken kun je het heel goed illustreren). Daar kun je andere mensen ook mee aan het schrikken maken. Ja, want dan weten ze niet dat jij het bent, en dan denken ze dat er heel iemand anders is.

Daar kun je ook een leuk spelletje mee spelen. Twee mensen (je kunt beginnen met je medevrijwilligster en iemand van de groep, die ze goed kennen) moeten achter de deur. Eerst moet iedereen goed kijken en zeggen hoe ze allebei heten. Dan komt er een binnen onder het laken. Ze moeten dan raden wie het is. (daar zijn allerlei variaties op te bedenken. Bijv. dat ze het aan de schoenen kunnen zien, maar de volgende keer hebben ze achter de deur de schoenen verwisseld; of met een verdraaide stem, enz.)

Als je wilt, kun je ook een verhaal van Kees vertellen:

Jan, het vriendje van Kees, is jarig en hij krijgt allemaal mooie cadeaus. Kees vindt die cadeautjes zo mooi! Hij wil ze graag hebben. Als Jan dan even weg is (bijv. naar de winkel) doet Kees stiekem zijn kleren aan en praat een beetje zoals Jan en dan gaat hij naar het huis van Jan en dan zegt hij: "ik ga even een paar cadeautjes halen. Die wil ik aan mijn vriendjes laten zien." En dan neemt hij alle cadeautjes mee. Als Jan dan weer thuis komt, wat gebeurt er dan? Hij is natuurlijk verschrikkelijk boos. Hij wil geen vriendjes meer zijn met Kees. Kees moet eerst alles teruggeven en het weer goed maken.

Daarmee zijn we heel dicht in de buurt van het verhaal van Jacob en Ezau.

* Vertelling. (Gen. 27, 28)

Jakob loopt rond en kijkt niet zo blij. Weet je hoe dat komt? Hij moet denken aan zijn opa Abraham. Weet je nog van Abram, dat hij een verre reis ging maken? Dat God tegen hem heeft gezegd: "Abram, ik zal er voor zorgen, dat jij op een heel mooi plekje komt, waar je fijn kunt wonen, met een mooi huis, met veel dieren, en ook met kinderen. Ik zal zorgen, dat je niet bang hoeft te zijn: kijk maar naar de sterren en ook naar de zandkorreltjes." Weet je het nog? Toen heeft Abram ook zijn naam veranderd: hij heet nu Abraham, omdat hij niet wil vergeten wat God tegen hem gezegd heeft. Nou, dat vindt Jakob een heel mooi verhaal. En toen Abraham heel oud was, heeft hij dat verhaal aan zijn zoon Izaäk verteld. Die vond dat natuurlijk ook een heel mooi kado: een prachtig plekje waar je altijd mag wonen, en daarbij ook nog, dat je nooit meer bang hoeft te zijn. Maar, nu komt het: Izaäk is de vader van Jakob, en hij is nu heel oud. En weet je wat Izaäk gezegd heeft? "Ik ga dit mooie verhaal van God aan Ezau geven en niet aan Jakob. Want Ezau is de broer van Jakob, en Ezau is ook ouder dan hij. Die mag het cadeau van God hebben." Dat vindt Jakob niet leuk. Hij wil het cadeau van God. Maar nou krijgt zijn broer het. Hoe moet dat nu?

Jakob krijgt ineens een idee! Weet je wat? Als hij nou eens net doet alsof hij Ezau is? En als

het donker is, kan hij stiekem naar zijn vader gaan. Die is al heel oud, en bovendien kan hij ook niet zo goed meer zien. Als hij nou eens de kleren van Ezau aan doet, en net zo praat als Ezau. Dan kan hij misschien wel het cadeau van God krijgen! Is dat eerlijk, wat Jakob doet? Nee, he? Maar hij doet het toch. Hij zoekt de kleren van Ezau op. Oude kleren, want die ruiken ook nog een beetje naar Ezau. O, en Ezau heeft ook veel meer haar op de armen, hoe moet dat nu? Hij snijdt kleine reepjes van een schapendeken en doet die om zijn pols. Dat voelt heel zacht aan, net alsof er een heleboel haar op zit. Nu nog een beetje oefenen met zijn stem: "Ik ben Ezau, en ik kom het cadeau van God halen". Jakob moet proberen heel langzaam en zwaar te praten, want hij heeft zelf een lichte stem, en Ezau praat veel zwaarder. Jakob gaat het proberen! Als het donker wordt (waarom als het donker wordt, denk je?), gaat hij naar de kamer van zijn vader Izaäk en hij klopt aan. "Wie is daar?", roept Izaäk. "Ik ben het, Ezau", zegt Jakob. "Wie zeg je, ik hoor het niet zo goed, je stem lijkt op die van Jakob." "Nee hoor", zegt Jakob met een hele zware stem, "ik ben Ezau, maar..... ik ben een beetje verkouden". "Kom dan maar gauw binnen", zegt Izaäk, "ik heb een heel mooi cadeau voor jou, want jij bent mijn oudste zoon. Daarom geef ik het aan jou en niet aan Jakob." Jakob gaat snel naar binnen en loopt naar Izaäk toe. "Ik vind het heel fijn, dat ik het mooie cadeau van God mag hebben." "Ja, maar", zegt Izaäk, "dan moet ik wel heel zeker weten, dat jij Ezau bent en niet Jakob. Kom eens hier, dan kan ik wel voelen of jij Ezau bent". Izaäk voelt aan de kleren die Jakob aan heeft: nou, dat zijn de kleren van Ezau. En ze ruiken ook naar Ezau. Izaäk voelt nu ook aan de armen van Jakob: hij voelt de schapenharen, en dat voelt net zo als de haren op de armen van Ezau. "Hè gelukkig", zegt Izaäk, "ik dacht even, dat jij Jakob was, maar nu weet ik het zeker. Ga maar op je knieën voor me liggen, dan krijg je van mij het cadeau van God".

Jakob gaat op zijn knieën voor zijn vader Izaäk liggen. Dan gebeurt het. Izaäk legt zijn hand op het hoofd van Jakob en geeft hem het cadeau van God: het mooie verhaal van Abraham, het verhaal van het mooie land, maar ook dat hij nooit bang hoeft te zijn. God is er altijd! "Dank je wel", zegt Jakob tegen zijn vader. Hij geeft hem een kus en loopt gauw weg. Hij heeft het cadeau van Ezau gekregen. Maar is dat wel eerlijk? En is hij er nou echt blij mee, denk je? Wat gebeurt er als Ezau thuis komt? En wat zal zijn vader zeggen als Ezau bij hem komt, en als hij te weten komt, dat Jakob net gedaan heeft alsof hij Ezau was? Jakob heeft gelogen! Jakob is niet eerlijk! Jakob wordt bang. Bang voor Ezau, die natuurlijk heel boos is, bang voor zijn vader, die natuurlijk ook boos is, en ook een beetje bang voor God. Want Die vindt dat vast ook niet zo leuk. Jakob loopt weg. Hij gaat op de vlucht. Hij is zo bang voor straf! Hij gaat ver weg in zijn eentje. Hij heeft al een heel eind gelopen, als het avond wordt. Nu moet hij toch ergens slapen, maar er staat nergens een bed. Wat moet hij nu? Hij gaat zomaar op de grond liggen, en zoekt een steen op voor zijn hoofd, als kussen. Hij is een beetje zielig en een beetje bang. En het mooie cadeau van God? Daar denkt hij helemaal niet meer aan: hij is bang! Hij probeert te slapen. Hij droomt. En dan is het net alsof er in de donkere lucht een deur open gaat. Het is ineens een helder licht. Er komt een ladder van boven. En daar komen allemaal lichtjes langs naar beneden. Ze lijken wel op mensen. "Wij komen van God", zeggen ze. "Je hoeft niet bang te zijn, en ook niet meer zo alleen, want wij zijn er ook nog." Dan hoort hij ook nog een stem. God zegt: "Jakob, jij hebt iets verkeerd gedaan! Maar Ik hou toch van je. En Ik loop niet bij je weg! Het mooie cadeau mag je toch houden, want Ik hou van alle mensen. Ook al hebben ze verkeerde dingen gedaan." Jakob schrikt wakker. Het is een droom. Maar toch wordt hij er blij van. God zorgt voor hem en Hij is niet boos meer. Dan hoeft hij ook niet meer bang te zijn. Hij pakt de steen, die zijn kussen was, en zet hem rechtop neer. Hij zegt: "dit vergeet ik nooit

weer. God is altijd bij mij, en dan hoef ik nooit meer bang te zijn."

* Na de vertelling.

Het hangt er een beetje vanaf hoeveel tijd er besteed is aan het praten, zowel voor de vertelling als tijdens. Er moet nu niet meer zoveel gepraat worden. Mogelijkheden zijn: een kleurplaat, of nog verder met het spel met het laken, waarbij ze moeten raden wie er onder zit, of van wie de handen zijn die er onder uitsteken. Daarmee kun je nog weer even onderstrepen, dat het een heel leuk spelletje is, om net te doen alsof je iemand anders bent, maar dat het niet eerlijk is, als je probeert op die manier iets van een ander af te pakken.

En ander aspect is: het bang zijn. Jakob die bang is in het donker. Maar, als er iemand bij je is ben je niet zo bang meer. Daar kun je het ook over hebben. Tot slot kun je nog even noemen, dat je nooit bang voor God hoeft te zijn, ook al heb je iets gedaan, dat niet goed is. Hij blijft altijd bij je.

Lied om samen te zingen:

1. Ik zal er zijn voor jou,
zo heeft de Heer gezegd.
Ik zal er zijn voor jou
met vrede en met recht.

2. Ik zal er zijn voor jou:
een schaduw aan je zij.
Ik zal er zijn voor jou,
Ik ben er altijd bij.

3. Ik zal er zijn voor jou,
Ik laat je niet alleen.
Ik zal er zijn voor jou
mijn licht straalt om je heen.

(uit: H. Lam, *Met andere woorden*: 24; Geert Tromp, *Geroepen om te zingen*:199)

8. Wat je droomt ben je zelf

(Jozef en zijn dromen)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met stil te staan bij het feit, dat het toch wel erg leuk zou zijn als jij de baas zou zijn, en dat iedereen zou moeten doen wat jij zegt. Wat zou je dan allemaal willen doen? Je kunt het illustreren door zelf wat voorbeelden te geven. Zo van: als ik de baas zou zijn, dan wil ik zelf niets meer doen. Dan wil ik niet meer werken, dat moeten anderen maar doen. Dan wil ik niet meer lopen, dan moet er maar iemand in de auto rijden en mij meenemen. Dan wil ik niet meer naar de winkel, dan moeten anderen maar boodschappen doen voor mij. Dan wil ik niet meer afwassen, schoonmaken enz. Nou, dat is leuk, he? Dan wil ik niet meer zelf een stoel pakken. Dan moet iemand anders een stoel voor mij neerzetten. En als hij dat niet wil? Dan krijgt hij straf! Hoe vinden jullie dat? En, als ik voorbij loop, moeten alle mensen voor mij buigen en naar mij wuiven. (Dat kun je dan ook letterlijk even doen). Wie vindt het ook leuk om de baas te zijn? Kom maar naar voren en laat maar eens zien hoe dat gaat. Wat wil je dan zelf niet meer doen en wat moeten anderen voor jou doen? Wie is de baas bij jou thuis of op jouw groep? Je vader of je moeder of de groepsleiding? En gaat dat goed? En als jij de baas zou zijn, wat zou er dan allemaal anders gaan? Gaat dat wel goed, of gaan er dan ook dingen verkeerd? Als je niet alles weet, kan er natuurlijk van alles fout gaan als je de baas wilt zijn. Want dan moet je ook goed voor iedereen zorgen. Maar, het is wel leuk, om te bedenken en te spelen hoe het is om de baas te zijn. En, als je niet zo sterk bent, kun je bedenken hoe het is als je heel sterk bent. Als iemand je dan een klap geeft, hoef je niet hard weg te lopen, maar dan bedenk je hoe het is om hem een grote klap terug te geven. En als je heel klein bent, kun je er ook aan denken, hoe het is als je heel groot bent. Dan kun je over alle mensen heen kijken, en dan ben je ook heel sterk. Je kunt dat bedenken, maar je kunt dat ook dromen. Dan lig je in bed, met je ogen dicht, en dan denk je eraan en dan is het net alsof je het echt kunt zien en dat het echt zo is. Zo kun je van alles dromen. Het is natuurlijk niet echt zo, maar het lijkt dan wel een beetje zo. Wie droomt er wel eens? En wat droom je dan allemaal? Je kunt mooie dingen dromen, en ook minder mooie. Wat je maar wilt. Soms is het heel leuk, maar als je dan je ogen weer open doet is alles weer heel gewoon.

* Vertelling. (Gen. 37: 1 - 27)

Jozef is een kleine jongen en dat vindt hij niet leuk. Hij heeft een heleboel broers en die zijn allemaal veel groter dan hij. Als ze een spel spelen, mag hij niet meespelen. Als ze op reis gaan, mag hij niet mee. En als ze naar de schapen gaan om ervoor te zorgen, mag hij niet mee. Jozef zegt: "ja maar, ik wil ook graag eens kijken, en ik wil ook graag meehelpen." Ze lachen hem uit en zeggen tegen hem: "jij bent nog veel te klein, zorg eerst maar dat je groter wordt."

Dat vindt Jozef niet leuk. Hij wil zo graag groot worden en sterk. Hij wil zo graag aan zijn broers laten zien dat hij ook heel goed mee kan helpen. Maar ja, dat kan niet, want hij is nog veel te klein. Daar plagen zijn broers hem mee. Dan loopt hij huilend naar zijn vader Jakob, en dan wordt die weer boos op zijn broers. Hij zegt: "jullie mogen kleine Jozef niet plagen, dat is gemeen." Maar, dat helpt niet. Ze lachen Jozef nog meer uit en zeggen: "ha, daar hebben we papa's kleine jongen! Zie je wel, dat je nog veel te klein bent? Je papa moet je nog helpen ook!" Nou, dat vindt Jozef helemaal niet zo leuk. Daarom gaat hij maar niet zo vaak meer naar zijn vader, als ze hem plagen. Hij gaat in een hoekje zitten, en dan denkt hij eraan

hoe het is, als hij zelf groot zou zijn, en als hij de baas is over zijn broers. Nou, dan zou je nog eens wat zien! Wat denk je, dat Jozef zou doen met zijn broers, als hij de baas zou zijn? Hen straf geven en plagen, en misschien wel opsluiten, want dat hebben ze wel verdiend, of niet soms?

Als Jozef 's avonds in bed ligt en gaat slapen, droomt hij.

En, weet je wat ziet hij in zijn droom? Hij ziet zichzelf rondlopen als een koning, die de baas is over alles. Hoe loopt een koning, denk je? Precies! En iedereen buigt als hij voorbijloopt, en iedereen wuift (dit kun je dus ook letterlijk laten doen, terwijl je voorbijloopt). Nou, dat voelt goed! En wat ziet hij daar nog meer? De zon en de maan in de lucht. Dat kan toch niet tegelijkertijd? Nee, maar in een droom kan alles! En die zon en de maan hebben een gezicht. Die lijken op zijn vader en zijn moeder. Dat is gek. Maar het gaat nog gekker. Want als hij daar zo voorbij loopt, maken ook de zon en de maan een buiging voor hem en ze wuiven naar hem. Eigenlijk vindt Jozef dat prachtig: zijn vader en moeder buigen ook voor hem. Dan is hij een grote koning! En er gebeurt nog meer. Want in de lucht ziet hij ook ineens allemaal sterren. Dat zijn ook allemaal gezichten. Als hij goed kijkt kan hij het zien: die lijken op zijn broers! En wat doen ze, als hij voorbijloopt? Die maken ook een buiging, en die wuiven ook naar hem. Tjonge jonge, wat voelt dat goed zeg, als je koning bent, en vooral als je ook de baas van je broers bent die je vaak plagen! Maar ja, het is maar een droom. En als Jozef weer wakker wordt, is het weer heel anders. Maar het voelt nog wel een beetje zo. Jozef vertelt de droom aan zijn vader. Die lacht er een beetje om en zegt: "je denkt toch niet dat je vader en je moeder voor jou een buiging zullen maken, en dat je echt koning wordt? Weet je wat, hier heb je een heel mooie mantel van mij, met een heleboel kleuren. Doe die maar aan, dan lijkt je net een koning." Daar is Jozef natuurlijk erg blij mee. Zo'n mooi cadeau. Dat hebben zijn broers niet! Een prachtige mantel. Hij loopt erin als een koning (het zou leuk zijn als je een kleed met mooie kleuren om je heen kunt slaan, en zo ook even kunt rondlopen). Dat moeten zijn broers zien! Maar die zijn op het veld bij de schapen. Hij vraagt aan zijn vader: "mag ik naar mijn broers, want ik wil het mooie cadeau laten zien. Ik breng ze wel eten, dan help ik ook een beetje." Dat mag. En zo gaat Jozef naar zijn broers, in zijn mooie nieuwe mantel. Zijn broers zien hem al aan komen in de verte. "Wie komt daar aan?", zeggen ze, "dat lijkt warempel wel op Jozef. Dat kan toch niet? En wat heeft hij een mooie mantel aan. Waarom krijgen wij nooit iets van vader Jakob? Jozef is een verwend jongetje. Die moeten we straks maar eens even pakken." Daar komt Jozef aan. Hij loopt een beetje als een koning: zo trots is hij op zijn nieuwe jas. Wat denk je, dat zijn broers daarvan vinden? Die vinden het niet leuk. Die willen zelf wel de jas van Jozef hebben. Ze plagen hem een beetje: "zo heb jij weer iets leuks van papa gekregen? Of heb je stiekem wat geld van hem gepakt om de jas te kopen?" "Nee hoor," zegt Jozef, "die jas heb ik zomaar van vader Jakob gekregen. En, weet je wat ik gedroomd heb? Dat jullie allemaal voor mij zouden buigen, en dat ik de baas was van jullie!" Daar worden de broers heel boos om. "Jij onze baas worden? Van zijn leven niet! Kom maar eens hier. We zullen jou eens laten zien wie de baas is!" En weet je wat ze doen? Ze pakken Jozef vast met zijn allen. Ze trekken hem zijn mooie mantel uit en gooien hem in een grote kuil in de grond. "Daar mag je koning zijn. Droom maar lekker verder. En, als je echt de baas bent, dan kun je er ook zelf voor zorgen, dat je er weer uit komt. De groetjes."

Dat is niet leuk. Jozef zit in de kuil en hij is heel zielig. Natuurlijk was het niet zo leuk van hem om de baas te willen spelen over zijn broers, daar is hij toch nog veel te klein voor. Maar het is ook niet zo leuk van zijn broers om hem in de kuil te gooien. Hoe moet het nu verder? Jozef denkt aan God. Misschien wil God hem wel helpen, om te zorgen dat alles goed komt. Als het nacht wordt en het is heel donker, komt een van zijn broers heel stiekem naar de kuil,

en haalt Jozef uit de kuil. Hij zegt: "kom er maar uit. Hier zijn een paar mensen, die verder voor je zorgen. Ga maar gauw met ze mee." En dan gaat Jozef mee. Alles komt gelukkig weer goed. Zo helpt God Jozef. Later, veel later wordt Jozef toch nog koning en dan komen zijn broers ook naar hem toe. Maar dan is hij niet zo'n koning, dat ze allemaal voor hem moeten buigen. Nee, hij wil vrienden zijn en niet de baas. Want, als je vrienden hebt gaat alles veel beter dan wanneer je de baas probeert te spelen.

* Na de vertelling.

Je kunt als toepassing een aantal momenten uit het verhaal uitbeelden:

= het moment, dat Jozef de mooie mantel krijgt.

Iemand kan voor Jozef spelen en met de mantel om langs de anderen lopen. Als hij voorbij komt moet iedereen een buiging maken en wuiven. (dit kun je uiteraard een aantal keren herhalen)

= het moment dat Jozef er aankomt, terwijl zijn broers rond een vuurtje op de grond zitten.

Jozef loopt als een koning, en dan beginnen ze hem uit te lachen en pakken hem vast en doen hem de mantel af en 'gooien' hem in de kuil (eerst even afspreken waar de "kuil" is en dat ze het niet te hardhandig moeten doen). Dan gaan ze slapen, en gaat een van hen Jozef weer bevrijden.

Je kunt een tekening laten maken van een koning of, als je zelf al een tekening gemaakt of gevonden hebt, kun je hem met mooie kleuren laten kleuren.

Het gaat een beetje om de ontdekking, dat echt baas spelen over iemand anders, op de manier van "jij moet/mag" en "ik wil", voor de ander niet zo leuk is, maar dat als je elkaar helpt en elkaars vrienden bent, het veel leuker is. Thuis, op de groep, maar ook in de wereld.

9. Leven redden is de moeite waard

(geboorte van Mozes)

* Vooraf.

Er zijn een paar activiteiten te doen, waarbij het gaat om gevaar, om redding en bescherming:

- = je hebt iets moois en iemand wil dat afpakken. Dit kun je letterlijk uitbeelden (bijv. met hulp van een mede-begeleider), maar ook in verhaaltjesvorm over Kees, die iets heel moois gekregen heeft en er komt een vriend spelen. Als die vriend dat mooie cadeau wil afpakken of kapot maken, wat doe je dan? Dan berg je dat natuurlijk heel goed op!
- = iemand zoekt je en je wilt niet dat hij je ziet. Ook dat kan weer met een verhaaltje, maar natuurlijk ook met het spel "verstoppertje". Je kunt de hele groep een verstopplaats laten bedenken voor iemand van de groep (terwijl de "juf" even niet mag kijken). Als je je maar goed verstoppt, dan word je niet gepakt!

* Vertelling. (Ex. 1: 15 - 2: 10)

Mirjam loopt zenuwachtig heen en weer. Ze is een beetje bang. Ze kijkt steeds om zich heen. Weet je waarom? Ze heeft gehoord van haar moeder, dat er misschien wel een baby geboren zal worden. Dat heeft ze niet alleen gehoord, maar ook gezien. Hoe dan, denk je? Aan de dikke buik van haar moeder. Maar, hoe moet dat nu, als de baby geboren wordt? Waar moet die dan slapen? Dat kan niet zomaar in een wiegje of in een bedje. Weet je waarom niet? De koning van het land Egypte wil niet, dat er meer jongetjes geboren worden. Alleen maar meisjes. Als er toch een jongetje geboren wordt, komt de politie en die haalt de baby weg. Nou, en als er dan toch een jongetje geboren wordt, wat moeten ze dan doen? Ze willen toch niet dat het weggepakt wordt? Dan moet je het verstoppen! Maar waar? In de kamer? Onder het bed? En als de baby dan ineens begint te huilen? Dat kun je toch horen? Want baby's kunnen vaak heel hard huilen. In de tuin? Daar is het veel te koud! Mirjam weet het niet meer en ze loopt maar rond om overal te kijken. Dan staat ze ineens bij de rivier. Op de rivier varen boten en aan de rand van de rivier komen vaak veel mensen om te zwemmen en om zich te wassen. Niet zomaar maar mensen, maar ook de prinses: dat is de dochter van de koning farao. Weet je wel? Dat is de koning die wil, dat alle jongetjes-baby's opgepakt worden. Mirjam krijgt een idee: "weet je wat? De prinses is een heel lieve mevrouw. Die vindt baby's vast heel erg lief, en die vindt het vast niet goed als de politie een baby weghaalt." Ze loopt gauw naar huis, Blij, want nu weet ze hoe het moet. Vlakbij huis staat ze ineens stil. Wat hoort ze daar? "Aahaah! Eèèèh! Aaahaaaaah!" Dat is het geluid van een baby. Je kunt het al van heel ver horen! En het komt van hun huis! O, dan is de baby al geboren! Stel je voor, dat het een jongetje is! En als de politie het hoort! Ze rent naar huis, en het is ...een jongetje! Haar moeder kijkt heel bang. Maar Mirjam weet wat er moet gebeuren. Ze pakt snel een mand, doet daar natuurlijk een deken in ... en de baby. Ze loopt snel door de achterdeur naar buiten. Dat is maar goed ook, want dan komt er net iemand van de politie bij het huis om te vragen: "is hier ook een baby geboren? We kunnen het huilen horen!" "Zoek maar gerust", zegt moeder, "een baby vinden jullie toch niet." Overal zoeken

ze. En vinden ze wat? Niks hoor! Mirjam is met het mandje en de baby al heel snel naar het water gelopen. Vlakbij de plaats waar de prinses altijd in het water gaat met haar vriendinnen. Daar legt ze het mandje in het water, net een bootje. In het riet. Anders drijft het natuurlijk weg. Dan verstopt ze zich.

De prinses komt eraan: ze gaat fijn in het water spelen. Opeens hoort ze een zacht geluidje: "mmmm, mmmm, mmmm!" De baby is wakker geworden en wil graag wat drinken! Melk natuurlijk. De prinses hoort het. Ze zoekt en vindt het baby'tje. Ze zegt: "dat is een lieve baby! Ik wil niet dat de politie die baby meeneemt. Weet je wat? Hij is nu van mij, want ik heb hem eerlijk gevonden! Ik geef hem ook een naam: hij moet Mozes heten. Maar wie moet er nu voor zorgen? Want de baby heeft honger en ik heb hier natuurlijk geen melk." Weten jullie wie voor deze baby kan zorgen? Mirjam natuurlijk wel! Die heeft alles gehoord. Ze komt vlug tevoorschijn en zegt: "Ik weet wel iemand die heel goed voor deze baby kan zorgen. Zal ik hem daar maar heen brengen?" "Ja, dat is goed. En zeg maar, als er iemand van de politie komt, dat dit kindje van mij is. Dan nemen ze het niet mee. En als het groot geworden is, dan moet het in mijn paleis komen wonen. Dan maak ik er een echte prins van." Dat is mooi! En weet je waarheen Mirjam de baby brengt? Natuurlijk weer naar huis, naar haar moeder! En, die is zo blij! Want nu hoeft ze niet meer bang te zijn dat hij weggehaald wordt.

Zo zorgt God ervoor, dat Mozes geboren wordt en ook dat hij heel goed verzorgd wordt. Want God wil dat Mozes Hem helpen zal als hij groot is.

* Na de vertelling.

Je kunt na de vertelling het hongerdoek van India laten zien (zie bijgaande afbeelding), waar het plaatje op staat van Mozes in de armen van zijn moeder. Eerst natuurlijk algemeen bewonderen. Laat ze maar vertellen, wat ze allemaal zien. Je kunt ze ook laten zoeken naar de baby, die ergens verstopt is. Je kunt iets bij het plaatje vertellen: donkere achtergrondkleuren. Bang voor de politie, die de baby zoekt. Maar er zijn ook mensen, die het kindje verstoppen. En ook mensen, die goed voor de baby zorgen. Want God wil, dat iedereen erbij hoort. Hij wil dat alle baby's blijven leven. Hij wil dat ze hem helpen.

Als je nog wat aandacht wilt besteden aan het "in beeld" brengen van het verhaal, kun je het natuurlijk ook nog uitspelen, o.a. met een babypop als Mozes.

Lied om samen te zingen:

1. Weet jij ook waar Mozes is? Nee, ik niet! (2x)
Weet jij ook waar Mozes is? Nee, ik niet!
2. In een mandje in de Nijl, tussen 't riet. (2x)
In een mandje in de Nijl, tussen 't riet.
3. Wie pakt daar het mandje weg? De prinses. (2x)
Wie pakt daar het mandje weg? De prinses.
4. Waar gaat Mozes nu naar toe? Weer naar huis! (2x)
Waar gaat Mozes nu naar toe? Weer naar huis!
5. Weet je waar hij later woont? In 't paleis. (2x)
Weet je waar hij later woont? In 't paleis.

6. Als de koning toch eens wist, oh, oh, oh. (2x)
Als de koning toch eens wist, oh, oh, oh.

(uit: NZV, *zing het woord*: 30)

10. Er is een weg, zelfs door het water heen

(doortocht door de rode zee)

* Vooraf.

Je zou een gesprek kunnen hebben (bijv. via een verhaaltje over Kees) over wat er allemaal gebeuren moet als je een lange reis moet maken, bijvoorbeeld als je op vakantie gaat. Wat moet je allemaal van te voren bedenken, wat moet je klaarleggen en inpakken? (je kunt allerlei dingen laten zien, incl. een aantal koffers en tassen).

Stel je voor, dat je haast geen tijd hebt om van alles te in te pakken. Stel je voor dat je moet vluchten, omdat iemand je achterna zit. Dan moet je hard wegllopen en heb je geen tijd om alles rustig bij elkaar te zoeken. (Als de groep zich ervoor leent, kun je dit natuurlijk illustreren met het spel "tikkertje" of "jagertje", waarbij de een de ander moet proberen te pakken, terwijl die probeert van alles in de koffer te doen). Zo kom je vanzelf terecht bij de situatie van het volk Israel: een heleboel mensen (veel meer dan de groep of het tehuis), die allemaal op reis gaan, en ook heel snel, want koning farao gaat hen achterna met een heel groot leger.

* Vertelling. (Ex. 13: 17 - Ex. 14)

Mozes roept alle mensen van het volk Israël midden in de nacht bij elkaar en zegt: "kom, we gaan weg. Pak al je spullen maar bij elkaar, we gaan een lange reis maken. En het moet heel snel gebeuren, anders komen de soldaten achter ons aan!" Wat moeten ze allemaal meenemen? Wat kun je allemaal tillen en wat niet? (kleren, zeep, enz. Ook een bed? Stoelen en een tafel?). Ze gaan weg, zo snel mogelijk. Want stel je voor, dat de koning hen achterna komt met zijn soldaten, om ze te pakken.

Ze gaan weg in het donker, maar hoe weten ze nu waar ze langs moeten? In de lucht is er een wolk en die geeft een beetje licht. God helpt om de weg te vinden.

Allemaal zijn ze blij, omdat ze weggaan van de boze koning. Allemaal zijn ze ook een beetje bang. Stel je voor, dat hij achter hen aan komt. Ze komen bij een groot water: de Rode Zee. Ze kunnen niet verder. Wat nu? Ze wachten eerst maar eens. Mozes zegt: "Wat moeten we nu?"

Hoe komen we door de rode zee? (spelen met de tekst van het gelijknamige liedje: "hoe kwam Mozes door de rode zee")

Kunnen we vliegen? Nee, nee, we zijn toch geen vogels?

Kunnen we zwemmen? Nee, nee, want niet iedereen kan zwemmen. En het is ook nog een heel lange afstand.

Kunnen we varen? Nee, nee, want er zijn helemaal geen boten.

Is er een brug? Nee, natuurlijk niet!

Is er een tunnel? Nee, nee!

Hoe kwam hij er doorheen?

Opeens horen ze in de verte lawaai: de boze koning komt eraan, met zijn soldaten om ze gevangen te nemen.

Ze worden bang. Maar Mozes zegt: "Je hoeft niet bang te zijn. God heeft ons geholpen en helpt ons ook nu wel weer." Hij steekt zijn stok uit over het water: daar moeten we doorheen! En weet je wat er gebeurt? Er begint een harde wind te waaien. God blaast met zijn wind: pfff, pfff, pfff (help maar mee!). En dan gaat het water aan de kant.

(Tekst van het liedje: "God blies met zijn wind, pfff, pfff, pfff, pfff, en door de zee kwam toen een pad. Zo kwam hij er doorheen!")

Zo kunnen ze met zijn allen naar de overkant. Als ze aan de andere kant zijn, houdt het op met waaien. Wat gebeurt er dan met het water? Het stroomt gewoon weer terug. De koning en zijn soldaten kunnen er niet meer langs: die worden helemaal kletsnat.

O, wat zijn ze blij! Nu kunnen ze rustig verder gaan.

Nu hoeven ze niet meer bang te zijn om gepakt te worden.

Ze zeggen: "dank je wel, Mozes, en dank je wel God. Want u hebt ons geholpen". Nu hoeven we niet meer bang te zijn, want God is er altijd bij.

Ze zijn zo blij, dat ze met zijn allen heel hard gaan zingen. Met alle mogelijke muziekinstrumenten.

* Na de vertelling.

Je kunt nu proberen muziek te maken, met muziekinstrumenten of met voorwerpen waar muziek mee te maken valt. Het mooiste is natuurlijk, als het ook nog een beetje klinkt. Wat dat betreft kun je wat tijd nemen om te oefenen. Eerst met een paar instrumenten. Vervolgens laat je steeds een paar meer meedoen; die mogen proberen aan te sluiten bij het ritme of bij de melodie. Dat kun je bijvoorbeeld doen aan de hand van een bekend lied als "lang zal ze leven!" (heel toepasselijk trouwens) of "Ajax wint de wereldcup" (er zijn vast wel andere woorden op te bedenken: "Isr'el door de rode zee!" of "o, wat is het leger nat!" enz.

Op het hongerdoek van India (zie bijgaande afbeelding) staat ook een plaat met de zingende Mirjam. Je kunt ze even laten zoeken om welk plaatje het gaat.

Iedereen kan ook even actief bezig zijn, als je samen met de groep probeert een weg te lopen tussen het water door. Als je een aantal stukken karton hebt, kun je die op de vloer leggen, als een soort pad in het water. Met zijn allen kun je dan voorzichtig lopen (niet ernaast stappen in het 'water!') en van de ene kant naar de andere lopen. Af en toe even achterom kijken. Aan de overkant samen heel hard lachen om koning farao, die ons lekker niet kan pakken, en samen muziek maken. Tot slot 'dank je wel' zeggen tegen God, die zo goed geholpen heeft.

Lied om samen te zingen:

Hoe kwam Mozes door de rode zee? (3x)

Hoe kwam hij er doorheen?

Ging hij vliegen? Nee, nee!

Ging hij zwemmen? Nee, nee!

Ging hij varen? Nee, nee, nee, nee!

Over een brug? Nee, nee!

Door een tunnel? Nee, nee!

Hoe kwam hij er doorheen?

God blies met zijn wind: pff, pff, pff, pff.

God blies net genoeg, genoeg, genoeg, genoeg, genoeg.

En door de zee kwam toen een pad.

Zo kwam hij er doorheen.

(uit: "in de ruimte", zingen maakt blij, dl. 2, 17; via www.bijbelliedjes.nl)

11. Onderweg in de woestijn: je hoeft niet bang te zijn

(Manna, water uit de rots)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met stil te staan bij wat er allemaal onderweg kan gebeuren als je samen op reis gaat. Het gaat nu niet om het voorbereiden en inpakken (dus wàt je mee moet nemen), maar om wat er allemaal onderweg kan gebeuren. En dan gaat het vooral om dingen die anders gaan dan dat je van te voren verwacht had: hindernissen en pech onderweg. Om dat heel concreet te maken kun je een verhaal vertellen van Kees, die een grote reis gaat maken, met de bus heel ver weg. Als hij alles klaar heeft staan voor de reis, moet hij nog een nachtje slapen. Hij doet zijn ogen dicht, en dan droomt hij over de reis: met zijn ogen dicht ziet hij hoe het gaat. Eerst heel snel in de bus. Het lijkt wel of de bus kan vliegen met vleugeltjes, zo snel gaat het over de weg. Dan ziet hij in de verte prachtige bergen. Heel hoog, en weet je wat er op de bergen ligt? Heel veel sneeuw. Prachtig! Dat vindt Kees zo mooi in zijn droom. Hij wil er naar toe. Spelen in de sneeuw. Sneeuwballen gooien, enz. Hij droomt, dat hij uit de bus stapt en dat hij zomaar omhoog kan lopen tegen de bergen op en dan zo naar de sneeuw toe. Dan wordt Kees met een schok wakker: het is maar een droom. Maar wel een mooie! Nou, dat wordt prachtig. Kees heeft zin in de reis. Daar komt de bus al aan. Kees gaat er snel in. Hup rijden maar! En als ze rijden vraagt de chauffeur: "en, heb je al je spullen meegenomen, je koffers en kleren?" O, o wat een domme Kees. Helemaal vergeten. Hij heeft zo'n zin in de reis, dat hij zo snel is ingestapt, dat hij helemaal vergeten is om al zijn spullen mee te nemen. O, hoe moet dat nu? Er zit niets anders op dan dat de bus weer terug moet. Gelukkig is hij nog niet zo ver weg, maar het kost toch wel tijd. Dat gaat wel een beetje anders dan in de droom! De bus stopt weer bij het huis van Kees. Hij haalt vlug al zijn spullen op en dan kan de bus weer rijden. Zo snel mogelijk naar de bergen. Dat gaat eerst wel goed, maar dan in een keer: psssssssssst! Wat gebeurt er nu weer? Een lekke band! O, o nu kan de bus niet verder. Wat moet er gebeuren? Eerst moet er een nieuwe band onder. Nou, dat wordt een weg met hindernissen. Heel anders dan in de droom. Het duurt een hele tijd voordat Kees bij de bergen komt en in de sneeuw kan spelen.

Als je op reis gaat moet je zorgen, dat je van alles meeneemt. Kleren, zeep en een tandenborstel. Maar, hoe moet het dan met eten? Kun je dat ook meenemen? je kunt natuurlijk onderweg wel wat kopen. Maar als er dan geen winkels zijn? Dan kun je wel dromen van lekker eten (eventueel vragen wat ze heel lekker vinden, of iets lekkers op een plaat laten zien of tekenen). Het water loopt je langs de mond, maar dan heb je nog geen eten. En hoe zit het dan met het drinken (wat voor drinken is er allemaal?).

Als je geen eten of drinken krijgt word je ziek; dan kun je soms wel dood gaan. Gelukkig zorgt je vader of moeder wel voor eten, of de groepsleiding. Daar mag je dan erg blij om zijn. Wat er ook nog onderweg kan gebeuren is, dat er vervelende mensen zijn, die je plagen en uitschelden (hoe plagen ze dan, en wat zeggen ze dan als ze je uitschelden?). Daar kun je ook een beetje bang van worden. Gelukkig zijn er dan vast ook wel mensen, die je wel willen helpen (vrienden, ouders, groepsleiding).

* Vertelling. (Ex. 16: 1 - 18; Num. 20: 2 - 11)

Je kunt dit verhaal over het volk Israël in de woestijn op dezelfde wijze inleiden als boven: eerst samen bedenken hoe het is, als het brood op is. Ook geen meel om het brood te bakken. Dan dromen van het lekkere eten van vroeger: weet je nog wel van toen ze in Egypte woonden? (van wat voor lekker eten dromen ze dan?). Maar dat helpt niet. Daar krijg je nog meer honger van. Dan gaat Mozes bidden en hij zegt tegen alle mensen: "God heeft ons tot nu toe geholpen (weet je nog van de rode zee?), Hij zal ons ook nu wel weer helpen". De volgende dag komen ze buiten hun tent en dan ligt er allemaal wit spul op de grond. Het smaakt een beetje zoet en het lijkt op meel. Daar kun je koeken van bakken. Nu hebben ze toch eten!

Maar, het water is ook op, en dan heb je zo'n dorst (waar droom je dan van?). Maar dromen over water helpt natuurlijk niet. Ook nu gebeurt er hetzelfde als met het brood. Mozes bidt en zegt tegen het volk, dat ze maar moeten vertrouwen op God. Hij zal heus wel weer helpen. Ze komen nu bij een heel grote rots. Een hele harde grote steen. Daar zit water in, maar dat kun je niet zien aan de buitenkant. Mozes hoort een stem zeggen: "Mozes, in die steen zit water genoeg. Als jij er met die stok (weet je nog wel: die van de rode zee?) op slaat, dan komt er water uit". En zo gebeurt het. Mozes slaat met zijn stok op de rots, er komt een barst in de steen, en daar stroomt het water naar buiten: het lijkt wel een waterval! Iedereen wordt blij en natuurlijk ook dankbaar, want God heeft hen weer geholpen.

Zo gaan ze verder op hun weg door de woestijn. Opeens zijn er nare mensen. Die beginnen te schelden en die willen vechten. Alle sterke mannen moeten snel helpen om de boze mannen weg te jagen. Maar, ze worden toch bang. Mozes zegt: "je moet weer aan God denken: dat helpt!" Hij steekt zijn stok de lucht in. Dat kunnen ze goed zien. En daar worden ze heel sterk van. Maar Mozes wordt moe. Zijn arm zakt steeds naar beneden. Nu kunnen ze hem niet meer zo goed zien! Hoe moet dat nu, want het vechten wordt nu ook weer erger. Gelukkig zijn er een paar mannen die hem helpen zijn arm in de lucht te houden. Zo wijst de stok in de lucht. En iedereen kan hem zien. Dat helpt om aan God te denken. Ze voelen zich wat sterker, want God helpt toch mee? Zo zijn ze niet bang meer en jagen ze de boze mannen weg.

* Na de vertelling.

Je kunt ook nu het verhaal uitspelen met de hele groep. Allereerst ga je ze lekker maken door te praten over lekkere hapjes. Vervolgens vertel je dat je zo'n zin in eten hebt, maar dat er niets is. Hoe moet dat nu? Er worden je vast wel wat leuke ideeën aan de hand gedaan. Dan kun je altijd nog zeggen: "zal ik eens laten zien hoe het bij Israël in de woestijn ging? Allemaal eerst gaan slapen en de ogen dicht". Dan zorg je er voor dat er een schaal met lekkere chocolaatjes staat, of dat de grond bezaaid is met lekkere snoepjes. Het is helemaal niet erg dat ze doorhebben, dat jij dat gedaan hebt. Het gaat in de eerste plaats om het verrassingseffect en het feit, dat ze eerst niets verwachten en dat het er dan toch onverwacht is. Met drinken zou je het zo kunnen doen, dat je vertelt dat er helemaal niets te drinken is (dus ook echt geen limonade of koffie klaarmaken). Wel kun je van te voren limonade klaarmaken en in een kan ergens op een niet zichtbare plaats klaarzetten. Via het gesprek over hoe het nu moet met het drinken, kun je nu zelf net zo verrast zijn als de anderen als er toch nog lekker drinken gevonden wordt.

Tot slot is het best wel aardig om een 'wedstrijd' te houden wie het langst een (redelijk stevige) stok met één hand de lucht in kan houden. Je kunt dan weer herhalen, waarom hij naar boven moet wijzen (denk aan God: die is er ook bij om te helpen). Anderen mogen

helpen door de arm te ondersteunen, zo-dat iedereen wel een beurt kan krijgen. Zo mogen ze best onthouden: God is er altijd bij!

Tot slot kun je samen met de groep zingend, hand in hand, op pad gaan door de zaal, met iemand die de stok omhoog houdt vooraan. We zijn samen onderweg, en vergeet het niet: God is erbij!

Lied om samen te zingen:

1. Wij zijn samen onderweg, halleluja. (2x)
2. Met de sterren in de lucht, halleluja.
Met de vogels in hun vlucht, halleluja.
3. Met de zon, de maan, de zee, halleluja.
Heel de schepping wandelt mee, halleluja.
4. Oude mensen, met grijs haar, halleluja.
baby's met een rammelaar, halleluja.
5. Zo gaan mensen hand in hand, halleluja.
Samen naar 't beloofde land, halleluja.

(tekst, onbekend; mel. Gospel: "michael row the boat ashore, hallelujah")

12. Monument: "herinner"-ding (gedenkteken in de Jordaan)

* Vooraf.

Je kunt ze (een week van te voren) vragen iets mee te nemen van de vakantie, of van vroeger (souvenir, speelgoed, of foto). Alles wat meegebracht is moet natuurlijk ruimschoots bewonderd worden. Ieder krijgt de gelegenheid om te laten zien wat hij heeft meegenomen. Wat is het? Van wie heb je het gekregen? Is er ook een verhaaltje bij te vertellen? Zo helpt een souvenir of een foto om iets niet te vergeten. Als je ernaar kijkt, moet je er weer aan denken. Meestal word je er blij van. Soms ook een beetje verdrietig, bijvoorbeeld omdat het helemaal voorbij is en omdat het nooit weer terug komt. Maar het is wel mooi, dat je nog iets bewaard hebt, want dan helpt het om niet te vergeten, wat er gebeurd is.

Afhankelijk van wat ze kunnen begrijpen, kun je het hebben over "monumenten": overblijfselen uit het verleden, bijv. aan de hand van foto's of plaatjes. Zo kun je het hebben over verzetsmonumenten van de tweede wereldoorlog en dus ook over het bevrijdingsfeest. Als je niets meer weet van de oorlog, dan kun je ook niet echt feest vieren. En wat nog erger is: als de mensen niet meer weten hoe erg een oorlog is, kunnen ze zo weer oorlog gaan maken. Dus moet iedereen het weten!

Zo kun je het voorzichtig hebben over de grafstenen op een begraafplaats: ook een herinnering aan mensen die overleden zijn. Zo weet je nog precies wie het zijn (want de naam staat erop) en waar ze liggen. Dan hoef je ze niet te vergeten. Je kunt er zelf ook wel eens een bloemetje neerleggen!

* Vertelling. (Joz. 3, 4)

Weet je nog wel van Mozes en de rode zee? Wat gebeurde er toen? Alle mensen van het volk Israël stonden voor het water en ze waren bang. Koning Farao kwam eraan met een heleboel soldaten. En wat deed Mozes toen? Zijn stok stak hij uit over het water, en toen blies God met zijn wind, pfff, pfff, pfff, pfff. En door de zee kwam toen een pad. Zo kwam hij er doorheen! Wat een geluk, dat wij het lied kennen. Dat helpt ons om het nooit te vergeten. Veel mensen van het volk Israël weten het nog wel, maar een heleboel zijn het ook al weer vergeten. Het is al weer een heel lange tijd geleden gebeurd. Bijna 40 jaar.

Weet je, wie er ook niets van weet? Kleine Manasse. Hij weet er helemaal niets van, want hij was nog niet geboren, toen het gebeurde. Manasse is onderweg geboren, toen ze nog in de woestijn waren. Eerst was hij natuurlijk heel klein en moest zijn moeder of zijn vader hem steeds op de arm mee dragen, want ze hadden geen kinderwagens. Nu is Manasse al wel wat groter geworden. Hij drinkt geen melk meer bij zijn moeder. Hij eet mee met het brood. Brood? Hoe komt hij aan brood in de woestijn? Daar is toch geen bakker of een winkel? Weten jullie het nog? Wat gebeurt er, als ze 's morgens wakker worden en uit hun tent kruipen? Dan is het wit op de grond. Allemaal witte korreltjes: die kun je oprapen. Daar maken ze meel van en daar bakken ze brood van. Nou, Manasse helpt wel een beetje mee. Niet zo erg, want hij snoept ook wel eens van die witte korreltjes: het smaakt lekker zoet! En als hij dorst heeft, krijgt hij water. Water? In de woestijn? Daar is toch helemaal geen kraan! Hoe komen ze daar aan water? Weet je het nog? Dan komen ze bij een grote steen (daar zit soms water in of onder), of bij een grote waterplas. En dan doen ze water in grote kruiken. Die kun je bewaren en daar kun je uit drinken. Zo gaan ze op reis. God zorgt goed voor hen. Telkens wanneer er iets moeilijks gebeurt. Telkens wanneer ze het niet meer weten, zegt Mozes: "weet je het nog? Wie heeft ons altijd geholpen? De Here God. Je hoeft dus niet bang

te zijn. Hij helpt ons vast wel weer." Maar dan moet je wel onthouden wat er gebeurd is, anders weet je het niet meer!

Zo komen ze aan het einde van hun lange reis door de woestijn. Ze komen bij het land, waar ze gaan wonen. Nu hoeven ze niet meer rond te zwerven, of te verhuizen van de ene naar de andere plek. Op deze plaats mogen ze voor altijd wonen. Hier mogen ze een eigen huis hebben. Hier mogen ze zelf wonen, met een eigen tuin. Hier mogen ze gelukkig zijn, en hoeven ze nooit meer te verhuizen. Dat is mooi!

God heeft hen al die tijd geholpen!

Maar, wacht eens! Iedereen is al een beetje blij, maar ze zijn er nog niet! Ze staan voor een rivier, een heel brede sloot. Daar kun je zo maar niet overheen. Aan de andere kant is het mooie land: daar willen ze naar toe! Maar ze staan nog aan deze kant. (het is aardig als je het een en ander aanschouwelijk voorstelt, en in de zaal ook bijvoorbeeld met strepen aangeeft waar de oevers van de rivier zijn)

Manasse wil door het water heen, maar gelukkig pakt zijn moeder hem op tijd. Hij moet niet verdrinken! Manasse begint te huilen: "Ik wil naar de overkant. Hoe moet dat, want ik kan niet zwemmen. En ik zie ook geen brug en geen boot. En geen tunnel. Hoe moet dat nu?" Weten jullie het? Het lijkt wel een beetje op het verhaal van de rode zee. Wat gebeurde er toen? Jullie weten het dus wel, maar Manasse niet. Zijn moeder zegt: "Manasse je hoeft niet bang te zijn. De Here God heeft ons al eerder geholpen en Hij doet het nu vast ook wel weer." Manasse zegt: "ik weet het helemaal niet. Ik was toch een heel kleine baby?". Zijn moeder zegt: "ik wil dat je het nooit vergeet. Ook niet als we in het mooie land wonen. Je moet het nooit vergeten!" "Hoe kan ik het nooit vergeten. Ik kan het toch niet zo goed onthouden!", zegt Manasse.

Weet je wat er gebeurt? Ze gaan met zijn allen voor de rivier staan. Jozua zoekt een mooi plekje uit en steekt zijn stok over het water en zegt: "Gaan jullie maar door het water heen. God zorgt er ook nu voor dat alles goed gaat." En, ja hoor. Ze kunnen door het water heen: het is zo ondiep dat iedereen er doorheen kan zonder nat te worden. "Onthoud dit goed", zegt Jozua, "vergeet het niet en vertel het aan je kinderen: God zorgt altijd voor ons! Je hoeft niet bang te zijn." En weet je wat hij doet? Hij laat een aantal heel grote stenen in het midden van de rivier neerleggen. Als ze aan de andere kant zijn en het water stroomt weer gewoon, dan kun je die grote stenen goed zien: ze steken boven het water uit!

Wat gebeurt er dan als Manasse later, als hij groot is, die stenen ziet? Dan komt hij bij de rivier en kijk eens: daar steken allemaal grote stenen boven het water uit! Waar moet je dan aan denken? Ja, dat is de plek waar we door de rivier gekomen zijn. Dat is de plek waar God ons geholpen heeft. Zo is het een monument om nooit te vergeten! Elke keer als je het ziet, mag je er aan denken en een beetje blij worden: God is er en Hij wil ons altijd helpen!

* Na de vertelling.

Als er al veel gepraat is, kun je nu samen in beweging komen. Je kunt samen op pad in de zaal en dan stoppen bij een 'rivier' (waarvan je van te voren duidelijk aangegeven hebt waar de 'oevers' zijn). Wat moet er gebeuren? Laat ze maar met suggesties komen. Ergens in de buurt kunnen ook nog stukken karton liggen 'van de doortocht door de rode zee'. Het maakt niet uit, hoe je aan de overkant komt. Wel is het goed aan de andere kant te vragen, hoe je deze gebeurtenis goed kunt onthouden. Dat je het niet vergeet. Je kunt denkbeeldige foto's nemen, of echte als je een toestel meegenomen hebt. Je kunt ook van de stukken karton een "kunstwerk" maken, of een "monument, waarop met viltstift geschreven wordt, dat God hier geholpen heeft. Je kunt ook alle handen met viltstift omtrekken op het karton, met ieders

naam erin ("ik was erbij!").

Allemaal voorbeelden om iets moois en belangrijks te onthouden. Net als souvenirs en een fotoalbum.

Wat dat betreft is het goed het belang van "herinner"-dingen te onderstrepen. Voor nu en voor later!

13. Muren kunnen vallen

(de muren van Jericho)

* Vooraf.

Je kunt een gesprek beginnen (bijv. aan de hand van een verhaal over Kees) over wat je moet doen als je ergens naar toe wilt en er staat iets in de weg. Je kunt dat heel letterlijk doen: je wilt in de kring ergens naar toe en er staat een tafel o.i.d. in de weg. Dan moet dat eerst aan de kant gezet worden, anders kun je niet verder.

Zo kun je als je een aantal (platte, opgevouwen) kartonnen dozen meegenomen hebt daar iets leuks mee doen. Eerst de dozen vouwen, en vervolgens laat je ze ermee spelen. Je kunt er een muur van maken, of een huis of een toren. Er zijn altijd wel een paar van de groep, die mee willen helpen met vouwen en met spelen. Tot slot kun je dan een hoge muur bouwen waar je je achter kunt verschuilen.

* Vertelling. (Joz. 6)

Je kunt het verhaal beginnen met samen als het volk Israël onderweg te zijn. Als er geen eten is, wie zorgt daar dan voor? Als er geen drinken is, wie zorgt daar dan voor? En als er boze mannen komen om te schelden en te vechten, wie helpt dan? Dat is de Here God. Wie wijst de weg? Met een wolk? Hoe dan?

Ze komen bij een grote stad met een heel hoge muur. Die stad heet: Jericho. Hoe moet het nu verder? De mensen zeggen: "die muur is zo hoog, daar komen we nooit overheen. Die muur is zo stevig, die kunnen we nooit afbreken". Ze weten het niet meer en worden zelfs een beetje bang. Dan zegt Jozua: "God heeft ons steeds geholpen, dat zal Hij nu ook wel weer doen". Jozua vraagt aan God wat er moet gebeuren. God zegt: "je moet er eerst maar eens helemaal omheen lopen. Dan zie je vanzelf hoe de muur eruit ziet en hoef je niet zo bang te zijn. Ik zal jullie helpen". (je kunt met degenen die dat willen in een stoet heel stil om de muur heen lopen). En, wat gebeurt er? Niets. De volgende dag gebeurt er weer precies hetzelfde. Dus er gebeurt weer niets! Wat moeten ze nu doen? Er zijn mensen die willen vechten. Maar Jozua zegt: " God houdt niet van vechten. Het kan ook anders, en dat zal Hij ook laten zien". Op de zevende dag moeten ze zeven keer om de muur heenlopen. En, als ze dat gedaan hebben, moeten ze tegelijk heel veel lawaai maken en heel hard roepen: "God helpt ons mee! God haalt de muur naar beneden!" Dan opeens gebeurt het! Komt het door het lawaai of door wat anders? Niemand kan het zeggen, iedereen blijft stokstijf staan. De muren beginnen te trillen en alles stort in elkaar. De muur is weg! Nu kunnen ze weer verder naar het beloofde land. God heeft weer geholpen.

* Na de vertelling.

Het mooiste zou zijn als je het verhaal kunt verweven met het uitbeelden ervan. Je kunt natuurlijk ook eerst het verhaal vertellen en in je eentje zorgen voor de uitbeelding. Daarna kun je het nog eens doen, met de hele groep. Spelen met de dozen blijft leuk. Je kunt een muur maken en de groep zo opdelen, dat aan beide zijden van de muur een groepje staat. Zo, dat ze elkaar niet kunnen zien. Hoe vindt iedereen dat? Zo kun je niet met elkaar iets doen. Dat is niet leuk. Dan staat er iets in de weg. Dat moet aan de kant. Zo gaat het ook als je ruzie hebt. Dan is het ook net alsof er iets in de weg staat. Dat moet eerst aan de kant. Anders kun je niet verder spelen of vriendje zijn.

God wil niet dat er muren zijn. Maar Hij wil ook niet dat er gevochten wordt. Het moet anders. Hij wil de mensen daarbij helpen. Samen kun je dan met een grote schreeuw de

'muren' omver laten vallen.

Zo kun je ook bidden voor de plekken in de wereld waar gevochten wordt. (Ze weten daar vast wel iets van.)

Maar ook heel dichtbij, thuis of op de groep: hebben jullie wel eens ruzie? Dat kan vast ook anders. Hoe dan?

14. Sterke mensen winnen niet altijd

(David en Goliath)

* Vooraf.

Je zou een gesprek kunnen beginnen over 'als je iets moois hebt en iemand wil het afpakken'. Wat doe je dan? Dan houd je het natuurlijk stevig vast, en duw je die ander weg. Dan word je misschien wel boos en geef je de ander een klap. En als die groot en sterk is, dan haal je er wat vrienden bij, of je kruipt stiekem weg. Je gaat alles lekker verstoppen, zodat de ander het niet kan vinden.

Wanneer het als gesprek niet zo goed lukt, kun je het ook in een verhaal over Kees vertellen:

Kees heeft een zak met lekkere snoepjes (die kun je wel even laten zien). Die snoepjes zijn niet van hemzelf, maar van zijn moeder. Die moet hij goed bewaren. Hij kijkt er eens in: lekker. Maar hij mag er natuurlijk niet een uitpakken. Dat heeft hij beloofd. En, niemand anders mag er ook aankomen. Dan komt er een vriend van Kees. Die vraagt natuurlijk, wat er in de zak zit. "Snoepjes. Mag ik er een?" "Nee hoor. Ik moet ze goed bewaren." "Nou, dat vind ik niet eerlijk!" Zijn vriend wil een snoepje pakken, maar Kees duwt hem weg. Dan loopt zijn vriend weg. Maar wie komt daar aan? O, dat is een heel grote sterke jongen. Daar is Kees een beetje bang voor. Die zegt: "wat heb jij daar in de zak? Snoepjes? Ha, fijn! Geef maar aan mij". Kees is bang en wil hard weglopen, maar die grote jongen houdt hem tegen en pakt de zak met snoep af. "Ha fijn! Die kan ik lekker opeten." Wat moet Kees doen? Hij schreeuwt nog: "hé, afblijven, die zijn niet van mij, maar van mijn moeder!" De grote jongen lacht en loopt weg. Kees begint te huilen. Zijn vriend komt eraan. Die hoort het en zegt: "wat? Dat mag toch niet?" "Ja, maar hij is heel sterk", zegt Kees. "Dat geeft toch niet? Als je niet sterk bent moet je slim zijn. Weet je wat? Ik heb een idee!" Ze rennen heel hard door wat straten heen, langs een kortere weg, naar de plaats waar de grote sterke jongen langs zal komen. Daar verstoppen ze zich in de struiken; de vriend van Kees heeft een stok bij zich. Dan komt die grote jongen eraan. Kees is heel bang en durft haast niet te kijken. De grote jongen wil een stap zetten en dan steekt Kees' zijn vriend de stok tussen de benen van die grote jongen. Hij valt languit over de grond, met een grote klap. Het zakje vliegt uit zijn handen. Vlug loopt de vriend erheen, steekt zijn tong uit en zegt: "net goed, eigen schuld dikke bult!" Hij pakt het zakje en geeft het weer terug aan Kees. "Hier, voor je moeder. Je hebt het haar beloofd. Dan moet je er ook goed voor zorgen." "Ja", zegt Kees, "en als ik een beetje bang ben voor grote sterke mensen, die mij willen pakken, dan weet ik het nu: wie niet sterk is moet slim zijn."

* Vertelling. (1 Sam. 17).

David moet voor de schapen zorgen. Zijn vader heeft er een heleboel. Als je er goed voor wilt zorgen, waar moet je dan om denken? Eten en drinken. Maar hij moet er ook goed op passen en zorgen dat er niets gebeurt. Gelukkig heeft hij ook nog grote broers, want hij is maar klein. Als er wilde dieren komen om een schaap te pakken, is hij wel eens bang. Dan moeten zijn broers hem helpen. Maar als die er ook niet zijn moet hij het zelf doen. Maar.... hij kan toch niet vechten met een beer of een wolf? Weet je wat zijn broers tegen hem zeggen? "Als je niet sterk bent, moet je slim zijn. Je kunt met een steen gooien. En als je nog verder weg wilt gooien, moet je hem met een riempje wegslingeren. (misschien is het mogelijk dit te illustreren met een echt riempje, en een steentje er in opgerold). David oefent heel goed, en hij kan het heel goed. Precies met het steentje de kop van het dier raken. Dan schrikt die en loopt hij weg.

Het is maar goed dat hij het goed kan, want zijn broers gaan weg. Die moeten soldaat worden in het leger. Die moeten ook vechten tegen boze en sterke mannen die het hele land willen afpakken. Het land van God. Daar moeten ze toch goed op passen? Maar die mannen zijn heel sterk en groot. En daar is een heel grote sterke kerel bij: Goliath. Hij lijkt wel op een reus! Die zegt: "hé, waar blijven jullie nou? Ik ben veel sterker dan jullie en ook dan jullie stomme God". Wat zegt hij daar? 'Stomme God'? Dat kan toch niet? Maar iedereen is zo bang voor hem, dat ze niets durven te zeggen. Dan komt David op bezoek bij het leger om eten te brengen aan zijn broers. Die hoort dat ook en zegt: "Waarom doen jullie niks tegen zo'n gemene kerel die zulke slechte dingen zegt?" "Nou, wij durven niet, want hij is heel sterk!" "O ja?", zegt David, "wie niet sterk is moet slim zijn, en ik weet zeker dat God mij helpt." Hij gaat naar Goliath toe. Die lacht hem uit. "Hé, kleintje, wat wil je? Kom maar op als je durft." David zegt niets, maar zoekt een steentje uit en doet dat in zijn slinger, net zoals met de wilde dieren die een schaap willen pakken. Dan slingert hij heel hard en daar gaat het steentje door de lucht. En...precies tegen het voorhoofd van Goliath. Pats.... daar valt Goliath op de grond. David heeft gewonnen! Iedereen is blij. Maar David zegt: "als je op God vertrouwt, hoef je niet bang te zijn en mag je best heel slim zijn. Sterke mensen hoeven niet altijd te winnen!"

Daarom wil God ook, dat David de koning wordt van het land. Om het goed te beschermen. Net zoals met zijn schapen.

* Na de vertelling.

Het is moeilijk om bij dit verhaal een passende activiteit te vinden. Waar het om gaat is het doorbreken van het vanzelfsprekende recht van de 'sterkste'. Dus zoeken naar situaties waarbij de sterkste niet automatisch wint.

Een (kleur)plaat met David en reus Goliath spreekt meestal wel tot de verbeelding en geeft ruimte voor eigen fantasieën over hoe je als kleine en zwakke van een grote en sterke kunt winnen.

Bij degenen die dat kunnen zou je een soort spel kunnen spelen, waarbij (als een variant van kegelvoetbal) iedereen een plekje heeft in de zaal, waar iets dat rechtop kan staan 'beschermd' moet worden. Met een bal kun je proberen bij een ander wat om te gooien, maar je moet proberen dat er bij jezelf niets omvalt. Ook hierbij is het zo, dat de sterken niet automatisch zullen winnen.

Bij degenen, die nog niet zoveel begrijpen zou je iets (bijv. iets lekkers) kunnen uitdelen, dat ze om de beurt op een veilig plaatsje moeten verstoppen. De anderen moeten proberen het te vinden. Je zou ook zelf van alles kunnen verstoppen (lekkers), dat iedereen moet proberen te

vinden. Aan het eind wordt er natuurlijk wel genoten van alles wat lekker is. Ook hierbij kun je vaststellen, dat het niet om de sterkste gaat.

15. Ook een buitenlander hoort er ook bij

(Ruth)

* Vooraf.

Je kunt aandacht besteden aan hoe het is als je ergens niet bij hoort, of als je niet mee mag doen. Je zou iets kunnen uitdelen, dat iedereen wel leuk of lekker vindt (bijv. een mooi plaatje of snoep). Ze krijgen allemaal wat, behalve een of twee. Laat ze reageren: is dat eerlijk? Maar, stel je voor dat je niet genoeg hebt (in dat geval moet je eigenlijk iets ronddelen, dat ook nog 'door de helft kan', bijv. een koekje of een spekje), hoe moet het dan? Dus, het is niet eerlijk, als iedereen wat krijgt en één krijgt niks. En, als je nu zegt: "ik vind jou niet aardig", of "jij ziet er lelijk uit", of "jij hebt een dikke neus", of "jij hebt een bril", of "jij kunt niet lopen: daarom krijg jij niks!". Is dat eerlijk? Of: iemand komt uit het buitenland, is helemaal pikzwart, daarom krijgt hij niks. Is dat eerlijk? Nee, natuurlijk niet. Iedereen die erbij zit, mag wat hebben.

Je kunt ook een aantal stoelen in een kring zetten en vragen wie er met je mee willen doen. Iedereen natuurlijk! Dan laat je een paar meedoen en tegen een of twee anderen zeg je: jullie mogen niet meedoen. Gaan jullie maar buiten de kring zitten! Vraag om reacties. Is het eerlijk, als iedereen mee mag doen en een of twee niet? Nog erger wordt het, als je zou zeggen: "jij bent een meisje", of "jij ziet er lelijk uit, enz. en daarom mag je niet mee doen!" Het is niet eerlijk als iedereen mee mag doen, en dat je dan zomaar tegen iemand zegt, dat hij niet mee mag doen.

Je kunt ook aandacht besteden aan wat je zou moeten doen als je geen geld hebt. Stel je voor, dat je geen geld hebt, hoe zou dat zijn? Als je geen geld hebt, wat kun je dan niet? Sigaretten kopen, of snoep, of kleren, enz. Maar hoe moet het dan met eten? Dan kun je ook geen eten kopen. Hoe moet dat dan? Geld verdienen door te gaan werken. Maar als er dan geen werk te krijgen is? Bedelen? Ja, maar dan moet je maar net heel aardige mensen tegen komen. Als je je hand ophoudt, krijg je vaak heel weinig. Het is dus heel moeilijk, als je geen geld hebt, en je moet ook nog voor je moeder zorgen, en je komt ook nog uit het buitenland en de mensen zeggen: ga jij maar gauw weer terug naar je eigen land!

Daarmee zitten we midden in het verhaal van Ruth.

* Vertelling. (Ruth 1 - 4)

Ruth heeft het heel erg moeilijk. Wat moet ze nu doen? Ze heeft geen geld om eten te kopen. Hoe moet dat nu? Thuis wacht Naomi. Dat is haar moeder. En daar moet ze ook voor zorgen. Ze probeert ergens geld te verdienen met werken. Maar, niemand wil haar hebben. Want ze komt ook nog uit het buitenland en kan de woorden nog niet zo goed uitspreken. De mensen zeggen: "ga maar gauw weer terug naar je eigen land. Probeer daar maar wat eten te halen." Dat wil Ruth niet. Want dan is Naomi helemaal alleen. Dan kan er niemand voor haar zorgen. Dus wil Ruth blijven. Hoe moet dat nu? Ze kan wel ergens op de hoek van de straat gaan staan, haar hand op houden en om geld bedelen, maar dat helpt ook niet. De mensen lopen allemaal snel voorbij. Vooral als ze zien dat Ruth uit het buitenland komt. Dat is niet eerlijk, maar het gebeurt wel! Wat moet Ruth doen? Zonder eten kun je niet leven. Ze loopt rond. Langs de landerijen van een boer. Kijk, daar zijn een aantal mensen op het land aan het werk. Ze zijn het graan aan het verzamelen. Dat lijkt wel wat op gras, maar het is veel langer en het heeft allemaal korreltjes. Daar wordt meel van gemaakt en dan brood. (Je kunt eventueel op het hongerdoek van India aanwijzen, hoe het eruit ziet).

Ruth ziet, dat ze hard werken om alles in dikke bossen samen te binden; die gooien ze dan op

een wagen. Maar, ze ziet ook dat er wat graan op de grond blijft liggen. En dat blijft daar ook liggen! Het wordt niet opgeraapt. Ze krijgt een idee: als ik nou al dat graan eens mag oprapen. Het lijkt niet zoveel, maar als je alles bij elkaar doet, dan heb ik vast wel genoeg om eten van te maken. Ze vraagt: "mag ik die losse korreltjes oprapen, die zijn blijven liggen?" "Ja hoor", zegt de boer, "raap maar op, anders blijft het maar liggen en verrot het allemaal!" Ruth begint de restjes graan op te rapen. Dat is niet zo gemakkelijk, want ze moet steeds weer bukken. Allemaal heel kleine beetjes. De hele dag. En 's avonds, na een hele dag werken, is ze heel erg moe. Maar ze heeft wel een arm vol met graan. Genoeg om een brood van te bakken. Ze komt blij bij Naomi. "Kijk eens wat ik heb? Zelf geraapt en genoeg om van te eten. En, morgen ga ik weer, want ik wil goed voor je zorgen." De volgende dag gaat ze weer hard werken. Voor Naomi en natuurlijk ook voor haar zelf. Dat is niet zo gemakkelijk: hard werken en je krijgt haast niks. Maar weet je wat er gebeurt? De boer ziet dat Ruth zo hard werkt en steeds maar weer bukken moet. Hij vindt het heel flink van haar, dat ze dat allemaal voor Naomi doet. Weet je wat hij zegt tegen de mensen die hard aan het werk zijn met de dikke bossen graan? "Jullie moeten af en toe wat extra op de grond laten vallen. Dan krijgt Ruth een beetje meer." Zo gebeurt het ook. En, weet je wat er nog meer gebeurt? De boer vindt Ruth heel aardig en wil met haar trouwen. Nu mag ze bij Boaz (zo heet de boer) in huis komen, hoeft ze niet meer heel hard te werken. Want nu krijgt ze eten van Boaz. En haar moeder mag mee-eten. Zo komt alles goed. Zo zorgt God ervoor, dat Ruth er helemaal bij mag horen. Zo zorgt God ervoor, dat er vriendelijke mensen zijn om te helpen als je het moeilijk hebt.

* Na de vertelling.

Je zou samen kunnen kijken naar het hongerdoek van India:

de afbeeldingen van Mozes, Mirjam en de rode zee, en van Ruth en Naomi. Je kunt samen ontdekken, dat vele kleintjes een grote maken, door bijv. graankorreltjes op de grond uit te strooien (het maakt niet uit wat voor korreltjes: mais, rijst, tarwe enz.). Je kunt een korreltje oppakken en laten zien, hoe klein die is. Daar kun je onmogelijk een brood van bakken. Pas als je een heleboel hebt, kan dat. Maar dan moet je wel heel hard werken om zoveel bij elkaar te krijgen. Je kunt beginnen, en vervolgens vragen of ze mee willen helpen. Zo kun je ook laten zien, dat alles vlugger gaat als je het niet in je eentje hoeft te doen. Samen gaat het beter, sneller en ook nog gezelliger.

16. Het Licht komt eraan

(advent en de geboorte van Jezus)

* Vooraf.

Je kunt beginnen met praten over hoe het is, wanneer het donker is. Dat je dan helemaal niets kunt zien. Of dat het toch wel een beetje eng is, als je dan helemaal alleen bent.

Aan de hand van een verhaal over Kees kun je stilstaan bij de samenhang tussen "donker" en "alleen", maar ook tussen "licht" en "samen". Kees is ook een beetje bang wanneer het donker is. Hij durft dan niet alleen naar buiten. En wanneer hij gaat slapen, en zijn moeder doet het licht uit, roept hij meteen: "mag het licht aanblijven, want ik ben zo bang." Dan doet zijn moeder het licht aan op de gang. Nu kan hij toch een beetje zien. Als zijn moeder dan later toch weer probeert het licht uit te doen (Kees moet toch een beetje groot worden!), dan gaat het eerst wel goed. Maar als Kees wakker wordt begint hij meteen weer te roepen. Totdat er op een keer een vriend bij Kees komt, om te spelen, en om bij hem te blijven slapen. Ze hebben het zo druk met het praten over van alles en nog wat, dat ze niet eens merken, dat moeder het licht uitdoet.

De volgende dag vraagt zijn moeder ernaar. En dan zegt Kees: "dat komt vast, omdat er een vriendje bij me was. Als er iemand bij je is, dan ben je niet zo bang in het donker". "Dus" zegt zijn moeder, "als er iemand bij je is, dan is het net alsof het een beetje licht is."

Nu gaan we praten over Kerstfeest. Is er in ieder huis al een kerstboom? Wat zit er allemaal in de boom? (het zou leuk zijn als je een doos met van alles en nog wat op de tafel hebt, om te zien wat wel of niet in een kerstboom thuis hoort). Waarom een mooi versierde boom?

Waarom kaarsjes die branden? Omdat het feest is en omdat er dan licht is als het donker is. Maar ook een beetje, omdat we er aan mogen denken, dat God heel dicht bij ons is. Kerstfeest komt er aan. Dat betekent, dat Jezus is geboren. Eigenlijk kun je dan **zien**, dat God heel dichtbij is. Net zo dicht bij als de baby in de kribbe!

Het is nu nog geen kerstfeest, maar we mogen toch al een beetje blij zijn, want wij weten al wat er gaat komen!

Je kunt nu ook aandacht geven aan het aansteken van 4 van de 5 kaarsen (met het lied over de kaarsen, of met een gesprek over 'steeds meer licht', als de ene kaars de andere aansteekt, enz.)

* Vertelling. (Luk. 1: 26 - 2: 7)

(In het kort kun je nu het kerstverhaal bij langs lopen:)

Eerst is er helemaal geen feest. De mensen zijn allemaal een beetje verdrietig, helemaal niet blij, want er is oorlog. Vreemde mensen zijn de baas in het land. Dan mag je niet al-tijd zelf weten wat je doet. En als je niet blij bent is het dan donker of licht? En als het donker is, dan voelt dat niet zo fijn. Dan voel je je ook vaak helemaal alleen. Dan denk je wel eens aan mooie dingen. Dan hoop je maar dat het een beetje licht wordt. Maria is ook niet zo blij. En wat gebeurt er dan? Ze krijgt bezoek. Iemand staat op eens bij haar. Maria schrikt ervan. De man zegt: "Maria, je hoeft niet bang te zijn, want ik heb een boodschap van God. Ik heb een verrassing voor jou en een geheim." Wat vertelt hij? Dat ze een baby zal krijgen. Dat is de verrassing. En is Maria daar blij mee? Heel erg natuurlijk. Wat is dan het geheim? Dat niet alleen Maria er blij mee zal zijn, maar alle mensen van de hele wereld! Die baby mag ze 'Jezus' noemen. Jezus wordt geboren. En Hij zal, als hij groot geworden is het verhaal van God vertellen. Dat mensen niet meer bang of verdrietig hoeven te zijn, want God is er ook nog! Dat ze moeten ophouden met ruzie maken en oorlogen voeren. Dat ze moeten leren

goed voor de planten, de dieren en de mensen te zijn. Dat ze God mogen helpen om er een mooie wereld van te maken. Ja, dat alle mensen mogen meedoen met het verhaal van God. Hij wil helpen, en hij wil natuurlijk dat wij ook meehelpen. Maarniemand weet dat nog: dat is het geheim! Want er wordt eerst 'alleen maar' een baby geboren. Daar kun je toch niet aan zien, dat hij zo belangrijk worden zal? Pas als die groot geworden is, gaat het gebeuren! Dat duurt nog een hele tijd. Maar jullie weten het al! En willen jullie meehelpen, dat alles goed komt in de wereld?

Wat gebeurt er als Maria dat hoort? Is ze nog verdrietig? Nee, natuurlijk niet! Ze wordt er blij van.. en ze steekt een kaars aan. Ja, want als je blij bent, wordt het ook een beetje licht. En ze voelt zich ook niet meer zo alleen: God is er en die is bij haar op bezoek geweest!

Maar, de baby is er nog niet. Dat duurt nog een hele tijd. En Jozef en Maria wonen nog niet in Bethlehem. Ze moeten eerst nog een hele lange reis maken. En Maria is zo moe! Ze zoeken een plekje om te gaan slapen. Kunnen ze dat vinden? Eerst niet. Eerst zegt iedereen: "ga maar weg, wij hebben geen plaats!" Eindelijk vinden ze een plekje in een stal. Daar wordt dan het kindje Jezus geboren. En ze hebben niet eens een wieg! Waar moet hij dan slapen? In een kribbe, een etensbak voor de dieren. Maar Jozef legt er stro in: dan is het wel lekker zacht. Nu zijn ze toch blij, al is het donker in de stal. En als je blij bent is het net alsof het een beetje licht is. Zullen we de laatste kaars dan ook maar aansteken? Dan hebben we nu ook alvast een beetje feest!

* Na de vertelling.

Er is genoeg te doen: een kerststukje maken (met natuurlijk een kaars erin), alvast een begin maken met het kerstwerkje, dat ze mee krijgen. Je kunt ook samen met de groep een kerstboom versieren: dat kan letterlijk, maar ook op een groot vel papier waarop je al een grote kerstboom getekend hebt.

17. Wie helpt er mee met het werk van God?

(roeping van de discipelen)

* Vooraf.

Er zijn verschillende activiteiten te doen met de groep. Zowel 'als inleiding op' als wel 'als toepassing van' het verhaal over de roeping van de discipelen.

Het hangt uiteraard af van de samenstelling, leeftijd en mogelijkheden van de groep wat je het beste kunt doen.

* Activiteiten.

= Iedereen zit op zijn plaats.

Om de beurt wordt ieder bij zijn naam geroepen en dan moet hij bij je komen. Dat geldt ook voor degenen die niet zo goed kunnen lopen (die moeten dus geholpen worden). Als ze bij je zijn kun je ze vragen: "wil jij meehelpen met het verhaal van Jezus?"

= De boom wordt hoe langer hoe dikker.

Dit kinderspelletje (je weet wel: een lange sliert mensen, die om een boom of om een persoon heen draait, net zolang totdat iedereen er omheen zit) illustreert dat steeds meer mensen die mee doen, ervoor zorgen dat alles groter en mooier wordt.

= Ze moeten in een kring gaan staan, met de rug naar buiten: een soort opstelling voor zakdoekje leggen. Jij loopt er buiten omheen en tikt iemand aan (of legt iets achter zijn rug). Hij moet nu achter je aan blijven lopen (bijv. met een hand op je schouder). Vervolgens gaan jullie met zijn tweeën om de kring heen lopen. En dan doe je weer hetzelfde. Net zolang, totdat ieder achter je aan loopt.

= Samen ga je allerlei bezigheden bedenken voor iedereen. Bijv. wat ze overdag gedaan hebben: spelen, naar school gaan, tekenen, timmeren, handwerken, fietsen, afwassen, slapen, enz. Iedereen laat je (tegelijk) zo'n bezigheid uitbeelden. Terwijl ze dat doen, loop je er langs en roep je er een bij zijn naam. Die moet dan onmiddellijk ophouden met datgene waarmee hij mee bezig is en achter jou aan lopen (de rest moet gewoon doorgaan). Dan roepen jullie allebei een andere naam, enz. enz.

= Je vertelt, dat je iets groots en moeilijks moet doen, wat je niet in je eentje kunt. Bijv. een tafel verplaatsen, of een toren bouwen, enz. Je hebt hulp nodig om het toch te kunnen doen. Wie wil meehelpen? Vele handen maken licht werk. Dit kan een aanleiding zijn tot een gesprekje over als je iets niet in je eentje kunt, maar wel met zijn tweeën of met zijn drieën.

= Je zou een grote zak mee kunnen nemen, waarin snoepjes en kralen of knikkers door elkaar heen liggen. Wat er moet

gebeuren is, dat je ze moet sorteren, want anders gaat het fout als je wilt trakteren (wat kan er allemaal fout gaan?). Maar dat kun je nooit in je eentje. Oftewel, je hebt mensen nodig die je willen helpen met sorteren! Je kunt de zak uitstorten op de grond en iedereen mee laten helpen met sorteren in schaaltes. (Nog niet trakteren!)

= Je kunt er ook voor zorgen, dat het een grote troep is in de zaal, en dat er nog niets klaar staat. Of dat je er alleen voor staat (ook al ben je met zijn tweeën; je kunt altijd zeggen, dat de ander er wel is, maar op dit ogenblik een beetje ziek en dus niet mee kan helpen).

Waar het om gaat is, dat als je iets moois wilt doen (trakteren, zorgen dat alles klaar staat voor een feest, enz.) en je kunt het niet in je eentje, je anderen nodig hebt. Die moet je er dan bij roepen, en vragen of ze je mee willen helpen.

Hiermee zit je dicht bij het verhaal van Jezus, die zijn discipelen roept om hem mee te helpen Gods verhaal aan de mensen te vertellen.

* Vertelling. (n.a.v. Matth. 4: 18 - 22)

Simon en Andreas zijn aan het vissen. Hoe doe je dat? Met een hengel in het water. Maar hoe haal je de vis dan uit het water? (Met een haakje en daaraan een stuk brood of een worm. Als de vis het stukje brood wil ophappen, dan hapt hij in het haakje en dan kun je hem met de hengel omhoog halen). Simon en Andreas doen dat een beetje anders, en ook heel slim. Weet je wat zij hebben? Een groot net (het zou leuk zijn als je daar een voorbeeld van had, of desnoods een plaatje). Dat net gooien ze in het water en als er vissen in komen, trekken ze het er gauw uit. Dat is handig, want dan heb je vaak niet één, maar veel meer vissen. En, weet je wat ze ook wel vaak doen? Vissen in een bootje. Dan roeit de een, en gooit de ander het net over de rand van de boot. Zo kun je nog meer vis vangen. Die kun je dan weer verkopen, of zelf koken en opeten. Andreas en Simon vinden het prachtig. En, het is fijn dat ze het samen doen. Want dat gaat veel beter met z'n tweeën, dan in je eentje!

Soms komt er ook wel eens een gaatje in het net, want dan vangen ze niet een vis, maar een steen van de bodem. Die is natuurlijk veel te zwaar voor het net. Ze moeten het net eerst maken, want anders kun je niet verder vissen: dan zwemmen de vissen door het gat naar buiten.

Zo zijn Simon en Andreas op een dag aan het werk om de netten te maken. Er komt opeens een man aan. Die blijft bij hen staan en vraagt: "wat doen jullie daar?" "Nou, dat kun je toch wel zien? Wij maken de netten, want die zijn kapot. Als we die niet maken kunnen wij geen vissen vangen."

"Ja, dat snap ik", zegt de man, "en ik snap ook dat je dat beter met zijn tweeën kunt doen dan in je eentje. Maar ik zit met een probleem, en dat kan ik niet in mijn eentje oplossen. Daar heb ik een heleboel hulp bij nodig. Willen jullie mij misschien helpen?" "Dat weet ik nog niet, hoor!", zegt Andreas, "wij zijn net zo lekker bezig met de netten. Wat is er dan aan de hand? Waar moeten we jou dan bij helpen? Wie ben jij eigenlijk? Hoe heet je?" "Ik ben Jezus", zegt de man, "en ik kom van God en ik wil alle mensen het verhaal van God vertellen. Eigenlijk wil ik wel, dat alle mensen blij en gelukkig worden. Als ik om me heen zie, dan zie ik een heleboel mensen die niet blij zijn (wanneer ben je niet blij? Als je verdrietig bent of ziek; ruzie maken, honger, oorlog enz.). Ik wil al die mensen van God vertellen, zodat alles

weer goed komt. Maar daar heb ik jullie bij nodig. Om te laten zien hoe het moet, maar ook om het verder te vertellen. Want iedereen moet het weten!"

Andreas en Simon kijken elkaar aan: wat moeten we nu, moeten we verder gaan met het maken van de netten, of moeten we Jezus helpen om het verhaal van God aan alle mensen te vertellen? Wat is het belangrijkste? (Wat denk je dat het belangrijkste is?) Simon zegt: "ik ga mee, want andere mensen blij maken, daar wil ik graag bij helpen." "Maar hoe moet het dan met onze netten en met het vangen van de vissen?" zegt Andreas. "Maak je daar maar niet zo druk om", zegt Jezus, "er zijn altijd wel genoeg mensen te vinden, die vissen willen vangen. Als je mij helpt, dan ben je niet bezig met vissen, maar met mensen. Dat is niet gemakkelijk, maar wel veel mooier dan het vangen van vissen!" En, wat doen ze? Simon en Andreas laten hun netten liggen en lopen met Jezus mee.

Zo loopt Jezus verder, op zoek naar mensen die hem willen helpen. Daar ziet hij weer iemand. Die is bezig een boek te lezen. Jezus zegt: "kom je mij meehelpen met het verhaal van God?" En ja hoor, hij doet zijn boek dicht en gaat met Jezus mee. Heeft hij al genoeg mensen? Nee, nog niet; hij heeft nog steeds mensen nodig. Kijk, daar zit weer iemand (loop maar naar iemand van de groep toe). "Hoe heet jij? Wil jij wel meehelpen om alle mensen blij te maken?" "En jij?" "En Jij?" (Zo kun je al pratende en lopende mensen met je mee nemen. Als je iedereen meegenomen hebt kun je ze in een hoekje op de grond om je heen laten zitten). "Ga maar zitten, dan zal ik jullie precies vertellen, wat er moet gebeuren, en waar jullie mee kunnen helpen. Weet je nog van de zak met snoepjes en kraaltjes? Alles zat door elkaar. Zo kun je de snoepjes niet goed eten. Maar als alles goed gesorteerd is, dan kun je rustig eten en een feestje hebben." Dan kun je de snoepjes (die al bij de inleiding gesorteerd zijn) ronddelen.

Jezus wil graag dat iedereen gelukkig is, maar dat kan pas, als alle lelijke dingen weg zijn, of als je niet meer bang hoeft te zijn. Wat zijn er allemaal voor nare dingen? (Ruzie, oorlog, honger, ongeluk, ziek zijn en doodgaan, enz.). Allemaal dingen, die verkeerd zijn. God wil, dat alles weer goed wordt en dat er geen nare dingen meer gebeuren. Dat kan, als de mensen elkaar niet meer plagen (vechten, oorlog voeren) en samen delen (dan is er geen honger meer) en elkaar helpen, als ze verdrietig zijn, of ziek of doodgaan.

Als iedereen elkaar helpt, dan wordt het mooi op deze wereld.

Als iemand ruzie maakt, wat moet je dan doen?

Als iemand geen eten heeft?

Als iemand verdrietig is?

Als iemand ziek is? En in het ziekenhuis?

Als iemand is overleden?

Zo is Jezus begonnen met zijn discipelen, met zijn vrienden. Zo kunnen wij hem ook vandaag helpen. En ...als je iemand anders helpt en blij maakt, word je zelf ook een beetje blij, of niet soms?

* Na de vertelling.

Ongemerkt is de vertelling al overgegaan in iets waar de hele groep al bij betrokken is.

Daar kun je op door gaan in de vorm van "rollenspelen". Je kunt best aan iemand vragen om net te doen alsof hij heel verdrietig is, omdat hij iets kwijt is, of omdat hij geen eten heeft, of omdat hij pijn heeft, enz. Vervolgens ga je kijken (ev. vragen) hoe de rest er op reageert.

Wat je ook kunt doen, is nagaan of ze namen van mensen weten die ze een beetje zielig vinden. Misschien kunnen ze er dan samen wat aan doen door bijv. een kaartje of een brief te

sturen. Als je vindt, dat iedereen (ouders, tehuis, kerk, enz.) betrokken zou moeten worden bij een hulpproject, dan zou je een brief kunnen opstellen en versturen (en dan wel aan de groep vragen wat er in moet; vervolgens alle namen eronder en in een envelop doen).

18. Licht moet je laten schijnen

(de lamp onder de tafel)

* Vooraf.

(Meenemen: zaklantaarn en een olielampje)

Je kunt beginnen met een demonstratie te geven van de zaklantaarn. Even aan iedereen laten zien hoe die werkt. Hoe komt het, dat het licht schijnt? (door de batterijen) Wanneer kun je een zaklantaarn het beste gebruiken, als het licht is (dus ook wanneer alle lampen van de zaal aan zijn) of wanneer het donker is (je kunt even laten zien, hoe het werkt als je alle lampen uit doet). Hij werkt alleen als je hem aandoet en als je ermee schijnt.

Als het helemaal donker is, is dat een beetje eng. Als je dan de zaklantaarn aandoet kun je alles weer zien en is het ook niet meer zo eng! Maar dan moet je er wel goed mee schijnen en niet je hand ervoor houden. Anders werkt het niet.

Kees heeft ook een zaklantaarn gekregen. Hij is er zo blij mee! Het doet er meteen batterijen in (ja, want zonder batterijen doet hij het niet). En ja hoor: hij doet het! Maar als de zon schijnt en als het heel erg licht is, kun je niet zo goed zien, dat hij aan is. "Je moet hem gebruiken als het donker is", zegt zijn moeder. Als je in de kelder bent, of in een kast zonder ramen, kun je met een zaklantaarn alles zien. Dus ook 's avonds als het donker is, en in bed onder de dekens. Kees gaat het meteen uitproberen. Hij neemt de zaklantaarn mee naar bed en zegt: "doe het licht maar uit, dan kan ik alles nog heel goed zien met mijn zaklantaarn." Zijn moeder doet het licht uit. En... ja hoor de lantaarn gaat aan en Kees kan alles goed zien. "Doe het maar niet te lang achter elkaar", zegt zijn moeder, "anders gaan de batterijen leeg en dan doet hij het niet meer. Dan moet je eerst nieuwe kopen in de winkel en dat kost geld." Kees vindt het prachtig. En, weet je wat? Onder de dekens is het ook donker. Als je dan de zaklantaarn aan doet, kun je ineens alles zien. Dat is leuk!

Kees vertelt het aan zijn vrienden. Die willen dat natuurlijk ook wel graag zien. En, wanneer ze een keer bij hem mogen slapen, gaat hij onder de dekens zitten, en doet zijn zaklantaarn aan. Hij kan nu alles zien. Maar zijn vrienden dan? "Hé, Kees! Wij zien niets. Bij ons is het donker. We kunnen jou niet zien en je zaklantaarn ook niet!" "O nee?", zegt Kees, onder de dekens, "ikke lekker wel! En, het is mijn eigen zaklantaarn! Leuk, he?" "Wij vinden er niets aan, als jij er alleen maar mee speelt. Wij kunnen er niets van zien. Nou, je speelt maar lekker, wij gaan wel weer naar huis!" Ze doen hun kleren weer aan en gaan naar huis. Vindt Kees dat leuk? Helemaal niet! Nu heeft hij wel een mooie zaklantaarn, maar geen vrienden. Stom eigenlijk! Want je kunt toch best samen plezier maken met een zaklantaarn? Ze hadden het best wel leuk gevonden. Maar wat had Kees dan moeten doen? Zij mogen toch ook wel meedoen met de zaklantaarn? Je kunt toch wel met zijn allen onder de deken of in de donkere kamer? Als je de zaklantaarn alleen maar voor jezelf houdt heeft niemand anders er plezier van. En, als je al je vrienden kwijt raakt, ben je helemaal alleen en heb je zelf ook helemaal geen plezier meer. Eigenlijk is het dan ook weer een beetje donker. Is het net alsof het licht is uitgegaan.

Gelukkig heeft Kees ervan geleerd. Samen hebben ze nu veel plezier met de zaklantaarn!

Als je blij bent, past dat bij licht of past dat bij donker?

Als je bang bent, of verdrietig, past dat een beetje bij donker. Als je helemaal alleen bent, past het bij donker, en als je fijn samen bent, past dat bij licht.

Als je blind bent, past dat bij donker en als je kunt zien

past dat bij licht. (klopt dat wel helemaal? Als je blind bent, en je hebt een heleboel vriendjes, dan is dat toch ook een beetje licht?).

* Vertelling.(Matth. 5: 13-16)

Ik wil jullie een verhaal vertellen. Over Matthias.

Matthias woont in een klein huis. Daar woont hij samen met zijn vader en moeder en zijn zusje. Nou, in een klein huis kan natuurlijk niet zoveel staan. Dat past er dan niet allemaal in. Er is wel een tafel en wat stoelen. Maar, er is geen kraan met water. Als je water nodig hebt, moet je dat apart halen buiten het huis, met een emmer of een kruik uit een diepe put. Soms moet je dan een heel eind lopen. Er is wel een bed, maar er is geen lamp. Als het donker wordt, kun je niet even het licht aandoen. Nee, dan wordt het langzamerhand donker, en dan kun je steeds minder zien. Nou, en dan gaan ze maar slapen. Want als je toch niks kunt zien, kun je niet eens eten of koffiedrinken, of lezen of een spelletje doen! En als het echt donker wordt, en je kunt helemaal niks zien, is dat ook wel een beetje griezelig. Dus dan maar gauw naar bed.

Zo wonen ze daar. En Matthias woont daar ook. Hij heeft wat speelgoed: een bal en wat mooie steentjes. Daar speelt hij vaak mee. Maar als het avond wordt, wordt het donker. Dan roept zijn moeder hem: "Matthias, thuis komen!" Ja, want als het donker wordt kan je toch haast niets meer zien. Zo moet hij steeds erg vroeg naar bed. Dat vindt hij niet leuk. Al zijn vriendjes mogen wel langer opblijven dan hij, want bij hen brandt 's avonds wel licht. Als het donker wordt, steken ze een kaars of een lampje aan en dan kun je alles zien. Dat is veel leuker, en dan kun je net zolang opblijven totdat je echt slaperig bent.

Weet je wat er op een dag gebeurt? Matthias krijgt van een vriendje een olielamp. Die zouden ze weggooiden, omdat ze zelf een nieuwe hebben gekregen. Maar nu mag Matthias die oude hebben. O wat geweldig! En doet ie het ook nog? Jazeker, als je er maar olie in doet. Matthias probeert het (je kunt het laten zien met een echte olielamp: olie erin en dan voorzichtig aansteken): ja, het moet wel heel voorzichtig, want je mag geen brand maken! Zie je wel: hij doet het! Ja maar, als het buiten nog licht is, dan geeft het lampje niet zoveel licht. Als het donker is, geeft het veel meer licht. "Weet je wat", zegt Matthias, "ik neem de lamp mee naar huis. En dan heb ik lekker 's avonds licht. Ik mag nu vast wel langer opblijven". Hij neemt de lamp mee naar huis... en hij gaat spelen met zijn speelgoed: de bal en de steentjes. Dat doet hij altijd onder de tafel. Daar is wel een beetje ruimte en dat is dan zijn holletje. Het wordt avond en dan wordt het een beetje donker. "Naar bed, Matthias", zegt zijn moeder, "want het wordt donker en we kunnen niets meer zien". "Nee hoor", zegt Matthias, "ik ga nog lang niet naar bed, ik heb een lichtje. Kijk maar". En hij steekt de lamp aan, onder de tafel. "Kijk", zegt hij, "nou heb ik licht". Hij gaat verder met spelen. "Hé!", zegt zijn moeder, "jij hebt wel licht maar wij niet. Het licht blijft onder de tafel". (het is natuurlijk heel leuk, als je dat ook letterlijk even kunt laten zien, met alle lampen uit en dan met de olielamp aan, onder de tafel). Zie je wel: het licht blijft onder de tafel. "Nou", zegt Matthias, "dat kan ik niet helpen: ik heb de lamp gekregen, en er is niet meer licht. Dat is jammer. Het is ook maar een heel kleine lamp". Is dat zo? Is de lamp te klein om in de hele kamer licht te geven? Nee, natuurlijk niet! Hoe moet dat dan? Kijk maar eens wat er gebeurt, als de lamp hoger komt. Zie je wel. Als je de lamp hoger doet, schijnt het licht overal in de kamer. Als je hem laag houdt, of onder de tafel zet, kan alleen Matthias het licht zien. Maar als je hem op de tafel zet, is er licht voor iedereen. "Kijk", zegt Matthias' moeder, "als je de lamp onder de tafel houdt, is er alleen maar licht bij jou. Maar, als je hem op de tafel zet, dan kan iedereen het zien. De lamp is maar klein, maar hij heeft licht genoeg voor de hele kamer. Zie je wel". Zo kan de kleine lamp van Matthias licht geven in het hele huis. Nu mogen ze ook langer opblijven. Daar zijn ze natuurlijk erg blij mee.

Als je heel erg blij bent, is dat ook een beetje licht.

Dan gaat het net zo als de olielamp. Als je heel erg blij bent, dan kun je wel in een hoekje zitten, of onder de tafel (dat kun je ook wel even letterlijk doen), maar dan kan niemand zien dat je blij bent. Dan kun je ook geen andere mensen blij maken. Nee, als je blij bent, moet je zorgen, dat iedereen dat ziet. Dan kun je ook andere mensen blij maken. Zo kun je andere mensen helpen. Net zoals Matthias met zijn olielamp.

Dat is het verhaal van Jezus. Hij zegt: "Als je blij bent, dan lijkt je wel een beetje op een lamp die licht geeft. Zorg er maar voor dat je zoveel mogelijk mensen blij maakt. Dan is het net alsof er een heleboel licht komt. En daar word je zelf ook weer blij van!

(Hier past als afsluiting heel goed het bekende liedje 'Jezus zegt, dat hij hier van ons verwacht')

* Na de vertelling.

Na de vertelling is het wel leuk om nog even wat te spelen met licht en donker. Een spelletje is bijv. dat je vraagt aan de groep om bij woorden of situaties, die jij noemt te bedenken of daar het woord 'licht' of 'donker' bij past. Bij 'licht' doe je de zaklantaarn aan en bij 'donker' doe je hem uit. (Het effect is groter naarmate er minder licht is in de zaal; helemaal geen licht aan zal wel moeilijk zijn, omdat er vast een paar zijn, die daar niet zo goed tegen kunnen).

Bijv. 'oorlog', 'vriendschap', 'ruziemaken', 'weer goed maken', 'honger hebben', 'helpen', enz. Afhankelijk van de omstandigheden kun je ook nog laten zien, dat een heel klein kaarsje in staat is een heleboel andere kaarsen aan te steken, en dat het daar steeds lichter van wordt. Als het kan, is het erg leuk om iedereen een kaars te geven (voorzichtig!), eerst één kaars aan te steken en alle lichten uit te doen. Dan is het wel donker, maar het ene kaarsje geeft genoeg licht om alles nog te kunnen zien. Voorzichtig ga je nu bij iedereen langs om zijn kaars aan te steken. Zo wordt het steeds lichter. Als alle kaarsjes aan zijn, is het haast net zo licht als met de lampen. Zie je wel, dat een heel klein kaarsje kan zorgen voor een heleboel licht?

Je kunt ook een licht laten tekenen of (als je het eerst voorgetekend hebt) laten kleuren en aanvullen. En, als het een mooie plaat geworden is, kun je het ook laten brengen aan iemand die bijv. ziek is. Dan kun je die misschien ook wel een beetje blij maken. Dat past wel bij het verhaal.

Je kunt ook, aan de hand van een lied met kaarsen, iedereen betrekken bij de beweging van het licht naar donker en omgekeerd:

Aan het begin branden er een aantal kaarsen. Terwijl het lied wordt herhaald, wordt telkens een kaars gedoofd, tot er nog maar één brandt. het lied wordt steeds zachter gezongen. Daarna gaat het andersom: met de ene kaars worden om de beurt de andere aanstoken: van het donker naar het licht! Er wordt dan ook steeds harder en blijer gezongen!)

19. Als je een vriend bent, help je mee

(de vier vrienden)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met stil te staan bij wat er gebeurt, als je iemand op de grond ziet vallen. Dat kun je doen aan de hand van bijv. een verhaal over Kees, die met de bal buiten speelt. Hij gooit hem hoog de lucht in. Vangt hem dan weer op, terwijl hij loopt. Hij kijkt niet op de grond, en struikelt over een steen die daar ligt. Hij valt op de grond en blijft liggen. (Dit kun je vertellen, of, terwijl je het vertelt uitspelen met bal en al). Wat gaat er nu gebeuren? Natuurlijk komen er mensen te hulp. Eerst kijken of er niets ernstigs is gebeurd. Dan voorzichtig ondersteunen en helpen om op een stoel te gaan zitten. Zo doe je dat! Want als dat niet gebeurt, hoe moet het dan verder?

Nu, dit is nog niet zo moeilijk. Want als iemand zich niet zo erg bezeerd heeft, kun je hem zo weer overeind helpen. Maar, hoe moet het dan, als hij wel erge pijn heeft, als hij niet op zijn benen kan staan? Waar moet hij dan naar toe? Hoe moet hij daar komen? En wie moet hem helpen? Zouden jullie dan wel willen helpen?

En, als er iemand in een rolstoel zit, en hij kan in zijn eentje niet vooruit komen?

Bijvoorbeeld, als hij ergens vast staat aan de kant van de weg? Wat moet er dan gebeuren?

Dat kunnen we wel even uitproberen. (het zou leuk zijn als je een echte opvouwbaar rolstoel kon versieren om het te laten zien. Misschien is er wel iemand in een rolstoel aanwezig, en anders is er bij een tehuis of bij het groene kruis wel een te leen) Die rolstoel is wel zodanig in te bouwen in stoelen, of tegen de muur, dat hij niet zo goed meer verder kan). Wie helpt er? Zo zijn er meer mogelijkheden, om te zien hoe je elkaar kunt helpen, als je iets niet kunt. Je kunt beginnen met een paar te noemen, en dan verder te vragen naar voorbeelden van dingen die je zelf niet kunt en waarbij je geholpen moet worden. Moet je altijd helpen? Ook als je er geen zin in hebt, of als je boos bent?

(Voorbeelden: = als je in de rolstoel zit, hoe moet je dan

naar de w.c., of naar bed;

= als je je arm, of je hand niet zo goed kunt bewegen, hoe moet je dan koffiedrinken, of tandenpoetsen enz.)

Zo kom je er vanzelf achter hoe belangrijk het is, als je vrienden hebt. Daarmee ben je al dichtbij sfeer van het verhaal van de verlamde en zijn vier vrienden.

* Vertelling. (Marc. 2: 1 - 12)

Tobias is gehandicapt: hij kan zijn benen niet zo goed bewegen. Hij kan dus ook niet staan, en zitten. Eigenlijk moet hij de hele dag op het bed liggen of op de grond. Hij heeft een mooi matje. Daar ligt hij dan op. En als hij een kussen onder zijn hoofd legt, kan hij alles toch wel een beetje zien. Zijn armen kan hij ook maar een beetje bewegen. Wat kan hij dan allemaal niet? (drinken, eten, spelen met de bal, enz.) Hoe moet dat dan? Daar moet hij bij geholpen worden. Toen hij klein was, was dat nog niet zo erg. Dan hoef je nog niet zoveel eten, en dan ben je ook nog niet zo zwaar om te tillen. Maar als je ouder wordt en groter, wordt het anders. Zo ligt Tobias de hele dag. Heel vaak in zijn eentje. Dat vindt hij niet zo leuk. Als het mooi weer is, mag hij gelukkig buiten liggen. Dan kan hij zien wat er allemaal gebeurt. En als er mensen langs komen, kan hij even een praatje maken. Want zijn mond doet het nog wel goed. Gelukkig heeft hij ook goede vrienden: wel vier! Die komen langs, als ze vrij zijn. Ze doen

wel eens een spelletje met Tobias. Of ze tillen hem met zijn vieren op, naar de stad. Dat gaat gemakkelijk als je met zijn vieren bent (dit zou je zelfs even kunnen uitproberen door vier mensen iemand met stoel en al te laten optillen; wel zorgen dat je daar de goede mensen voor uitkiest!).

Dat is leuk voor Tobias, maar stel je voor dat je geen vrienden hebt,... dan ben je helemaal alleen, en kun je helemaal nergens heen. Tobias zich vaak een beetje zielig, vooral als hij in zijn eentje is. Dan zegt hij: "ik kan niks, en ik vind er niets meer aan. Andere mensen kunnen werken, en ik niet. Ik kan niet eens geld verdienen. Ik kan niet lopen, en ik kan niks doen met mijn handen. Ik moet altijd andere mensen vragen om iets voor mij te doen." Soms moet hij ook een beetje huilen. Dat vinden zijn vrienden niet zo leuk. Ze willen hem graag een beetje blij maken. Ze zeggen: "Tobias, je kunt niet werken. Maar je kunt natuurlijk wel proberen wat geld te krijgen. Als wij je nu naar een drukke straat tillen, waar een heleboel mensen voorbijkomen, dan kun je toch je hand ophouden en geld vragen? Dat is bedelen. Het is niet leuk. Maar het is beter dan helemaal niets doen." Zo gebeurt het ook. Tobias zit de hele dag bij de ingang van de stad en houdt zijn hand op. Soms krijgt hij veel geld, soms heel weinig. Eigenlijk vindt hij het niet zo leuk om te bedelen. Maar wat moet je anders?

Op een dag hoort een van zijn vrienden, dat Jezus op bezoek komt in de stad. Jezus vertelt alle mensen over God. En dat God van alle mensen houdt. Hij maakt mensen echt blij. Tegen mensen die verdrietig zijn, en helemaal alleen, zegt hij, dat God van alle mensen houdt. Ook als je ziek bent, wil God helpen. Nou, als Jezus alle mensen wil blij maken, dan wil hij Tobias ook vast wel blij maken. Hij holt naar zijn andere vrienden toe. Samen gaan ze nu naar Tobias toe. Hij kijkt net een beetje verdrietig en niet blij.

Zijn vrienden zeggen: "Tobias, wij hebben een idee! Weet je wel, dat God er is? Hij wil dat alle mensen blij worden, ook als ze zielig zijn of ziek! Dat hebben we van Jezus gehoord."

"Nou, dat zal best", zegt Tobias, "maar daar geloof ik niet zoveel van. Hoe moet ik nou blij worden? Ik kan toch niks? Nee, laat mij hier maar liggen, gaan jullie maar weg!"

"Nee, dat doen we niet. Jij moet zelf maar eens naar Jezus toe. Dan kun je het zelf horen, en dan word jij ook vast blij. Misschien maakt hij je wel beter." "Ja, dat zal best. Ik geloof er niet zoveel van. Ik heb vast een heleboel verkeerde dingen gedaan. Daarom kan ik vast niet lopen: dat is misschien wel een straf van God. Dan kan die Jezus mij ook niet helpen. Nee, ik zie het niet zitten! Bovendien, hoe moet ik er komen, ik kan toch niet lopen?"

Wat denk je, dat er gaat gebeuren? De vrienden tillen Tobias op en lopen samen met hem naar de stad. Op zoek naar het huis waar Jezus is. Nou, dat kun je al vanuit verte zien: er staan allemaal mensen voor de deur. Ze kunnen er niet eens langs, zoveel mensen staan er. Hoe moet dat nu? Zo kunnen ze Tobias niet bij Jezus brengen. Ze kijken naar het dak van het huis. Het is een plat dak, en er is ook een trap naar het dak. "Kijk", zegt een van de vrienden, "we gaan de trap op naar het dak." Wat gaat er gebeuren? Ze tillen voorzichtig Tobias met zijn vieren op het dak. De mensen schudden hun hoofd: wat zijn die gekke jongens daar aan het doen op het dak? Op het dak zijn allemaal losse tegels. Die kun je optillen, en dan komt er een gat. Daar kun je dan naar beneden kijken in het huis. Ze tillen een paar tegels op, en wat zien ze dan? Jezus staat daar beneden. Voor hem staan allemaal mensen. De vrienden knopen een stuk touw aan alle hoeken van het matje en dan laten ze Tobias zakken. En Tobias zakt met zijn matje naar beneden: precies voor de voeten van Jezus. En, wat denk je, is Jezus boos? Nee hoor. Hij zegt: "Ik zie, dat jij verdrietig bent, omdat je niet kunt lopen, maar ook omdat je denkt, dat je allemaal verkeerde dingen gedaan hebt. Je bent bang, dat je nu voor straf niet meer kunt lopen. Klopt dat?" Tobias knikt. Hij schrikt er een beetje van, dat Jezus zo goed kan raden, wat hij denkt. "Nou", zegt Jezus, "je hoeft niet zo verdrietig te zijn, want jij hebt

vier goede vrienden, die van jou houden. Zal ik je eens wat vertellen? God houdt ook van jou. Dat je niet kunt lopen is niet een straf van God. Hij wil, dat je weer blij bent. Dat kan ik wel gemakkelijk zeggen, maar ik wil jou ook echt blij zien, en daarom zeg ik "kom, ga op je benen staan en wees blij!" En wat gebeurt er? Tobias voelt, dat zijn benen weer sterker worden: hij kan weer staan!

Hij is zo verschrikkelijk blij: hij kan weer springen, lopen, zitten, alles weer! Maar hij is ook blij, dat God van hem houdt, en dat hij zijn vrienden heeft.

* Na de vertelling.

Dit verhaal leent zich er goed voor om met de groep uit te beelden en na te spelen. Vervolgens kun je doorborden op het thema 'hoe kun je andere mensen die alleen zijn, of verdrietig of iets niet kunnen, helpen en laten merken dat ze er ook bij mogen horen. Hoe kunnen we ze weer een beetje blij maken?'

20. Als je niet kunt horen

(genezing van de doofstomme)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met stil te staan bij hoe het is als je niet kunt praten. Als je zelf niet doof bent, is dat moeilijk om het je voor te stellen. Maar soms, als je heel erg verkouden bent, of je stem helemaal bent kwijtgeraakt lijkt het er wel een beetje op. Dat kun je mee laten beleven in een verhaal over Kees. Kees is een beetje dom geweest. Hij is een paar keer zomaar zonder jas naar buiten geweest. Nu is hij heel erg verkouden. Hij hoest en hoest. Hij is er schor van en kan haast niet praten. Als zijn moeder hem 's morgens wakker maakt, zegt ze "goedemorgen, Kees. Wakker worden, opstaan!" Dan doet Kees zijn mond open en zegt (heel zachtjes en schor): "dag...mam, ik kom uit bed. Uche, uuuchee!" Hij is zijn stem bijna helemaal kwijt! En het wordt nog erger. De volgende dag doet Kees zijn mond open en dan komt er helemaal geen geluid meer uit. Hij wil wat zeggen, en ...je kunt helemaal niets horen! Hoe moet dat nu? Zijn moeder zegt: "dat wordt een rustig dagje, als jij niet praten kunt." Kees knikt. Ja, want hij kan niet praten maar wel horen, en ook met zijn hoofd knikken. Zijn moeder zegt: "Kees, ga jij even voor mij naar de winkel? Ik wil graag, dat je voor mij wat koopt: een stuk zeep, een tandenborstel, een kam en een brood. Kun je dat goed onthouden?" Kees knikt en gaat naar de winkel. In de winkel zegt de winkeljuffrouw: "dag jongeman, wat wil je kopen?" Kees doet zijn mond open en probeert te zeggen: "een stuk zeep", maar er komt geen geluid uit zijn mond (wel even laten zien hoe dat gaat!). De juffrouw vraagt weer: "ik kan het niet verstaan; wat wil je hebben?" Kees probeert het nog een keer, maar er gebeurt niets. "Nou", zegt de winkeljuffrouw, "ik weet het niet hoor; ik kan je niet helpen!" Kees loopt de winkel weer uit, is boos en begint een beetje te huilen. Maar dat gaat natuurlijk ook heel moeilijk als er geen geluid uit je keel komt. Thuis vraagt zijn moeder: "en Kees, heb je de boodschappen?" Kees slaat boos met zijn vuist op de tafel en probeert zijn moeder van alles te zeggen. Zijn mond gaat open en dicht, maar er komt geen geluid uit. "O", zegt zijn moeder, "ik snap het al: die winkeljuffrouw kon je natuurlijk niet verstaan en wist niet wat je wilde kopen?" Kees knikt. "Weet je wat?", zegt zijn moeder, "Kees, als je niet kunt praten met je mond, moet je het anders doen. Je kunt ook praten met je handen. Dan moet je met je handen laten zien wat je wilt hebben. Probeer dat maar, dan gaat het vast wel goed. En niet vergeten: een stuk zeep, een tandenborstel, een kam en een brood." Kees gaat weer naar de winkel. De juffrouw vraagt: "dag jongeman, ben je daar al weer? Wat wil je kopen?" Kees doet eerst zijn mond open; o nee, dat moet anders! Hij wrijft met zijn handen over elkaar, en dan 'wast' hij met een hand zijn gezicht. (laat de groep maar raden wat hij uitbeeldt). "O, zegt de juffrouw, "jij wilt een stukje zeep!" 'Ja', knikt Kees met zijn hoofd. De juffrouw pakt een stukje zeep en legt het op de toonbank. Kees is weer bezig met zijn handen: hij veegt nu met zijn wijsvinger langs zijn tanden. "Tandpasta zeker!" 'Nee', schudt Kees met zijn hoofd. "Tandenborstel!" Kees knikt weer. Dan gaat Kees met zijn hand als een 'kam' door het haar. De juffrouw zegt: "o, je wilt een pet." Klopt dat? Nee, wat is het dan? Een kam! Nu gaat Kees met zijn handen een brood uitbeelden en dan net alsof hij er sneetjes afsnijdt met een mes. De juffrouw ziet het gelukkig meteen. Zo gaat Kees even later, met zijn boodschappen naar huis. Hij lacht, want het is gelukt! "Zie je wel", zegt zijn moeder, "als je niet kunt praten met je mond kun je wel praten met je handen!"

Dat klopt. Gelukkig wordt Kees zijn stem weer wat beter. Na een tijdje kan hij al weer wat beter praten en komt zijn stem weer terug. Het is wel leuk voor eventjes, maar niet voor lang. Maar Kees weet het nu, en jullie ook: als je niet kunt praten met je stem dan kun je het wel op

een andere manier: met je handen!

Je kunt het nu hebben over mensen, die doof zijn. Die kunnen helemaal niets horen. Hoe moet dat dan? Dan moet dat ook met de handen gebeuren, want ze kunnen het wel zien. Dus als je niet kunt praten, maar ook als je niet kunt horen, kun je wel "praten" met je handen.

Kees was eerst wel verdrietig, toen hij zijn stem kwijt was. Hij dacht dat hij helemaal niets meer kon doen. Mensen, die niet kunnen praten of die doof zijn, zijn soms ook verdrietig als anderen niet met ze willen of kunnen praten. En als je dan helemaal in je eentje bent zonder vrienden, voel je je vaak erg zielig. Gelukkig kan het ook anders. Als anderen je vriend willen zijn, en als je zelf ook wilt. Dan lukt het best. Dus hoeft er niemand zielig te zijn.

* Vertelling. (Marcus 7: 31 - 37)

Nathan voelt zich een beetje zielig. Hij zit vaak alleen en kijkt met zijn gezicht naar beneden, naar de grond. En als zijn moeder hem roept: "Nathan, eten!" gebeurt er niets. Weet je, hoe dat komt? Nathan is doof en kan ook haast niet praten. Een heel klein beetje: "joe, kben hulumul duf." Maar, dat kun je alleen maar verstaan, als je hem heel goed kent. Nathan heeft niemand om mee te spelen. Eerst had hij nog wel wat vrienden; maar ja, als je niet kunt praten, begrijp je elkaar ook niet. Nathan kan helemaal niets horen. De mensen zeggen tegen hem: "ga jij maar weg, want we kunnen niets met je!" Zo is Nathan ook nooit naar school geweest: hij kan toch niet horen wat de juffrouw zegt! En hij kan ook niet werken, want niemand wil hem hebben. Dat is jammer, want nu lijkt het net alsof hij niets kan, terwijl hij verder helemaal gezond is. Daarom zit hij vaak alleen en is hij vaak treurig.

Op een dag hoort zijn moeder van Jezus. Weet je wel: die man met zijn mooie verhalen over God. Dat God van alle mensen houdt. Ze zeggen, dat Jezus ook zieke mensen beter kan maken. Nou, denkt Nathan's moeder, dan kan hij vast Nathan ook beter maken! Weet je, wat ze doet? Ze loopt naar Nathan en pakt hem bij de hand. Nathan snapt er niets van: wat gebeurt er nu? Ja, hij weet het natuurlijk niet, want hij kan niets horen. Zijn moeder neemt hem mee naar het dorp. Daar op het plein zijn een heleboel mensen. Daar is ook Jezus. Hij vertelt van God. Hij zegt: "God houdt van alle mensen. Iedereen mag erbij horen. Iedereen mag God mee helpen om er een mooie wereld van te maken. En, ook al ben je verdrietig bent of alleen, dan mag je er net zo goed bij horen en dan hoef je niet meer alleen te zijn." Nathan's moeder loopt met Nathan aan de hand naar Jezus toe en zegt: "Kijk, dit is Nathan. Kunt u hem beter maken? De verhalen over God vind ik wel mooi, maar ik heb er niet zo veel aan. U kunt wel zeggen, dat iedereen er bij mag horen. Maar dat klopt niet voor Nathan. Die hoort er pas weer bij, als hij kan horen en praten. Dus, als u daarvoor kunt zorgen, dan geloof ik pas wat u allemaal zegt!" Weet je wat Jezus doet? Hij zegt: "wacht even, tot ik klaar ben met mijn verhaal. Dan zul je zien, dat het klopt wat ik vertel!" Hij vertelt verder over hoe alles weer heel mooi kan worden op de aarde, als alle mensen van elkaar houden. Als iedereen voor elkaar zorgt. Mensen, die ziek zijn kunnen net zo goed meehelpen en mogen er dus ook bij horen! Daar kunnen anderen bij helpen. Als iemand blind is, hoe kun je hem dan helpen? Als iemand doof is, kun je dan toch zorgen, dat hij erbij hoort? Ja, want dan kun je niet praten met je mond maar wel met je handen. Voor iemand die niet kan lopen kun je een rolstoel maken. Dan kan hij toch overal komen! Zo kun je ervoor zorgen, dat iedereen toch mee kan doen. Dan is het net alsof je niet meer zo erg ziek of gehandicapt bent. Dat is het verhaal van God. En als iedereen daar aan meedoet wordt het heel mooi op de wereld.

De moeder van Nathan heeft goed geluisterd en ze denkt: Nathan mag er dus ook bij horen. Als wij leren met de handen te praten kan hij ons begrijpen en wij hem ook! Dan zijn er vast

ook wel vrienden en kan hij ook wel werken. Dan hoort hij er helemaal bij! Als Jezus klaar is met zijn verhaal gaan de mensen weer naar huis en Jezus komt bij Nathan. Nathan heeft er natuurlijk niets van verstaan, maar zijn moeder zegt: "Ik begrijp nu een beetje, wat u bedoelt met God. Nathan hoort er nu niet bij, omdat hij doof is. Maar dat hoeft niet. We kunnen wel praten met onze handen en dan kan hij wel meedoen! Dan hoeft hij er niet zo'n last van te hebben, dat hij doof is, en kan hij net zo blij en gelukkig zijn als iemand die niet doof is." "Zo is het", zegt Jezus, "ik ben blij, dat u het begrijpt. Maar, Nathan heeft er natuurlijk niets van begrepen. Ik wil het ook aan Nathan vertellen. Zo, dat hij er helemaal blij van wordt." Hij kijkt Nathan aan en wijst met zijn vingers naar Nathan's oren en raakt zijn oren aan. Nathan ziet het en snapt ook dat het om zijn oren gaat. Dan spuugt Jezus op de grond en raakt met een vinger de tong van Nathan aan. Nathan ziet naar de handen van Jezus, ziet het vriendelijke gezicht en hij voelt, dat Jezus hem aardig vindt, ook al is hij doof. Dan kijkt Jezus met zijn gezicht naar boven. Nathan ziet het, maar hij heeft natuurlijk nog nooit van God gehoord. Opeens zegt Jezus heel hard: "oren open!!" Nathan schrikt ervan! En, wat gebeurt er? Nathan kan weer horen! O, wat is hij blij! O, wat is zijn moeder blij! Ze willen het aan iedereen vertellen! Dat Jezus zo knap is. Dat Jezus zulke mooie dingen kan doen! Zo kan Jezus iedereen wel beter maken! Alle doven van de hele wereld, alle blinden en alle mensen die niet kunnen lopen! Iedereen moet het weten!

"Wacht even", zegt Jezus, "ik wil niet, dat jullie er zo over praten! Ik wil niet dat je het zo verder vertelt, want anders gaat het verkeerd met het verhaal van God! God houdt van alle mensen en Hij wil dat alle mensen van elkaar houden en dat iedereen zo voor elkaar zorgt, dat het niet meer zo erg is, dat je gehandicapt bent. Dat je er dan net zo goed nog helemaal bij hoort! Dat het haast net zo is alsof je niet doof bent of blind. Dat is Gods verhaal! Dat wil ik graag vertellen en dat verhaal mogen jullie ook vertellen!

Ik heb Nathan nu beter gemaakt om het aan hemzelf te vertellen en te laten zien dat het echt zo is. Jij kunt het verhaal nu zelf verder vertellen! Niet alleen met je mond maar ook met je handen, want jij weet hoe het is, als je doof bent!

Iedereen moet het weten en iedereen mag God ook meehelpen!"

* Na de vertelling.

Je kunt nu verder gaan met uitbeeldingsspelletjes. Bijvoorbeeld iedereen laten uitbeelden wat hij die dag gedaan heeft aan activiteiten/school/werk.

Er zijn genoeg liedjes uit te beelden, die vervolgens geraden moeten worden: gebarenliedjes zijn op deze manier gemakkelijk te "zingen", maar dat lukt misschien ook wel bij een paar andere liedjes. Het is een leuke uitdaging om bij een 'gewoon' liedje samen gebaren te bedenken.

Het is ook aardig om een paar activiteiten aan te kondigen door middel van gebaren (koffiedrinken, koekje, bidden, jas aan trekken enz.)

Als iemand bekend is met de 'doventaal' is het mogelijk om een paar gebaren te leren (Bijv. 'koffiedrinken' is een gebaar waarbij je met je handen op ouderwetse wijze met een koffiemolen maalt. 'Theedrinken' is het gebaar van de ene hand die een theezakje op en neer laat gaan in een 'rondje' van duim en wijsvinger van de andere hand).

Waar het om gaat is, dat doof zijn geen belemmering hoeft te zijn voor vriendschap en voor het geloof: iedereen mag erbij horen!

21. Als je niet kunt zien (de blindgeborene)

* Vooraf.

Er zijn een aantal activiteiten te doen, waarbij je bepaald kunt worden bij wat het gevolg is, als je iets niet kunt: bijv. "niet zien", "niet horen" of "niet lopen". Eigenlijk ben je dan gehandicapt. Hoe zou dat komen, dat je zo bent? Dat kan als je ziek bent geweest, of als je een ongeluk hebt gehad. Maar je kunt ook zo geboren zijn! Meestal kun je er niets aan-doen. Dan kun je je heel zielig voelen, als je alleen bent en als niemand je opzoekt of helpt. Ja, en het wordt nog erger, als ze zeggen, dat het je eigen schuld is, of de schuld van je vader en moeder, dat je zo bent. Als ze je dan ook nog uitschelden, wordt het helemaal erg, want je kunt er zelf toch helemaal niets aan doen?

Bijv.

- = **blind zijn:** je kunt zelf doen alsof je blind bent en dan nagaan wat je wel of niet kunt. Je kunt dan niet iets zien, maar wel iets voelen (daar kun je een spelletje van maken, eventueel met blinddoek), en dan maar raden: "een bal", "een autootje", maar ook een vriendin! Je kunt dan niet zien, maar wel horen (geluiden raden, het praten van iemand raden, enz.)
Je kunt niet zo goed ergens naar toe lopen, maar wel als iemand met je mee loopt, enz.
Maar, als niemand wil helpen, wat gebeurt er dan? Of als ze je uitschelden?
- = **niet kunnen lopen:** wat kun je wel, wat kun je niet.
Hoe kun je helpen? (rolstoel duwen of ondersteunen). Maar, als niemand wil helpen, of als ze hard weglopen?
- = **doof zijn:** dan moet je met gebaren 'praten'. Probeer maar eens wat gebaren te bedenken. Maar als iedereen de andere kant uit kijkt? Of als ze grapjes maken, is dat leuk? Nee, natuurlijk! Dan ben je helemaal alleen.

Je kunt steeds vaststellen, dat je erg zielig kunt zijn, als je in je eentje bent en niemand je wil helpen.

(Dat kun je laten zien door zelf als een blinde of dove of niet-loper ergens in een hoekje te gaan zitten en te zeggen dat je helemaal in je eentje bent en dat je helemaal geen vrienden hebt). Kijk maar wat er gebeurt met de reacties van de groep. Je kunt vragen aan de anderen of je ook met hen mee mag doen en eventueel heel blij reageren, dat je er ook bij mag horen. Daarmee kun je ook laten zien dat je, als je gehandicapt bent, nog niet zielig hoeft te zijn. Het wordt pas zielig als je er helemaal in je eentje mee zit, zonder vrienden. Als je het gevoel hebt, dat je niet mee mag doen en er ook niet meer bij mag horen.

Dit is dan een goede inleiding op het verhaal van de blindgeborene.

* Vertelling.(Joh. 9.)

"Silas is blind. Hij kan helemaal niets zien, alleen maar horen met zijn oren en voelen met zijn handen (dit kun je illustreren met wat voorbeelden). Hij heeft geen vrienden, want niemand wil zijn vriend zijn. Ja, en er komt nog bij, dat ze ook nog zeggen, dat het vast zijn eigen schuld is, dat hij blind is. Of misschien is het wel een straf voor wat zijn va-der en moeder gedaan hebben. Misschien hebben die wel zulke verkeerde dingen gedaan dat hij daarom blind geboren is. Dat is helemaal niet leuk. Want niemand wil nu met hem spelen en hij is helemaal in zijn eentje. Wat moet er dan gebeuren? Hoe kan hij geld verdienen? Niemand wil hem helpen met werk. Nou, dan kan hij alleen nog maar bedelen: zijn hand ophouden en vragen om een beetje geld om eten te kopen. Maar ja, je moet wel op een plaats staan waar veel mensen langs komen, anders helpt het helemaal niet. Als er niemand langs komt kun je wel hard roepen, maar dan krijg je natuurlijk nog niks. Zijn vader brengt hem naar een drukke straat, waar veel mensen langs komen. Daar staat hij en steekt zijn hand uit en vraagt om geld (doe het maar even voor). Veel mensen lopen er zomaar langs en doen alsof ze niets zien. Of maken grapjes of schelden hem zelfs wel een beetje uit. Of ze doen een steentje in zijn hand in plaats van geld: hij kan het toch niet zien! (maar hij kan het wel voelen!) Anderen hebben een beetje medelijden en gooien een paar centen in zijn hand. Zo gaat het een hele dag. Zijn vader komt hem 's avonds halen met het kleine beetje geld.

Op een dag komt Jezus met zijn vrienden langs. De blinde man kan hem natuurlijk niet zien. Hij kan wel horen, dat er een heleboel mensen langs komen. Misschien kan hij wat geld van ze krijgen. Hij steekt zijn hand uit en begint te roepen: "Hebben jullie een beetje geld voor mij? Heb medelijden!" Maar dan zijn er mensen die dat horen en zeggen: houd op met schreeuwen; dat vindt Jezus vast niet mooi. En, weet je wat ze tegen Jezus zeggen? "Jezus, u weet altijd een heleboel. Kunt u ook zeggen wie zijn schuld het is, dat deze man blind is? Is dat zijn eigen schuld of is dat de schuld van zijn vader en moeder?" Daar wordt Jezus boos van. Hij zegt: "jullie denken meteen aan schuld, als jullie iemand zien die iets niet kan of die gehandicapt is. Dat is helemaal niet zo! Iedereen kan ziek of gehandicapt worden, daar kun je meestal niets aan doen. Maar weet je wat het ergste is? Als mensen weglopen en niet willen helpen. Zo wordt het er alleen maar erger van. Als iemand blind is en hij heeft een heleboel vrienden, die hem kunnen helpen, is dat veel minder erg dan dat je helemaal in je eentje bent. **Hij** heeft niet iets verkeerd gedaan: **jullie** doen iets verkeerd als je er zo over denkt en als je iemand niet wilt helpen!

Maar, om jullie duidelijk te maken, wat God er van denkt, zeg ik tegen deze blinde man: "doe je ogen open. Je hoort erbij! God wil, dat je erbij hoort en iedereen mag het weten en daarom mag je nu zien met je ogen!" Wat gebeurt er? Silas doet zijn ogen open en hij kan weer zien. Wat is hij verschrikkelijk blij. Hij danst erover. Hij kan nu overal heen lopen zonder ergens tegen aan te botsen. Jezus zegt: "kijk, zo gaat het als je gelooft. Ook als je blind bent, of doof, of niet kunt lopen. Als je echt gelooft, dat God dichtbij is, en dat er echte vrienden zijn, mag je net zo blij worden als deze man. Jullie snappen niets van God. Jullie denken, dat God alleen maar flinke mensen en stoere mensen kan gebruiken. Niks hoor. Iedereen mag bij God horen. En als ze niet bij Hem kunnen komen, gaat Hij wel naar ze toe. Hij roept ze en Hij helpt ze". Als je dus niet kunt zien, of horen of kunt lopen, dan is dat niet zo leuk. En als je ook nog helemaal geen vrienden hebt wordt dat nog erger. Maar als je weet, dat God van je houdt, en als je goede vrienden hebt, dan helpt dat om toch een beetje gelukkig te zijn. Zo kunnen we elkaar ook een beetje helpen, als we niet hard weglopen of iemand uitschelden, maar vrienden zijn en helpen!

* Na de vertelling.

Na de vertelling kun je met de groep uitbeelden, hoe het is als je iets niet kunt. Hoe zielig je bent als je in je eentje bent, en hoe fijn het is als iemand je roept en zegt dat je mee mag doen. Of als iemand bij je komt en zegt, dat hij je vriend wil zijn. Dit kun je letterlijk uitspelen met iemand, die blind wil zijn (met ogen dicht of blinddoek), die doof wil zijn, of iemand die in een rolstoel zit. Dus vragen hoe het is als je blind (enz.) bent en of ze ergens in hun eentje willen zitten/staan. En dan er zelf heen gaan, of het een ander laten doen. Of ze roepen bij hun naam en vragen of ze mee willen doen. Uiteraard kun je het ook met de hele groep doen. bijv. eerst vragen/nagaan wat ze wel kunnen, wat ze niet kunnen. Ze allemaal op een plekje ergens neer zetten en ze via een soort groeiende optocht mee te laten lopen in de stoet.

22. Ook al doe je nog zo gek: jij hoort erbij (de bezetene)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met stil te staan bij wat er allemaal gebeurt, als je boos bent. Wie is er wel eens boos? Wat doe je dan, als je boos bent? (Vermoedelijk zal niemand zeggen, dat hij wel eens boos is. Maar meestal weten ze wel wat anderen doen, als ze boos zijn). Je kunt heel hard met je vuist op de tafel slaan. Je kunt ook iemand een klap geven, en je kunt ook iets kapot maken, van een ander maar ook wel van jezelf. Is het leuk als iemand boos is? Nee, daar is niets aan! Want dan kun je misschien wel een tik krijgen, of hij maakt iets van jou kapot. Dus daar kun je eigenlijk wel een beetje bang voor zijn. Maar is het wel leuk om zelf boos te zijn, en van alles kapot te maken? Nee, ook niet. Want dan vindt niemand jou meer aardig. En als je iemand geslagen hebt, is dat ook heel erg. Want dan kun je iemand heel erg pijn gedaan hebben! En als je iets kapot gemaakt hebt, kun je er niet meer mee spelen. Dan ben je helemaal alleen. Dat is ook niet zo leuk. Want dan wil je misschien wel, dat er iemand bij je komt en je aardig vindt. Maar, als je boos bent, kan het ook zijn dat andere mensen bang voor je worden. Dan komt er niemand bij je.

Je zou nu een verhaal kunnen vertellen van Kees. Kees heeft een heleboel mooie dingen (laat maar wat zien: mooie plaatjes/tekeningen, een mooi bord en een mooie beker om uit te drinken, mooi speelgoed, mooie slingers, enz.). Daar kan hij mee spelen in zijn eentje. Maar hij wil graag veel vriendjes hebben om samen mee te spelen. Hij wil een groot feest met veel mensen. Dan kan hij laten zien wat hij allemaal heeft en dan kunnen ze samen veel plezier maken. Weet je wat? Hij gaat alvast alles klaar leggen en de slingers ophangen. Kees pakt een slinger en probeert hem uit elkaar te halen. Dat lukt niet zo goed. De slinger raakt helemaal in de knoop. Nu gaat hij hem proberen op te hangen. Dat gaat ook helemaal mis. Kees wordt daar heel boos van. Hij trekt aan de slinger. Dom ding! Waarom wil dat nu niet? Hij wordt zo boos, dat hij de slinger helemaal kapot maakt en weggooit. "Ik vind er niets meer aan! Weg ermee! Ik vind er helemaal niks aan! Ik wil niks meer, weg ermee! Mooie tekening? Bah, weg ermee!" En Kees pakt de tekening en scheurt hem in stukken, maakt er een prop van en gooit hem weg (dit kun je allemaal letterlijk doen en dan kijken naar de reacties). "Mooi speelgoed? Weg ermee!" Kees gooit zo het speelgoed van de tafel op de grond. "Feest? Ik wil helemaal geen feest! Stomme mensen! Als ze komen, dan jaag ik ze net zo hard weer weg. Stomme troep!" Dan komt zijn moeder eraan. "Kees, wat is er aan de hand? Wat ben je aan het doen? Wat is het hier voor een troep?" "Ga jij ook maar weg! Ik wil niemand meer zien! Alles gaat toch maar verkeerd." En, weet je wat Kees doet? Hij pakt zijn mooie bord, en gooit die zomaar op de grond. Helemaal kapot! "Wat doe je nou?", zegt zijn moeder. Zijn moeder wordt ook boos. "Ga jij eerst maar eens naar je kamer. Dan kun je even afkoelen. Dit kan toch niet! Alles kapot maken. Dan hou je niks meer over!" Kees gaat naar zijn kamer. Eerst is hij nog heel boos. Slaait hij hard tegen de deur en op de tafel. En hij schreeuwt heel hard. Maar dan gaat hij zitten op de grond. Nu is hij helemaal alleen. Geen feest. Geen vriendjes. Zijn mooie tekening ook helemaal kapot! En dan ook nog een heel mooi bord kapot. Hoe moet dat nu? Kees was eerst heel boos, maar hij is nu heel verdrietig. "Niemand vindt mij aardig, en nou ben ik helemaal alleen." Hoe moet dat nu? Kunnen jullie Kees wel een beetje helpen? Wat moet er dan gebeuren? Eerst Kees een beetje troosten. En dan helpen. Je kunt een nieuwe tekening maken. Het bord kan niet meer heel. Maar je kunt wel weer een nieuw bord kopen. Dat is ook een mooi cadeautje. Er zijn gelukkig nog een heleboel slingers over. Samen met Kees kunnen we die wel ophangen. Nu kan het toch nog wel een mooi feest worden. Is Kees

nog boos en verdrietig? Nee. Als er mensen zijn, die hem aardig vinden, en die hem mee willen helpen, gaat het wel een stuk beter. Dan hoort hij er weer helemaal bij. Je kunt wel eens boos zijn, maar dat helpt niet zo goed. Dan moet je eerst wel even afkoelen. Als er dan iemand bij je komt die je toch wel aardig vindt, gaat alles wel weer wat beter.

* Vertelling. (Marc. 5: 1 - 20)

Vindt God alle mensen aardig? Nou, Hij vindt misschien niet altijd leuk wat ze doen, maar God houdt wel van alle mensen (lied: 'weet je wel dat God van alle mensen houdt'). Houdt God van heel dikke mensen? En van heel lange mensen? Houdt God van bruine mensen (negers)? En van heel domme mensen? Houdt God van mensen in een rolstoel? En van mensen, die niet zo goed kunnen praten? Houdt God van mensen, die zelig zijn? Houdt God ook van mensen die wel eens boos zijn en rare dingen doen? God houdt van alle mensen die op aarde zijn.

Ja, dat is het verhaal, dat Jezus aan iedereen wil vertellen. Hij heeft mensen nodig om hem daarbij te helpen. Zijn discipelen, maar wij ook, mogen helpen om het aan iedereen te vertellen. Maar, je moet het niet alleen **vertellen**: je moet het ook **doen**! Je kunt niet zeggen: "God houdt van jou en ik geef je nu een hele harde tik!" En als er iemand op de grond gevallen is, kun je niet zeggen: "God houdt van je en ik loop lekker snel weg!" Wat moet je dan doen? Helpen natuurlijk. Dat is niet altijd gemakkelijk.

Er was een man en die heet 'Legio'. Dat is een rare naam! Maar, die man is ook een beetje raar. Hij wordt vaak erg boos. Dan voelt het heel raar in zijn hoofd en dan weet hij zelf niet meer hoe het verder moet en lukt het allemaal niet meer. Dan wordt hij heel boos. Soms zo boos, dat hij de kleren van zijn lichaam scheurt. Hij gooit ook wel eens met stenen naar andere mensen. Die worden natuurlijk heel bang voor hem. Soms moeten ze hem wel met zijn allen vastbinden, anders doet hij heel rare dingen. Als hij dan weer rustig geworden is, is hij helemaal alleen en erg zelig. Want niemand vindt hem aardig. Hij heeft helemaal geen vrienden meer. Want ze zijn allemaal bang voor hem. Hij heeft niet eens een huis waarin hij kan wonen: dat heeft hij zelf kapot gemaakt. Vaak is hij ook nog raar in zijn hoofd. Zo zit hij meestal maar wat in zijn eentje. En weet je wie daar aan komt? Daar komt Jezus met zijn discipelen. "Hé, wat moet dat?", roept de man. "Ben je niet bang voor mij?" "Nee hoor", zegt Jezus, "ik wil je vertellen, dat God ook van jou houdt." Het is gek, maar de man voelt meteen, dat Jezus niet bang voor hem is. Want hij komt zomaar bij hem op bezoek en hij loopt niet hard weg. Legio denkt meteen aan God. Nu wordt **hij** een beetje bang. Wat moet Jezus van hem? Is hij misschien heel boos op hem, en geeft hij hem misschien wel straf voor alles wat hij gedaan heeft?

Wat doet Jezus? Hij legt zijn hand op zijn schouders en zegt: "jij hoeft niet bang te zijn. Jij bent een beetje in de war in je hoofd, je weet niet eens meer precies hoe je heet en je bent bang voor de mensen. Dat hoeft niet meer: God houdt van je, je mag een gewone naam hebben en je mag weer in een gewoon huis wonen. Dan vinden de mensen je ook weer aardig."

En, weet je wat er gebeurt? Hij voelt zich van binnen heel rustig worden: helemaal niet meer raar in het hoofd!

Hij is zo blij, dat hij bijna iedereen om de hals vliegt. "Ik ben zo blij. Ik ga een groot feest geven met een heleboel mensen, want God houdt van mij."

Dat is mooi! Want ook al ben je nog zo boos. Ook al doe je nog zo raar. God houdt van je. En jij mag er ook bij horen.

* Na de vertelling.

Na de vertelling zou je situaties kunnen uitbeelden, waarbij iemand heel boos wordt en dan in zijn eentje in een hoekje gaat zitten. Daarna moet het natuurlijk weer goed gemaakt worden. Wat je ook kunt doen, is samen een feestje voorbereiden, waarbij het duidelijk is dat **iedereen** mee mag doen. Samen slingers maken en ophangen, eventueel rommel opruimen. Kan iedereen daar wel aan meedoen? Hoe moet het als je in een rolstoel zit? Of als je niet zo goed kunt knippen of plakken? Moet je dan maar (zielig) in een hoekje afwachten, of kun je toch ook een beetje meehelpen?

Dan kan het feest beginnen. Je kunt iedereen stuk voor stuk bij langs lopen, en aan de anderen vragen of die en die en die er ook bij mogen horen. Dan kun je een aantal feestelijke dingen doen. Bijv. trakteren en feestliedjes zingen. Niet te vergeten: samen hand in hand te dansen, met als afsluiting de polonaise.

23. Voor de dood hoef je niet bang te zijn

(het dochtertje van Jäirus)

* Vooraf.

Het is heel moeilijk om het onderwerp "de dood" bespreekbaar te maken, maar ook om recht te doen aan het verhaal van het dochtertje van Jäirus.

Het gaat daarbij niet in de eerste plaats om het wonder en om de "kunsten" van Jezus, wel om wat hij te **zeggen** heeft over God. Wat er dan vervolgens gebeurt is bedoeld als onderstreping van die boodschap. Dat is heel moeilijk over te dragen. Het belangrijkste is wel, dat je nooit bang hoeft te zijn, ook niet om dood te gaan. Want ook dan zorgt God voor jou.

Wat de activiteiten betreft kun je, afhankelijk van wat iedereen kan begrijpen meer of minder met gesprekken werken.

Je kunt proberen het begrip "doodgaan" uit de wat enge en griezelige sfeer te halen, door stil te staan bij wat ze zelf van dichtbij kunnen meemaken.

Je kunt bijv. 3 planten laten zien. De een is heel mooi en de ander is dood (slecht verzorgd) en een derde is helemaal uitgebloeid (dus oud). Je kunt ze laten reageren op wat ze van de planten vinden en wat je eraan zou kunnen doen. Je kunt dat ook in een kort verhaaltje vertellen, over jezelf of over Kees, dat je/hij helemaal vergeten was de plant water te geven, enz. Als de plant echt dood is, wat moet je er dan mee? Vervolgens kun je het hebben over als een poes of een konijn is doodgegaan. Conclusie: dood, daar kun je niets aan doen. Dan is het leven afgelopen.

Je kunt een spelletje doen: 'pief paf poot, ik schiet je hartstikke dood!' Dan moet degene op wie je gericht hebt met je armen, toen je schoot, op de grond gaan liggen. Net doen alsof hij dood is. Wie wil er met dit spelletje meedoen? Ben je dan echt dood, als ze op je schieten? Nee, natuurlijk: het is maar een spelletje! Maar wanneer ben je dan echt dood? Als je **heel erg oud** bent, **heel erg ziek**, of als je een **heel erg ongeluk** hebt gehad. Dan kun je ook niet meer wakker worden. Dat is niet leuk. Afhankelijk van de reacties kun je doorgaan met het gesprek of stoppen bij deze constatering. Je kunt opnoemen, wat je allemaal niet meer kunt, als je dood bent. Mensen zijn wel eens bang voor de dood. Maar wat gebeurt er precies als je dood bent? Dan gaat je lichaam in de grond (of wordt gecremeerd), maar zelf ga je dan naar de hemel. Dan zegt God: "kom maar bij mij." Dat kun je niet zien, maar het is wel zo. Dat moet je geloven!

* Vertelling. (Matth. 9: 18 - 26)

Jezus vertelt mooie verhalen van God. Hij zegt, dat je niet bang hoeft te zijn in het donker en voor de storm. Dan komt er ineens een man aanlopen: "Jezus, kom gauw!" Wat is er aan de hand? "Ik heet Jäirus en mijn dochter is heel erg ziek. Ik ben zo bang!" Jezus zegt: "je hoeft niet bang te zijn!" "Ja, maar ik ben wel bang. Mijn dochter is heel erg ziek: misschien gaat ze wel dood, en dat vind ik verschrikkelijk. Daar ben ik bang voor!" Weet je wat Jezus zegt? "Jäirus, luister. Als je echt gelooft in God, dan hoef je nooit bang te zijn, ook niet voor de dood. Want weet je: God zorgt altijd voor ons, ook al zijn we gestorven."

"Nou, dat weet ik niet", zegt Jäirus, "komt u nu maar gauw mee. Anders is het misschien wel te laat." "Het is nooit te laat", zegt Jezus, "maar ik ga wel met je mee." Ze gaan samen naar het huis van Jäirus. Als ze vlakbij zijn, komt er iemand heel hard aanlopen en hij roept: "laat maar, het is al afgelopen! Jezus hoeft niet meer te komen, want ... het meisje is al gestorven." Jäirus zegt tegen Jezus: "laat maar, ga maar, er kan nu toch niets meer gebeuren. We zijn nu

alleen nog maar erg verdrietig!"

Maar, Jezus zegt: "jij denkt, dat het nu afgelopen is: dat is niet zo! Als iemand gestorven is, zijn wij heel erg verdrietig, maar dan mag je ook weten, dat God er nog is. Die loopt niet zomaar weg! En ik zal je nog meer vertellen. Als je goed kijkt, dan ziet iemand die overleden is er precies zo uit als iemand die slaapt. Klopt dat?" (reacties van de groep). "Dat zal best", zegt Jäirus, maar iemand die slaapt wordt wel weer wakker en iemand die dood is niet." "Dat klopt", zegt Jezus, "iemand die dood is wordt niet wakker **bij ons**, maar hij wordt wel wakker **bij God** in de hemel. God maakt de mensen, die overleden zijn allemaal weer wakker. En dan mogen ze bij Hem leven!"

"Nou, daar kan ik niets van zien", zegt Jäirus, "hoe kan ik nu weten dat dat klopt? Hoe kunnen alle mensen weten dat dat waar is?" "Dat moet je geloven", zegt Jezus, "dat gebeurt allemaal in de hemel. Maar, weet je wat? Ik zal **jou** (en je mag niemand erover vertellen) laten zien, dat het waar is. Ik zal jou laten zien hoe God mensen weer wakker maakt. Dan zul je zien, dat je niet meer bang hoeft te zijn voor de dood."

Jezus gaat het huis binnen. Alle mensen zijn daar hard aan het huilen. Ze zijn natuurlijk heel verdrietig! Jezus gaat in zijn eentje de kamer binnen van het meisje. Niemand mag erbij. Hij vraagt aan God: "mag ik één keer laten zien, dat de mensen niet bang hoeven te zijn voor de dood?"

Dan zegt Hij: "meisje, wakker worden, opstaan!"

En wat gebeurt er dan? Ze doet haar ogen open, en kijkt om zich heen. Net alsof ze echt geslapen heeft.

Iedereen is natuurlijk erg verbaasd, maar ook blij.

Dan zegt Jezus: "kijk goed, en onthoud het ook. Zo zorgt God voor iedereen, die overleden is. Hij maakt ze wakker om bij Hem in de hemel te leven. Niet meer hier, maar wel in de hemel." Dus als we iemand begraven, of als iemand gecremeerd wordt, dan weten we dat hij bij God mag zijn. Dat hij geen last meer heeft van zijn lichaam (pijn, oud, ziek of gehandicapt) en dat God altijd voor hem zorgt.

* Na de vertelling.

Het is belangrijk, dat ze niet blijven steken in alles wat met de dood te maken heeft. Het is goed, dat er een onderscheid gemaakt wordt tussen de **situatie** van het verhaal en die van henzelf nu. De **boodschap** van het verhaal en de **reacties** van de mensen uit het verhaal zijn belangrijk voor degenen, die nu luisteren naar het verhaal.

Je kunt ze door middel van vragen het verhaal opnieuw laten vertellen, (waarbij herhaald wordt, dat als iemand dood is, er niets meer aan te doen is. Hij wordt hier begraven (of gecremeerd), maar mag dan altijd bij God in de hemel zijn. Je hoeft dus niet bang te zijn, ook niet als je dood gaat. In het verhaal laat Jezus eigenlijk zien hoe het in de hemel gebeurt, omdat de mensen er misschien anders niets van geloven.

Je kunt het verhaal ook laten naspelen. Het wordt daarmee tot een "spel van God" waar ze aan mee mogen doen. Je kunt even extra stil staan bij de rol van het dochtertje van Jäirus. Hoe ligt iemand erbij als hij is overleden? Op zijn rug met de armen over elkaar, of net alsof hij slaapt. Laat ze er maar op reageren en zeggen wat ze het mooiste vinden. "Meisje, opstaan!", wordt natuurlijk als iets spectaculairs ervaren. Het is goed ze duidelijk te maken, dat dat niet op aarde gebeurt (daar worden mensen begraven of gecremeerd), maar dat God op deze manier dode mensen in de hemel weer levend maakt.

In plaats van "meisje, opstaan!" kun je ook de naam roepen van degene die de 'rol' speelt en er dan aan toevoegen: "je mag meedoen met God!"

Zo kun je ieder even de rol van het meisje geven (zelfs allemaal tegelijk op de grond) en ze dan om de beurt bij de naam roepen: ", opstaan! Je mag meedoen met het verhaal van God!"

24. Je hoeft nooit bang te zijn

(storm op het meer)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met stil te staan bij waar je allemaal bang voor kunt zijn, wat er allemaal kan gebeuren als je ergens bang voor bent, en hoe het komt dat je de ene keer banger bent dan de andere keer. Dat kan aan de hand van een voorbeeld/ervaring uit je eigen leven, of via een verhaal van Kees.

Kees gaat vaak voor zijn moeder naar de winkel om boodschappen te doen. Dan moet hij natuurlijk op de stoep blijven en goed uitkijken bij het oversteken, want anders kan hij onder een auto komen. Dàt wil hij niet, dus kijkt hij altijd heel goed uit. Als hij op weg gaat, komt hij langs tuinen van mensen. Mooie tuinen met prachtige bloemen. Maar op een keer loopt hij er heel rustig langs en dan opeens schrikt hij heel erg: "Woef, oewoef!!!!". Plotseling komt er dwars door de heg de kop van een heel grote hond. Kees schrikt heel erg, begint te huilen en loopt heel hard weer terug naar huis. Dan vraagt zijn moeder: "Kees, ben je naar de winkel geweest? Waar zijn de boodschappen?" Kees moet huilen en zegt: "Er was een heel grote hond. En die blafte heel hard. En toen schrok ik heel erg. En toen moest ik huilen. En nou durf ik niet meer naar de winkel". "Ach", zegt Kees zijn moeder, "dat valt vast wel wat mee. Die hond doet niets. En hij was toch achter het hek in de tuin en niet op straat? Wacht maar tot je wat rustig bent. Dan ga je gewoon weer voor mij boodschappen doen". "Ja", zegt Kees. De volgende dag vraagt zijn moeder Kees om weer naar de winkel te gaan. En Kees gaat. Ja, want hij is toch wel een grote stoere jongen. Maar hoe dichterbij de tuin komt met de hond erin, hoe langzamer hij begint te lopen. O, jee, daar heb je het al: de hond! En hij blaft ook heel hard: "woef, woef". Kees wordt meteen verschrikkelijk bang en durft geen stap meer verder te doen. Hij loopt heel hard terug. Hij zegt tegen zijn moeder: "Mam, ik ga nooit meer naar de winkel! Ik ben zo bang, ik durf niet meer!" Hoe moet dat nu? Als je echt bang bent, wordt het steeds erger. De volgende dag durft Kees niet eens meer op straat te lopen. Stel je voor dat daar ook een hond loopt. Kees wordt ineens bang voor **alle** honden. Ook het kleine hondje van zijn vriendje. Als hij een hond hoort, loopt hij hard weg en kruipt hij in een hoekje van de kamer. Hoe moet dat nu? Hoe kunnen we Kees helpen om niet meer zo bang te zijn? Weet je wat de moeder van Kees zegt? "Kees, ik ga de volgende keer met je mee. Ik denk, dat dat wel helpt, en dat je dan niet zo bang meer bent." Wat denk je, zou dat helpen? Ze gaan samen op pad. Kees knijpt heel hard in de hand van zijn moeder, als ze dichterbij de tuin komen. Ja hoor, daar hoort hij de hond al blaffen. Hij kruipt achter zijn moeder weg. "Mam, hoor je 't wel? Een heel grote hond! Zullen we terug gaan?" "Nee hoor", zegt zijn moeder, "kom maar mee: er gebeurt niks". Ze lopen langs de tuin. De hond steekt zijn kop door de bosjes en blaft. Maar het is net alsof dat blaffen wat zachter klinkt, nu zijn moeder er bij is. "Zie je wel", zegt zijn moeder, "er gebeurt niks. Ik kan tegen de hond praten, ik kan hem zelfs aaien. Voor deze hond hoef je echt niet bang te zijn. En, kijk eens goed! Hij blijft toch gewoon in de tuin achter het hek?". Kees wordt er een stuk rustiger van. Ja, nu zijn moeder erbij is, is hij ook veel minder bang. Maar hij durft nog niet zo goed alleen. De volgende keer gaat hij samen met zijn vriendje. Het gaat steeds beter. Op het laatst is hij helemaal niet meer bang voor honden. Ja, voor sommige honden wel een beetje, maar voor de meeste honden niet.

Dus, als je in je eentje bent, ben je vaak veel banger dan dat je met z'n tweeën bent. Het lijkt dan ook vaak veel erger dan het is!

Wie is ook wel eens een beetje bang? Voor honden? Of als je in je eentje moet lopen en je

weet de weg niet zo goed. Of in het donker 's avonds? Of als het onweert, of heel hard stormt? En als je met zijn tweeën bent, ben je dan nog net zo bang? Hiermee zijn we heel dicht bij het verhaal van storm op het meer.

* Vertelling. (Matth. 8: 23 - 27)

Jezus is met zijn discipelen (je weet wel, zijn vrienden die hij gevraagd heeft om hem te helpen) bij de rand van een groot meer gekomen. Hij zegt: "we gaan met zijn allen naar de overkant, gaan jullie mee?" Kan dat zomaar, door het water heen? Nee, hè? Maar wel met een boot. Dat vinden ze wel leuk, met zijn allen in een boot en dan varen naar de overkant. Het is prachtig weer en de zon schijnt. Zo stappen ze allemaal in. Het zeil wordt omhoog gedaan. De wind kan erin blazen en zo gaat de boot varen. Jezus zegt: "als jullie nu zorgen, dat we aan de overkant komen, ga ik even uitrusten, want ik ben een beetje moe van het praten en vertellen". Jezus gaat op de bodem van de boot liggen. En, wat gebeurt er? Hij valt in slaap! Nou, dat mag best, want de discipelen zorgen er wel voor dat alles goed gaat.

Maar dan opeens wordt het een beetje donker. Er schuiven wolken voor de zon. Het begint steeds harder te waaien. Dat is natuurlijk ook nog niet zo erg, want ze zijn wel eens vaker in een boot op het water geweest. Maar het gaat steeds harder waaien: het begint te stormen! De golven worden steeds hoger, en de boot begint steeds meer te schommelen. Nu worden ze toch wel een beetje bang. Ze halen het zeil naar beneden, anders gaat het misschien wel scheuren in de harde wind. Het wordt nu zo donker, dat ze haast niet eens meer kunnen zien waar ze naar toe gaan. Nu worden ze steeds banger en dan zegt Simon ineens: "waar is Jezus?. Want die helpt ons toch altijd als het moeilijk is?" Waar is hij? Hij ligt nog gewoon te slapen! Het stormt heel hard, de discipelen zijn heel erg bang, en hij ligt maar gewoon te slapen!! Ze worden er haast een beetje boos van. Simon roept heel hard: "Jezus, wakker worden!! Het gaat verkeerd! We zijn bang! Straks gaat de boot ook nog kapot en dan komen we allemaal in het water terecht! Wakker worden!" Jezus wordt wakker. En, is hij bang? Nee, helemaal niet. Want hij weet, dat hij niet alleen is. God is er ook en dan hoef je nooit bang te zijn. Hij zegt: "waarom zijn jullie zo bang? Je weet toch, dat we niet alleen zijn. God is er ook nog en dan hoef je echt niet zo bang te zijn!" Hij gaat staan, hij kijkt naar de harde storm en hij zegt: "wind, ga maar liggen". Dan kijkt hij naar de golven, steekt zijn hand uit en zegt: "golven, wordt maar rustig!" En dan....wordt alles heel rustig. De wind gaat liggen en wordt heel stil en de hoge golven verdwijnen: het wordt heel stil op het water. De discipelen kijken verbaasd. Wat gebeurt er allemaal? Het lijkt wel toverij!

Maar Jezus zegt: "Jullie snappen er nog niet zoveel van. Daarom zal ik jullie wat vertellen. Je hebt nu gezien wat er is gebeurd. Jullie waren heel erg bang, omdat jullie dachten, dat jullie helemaal alleen waren met de storm. Maar God is er altijd, en dan hoeven jullie niet zo bang te zijn, ook al gaat er wat verkeerd. Deze keer gebeurde er wat met de **storm** en het **water**: want God is daar de baas over. Maar het is beter, dat er wat met **jullie** gebeurt, van binnen.

Als je echt weet dat God er is, hoef je nooit meer echt bang te zijn van binnen.

Zo is het ook. Als je denkt, dat je helemaal alleen bent, word je daar vaak banger van. Maar als je zeker weet, dat er iemand bij je is, gaat het veel beter. God is er altijd. Niet alleen bij de discipelen, maar ook nu bij ons. Als je daaraan denkt, word je misschien wel een beetje minder bang. Soms helpt het ook, als je een liedje zingt.

* Na de vertelling.

Je kunt het verhaal van Kees en de hond uitspelen. Dan mag er iemand de hond zijn, enz. Je kunt ook via een blinddoek laten voelen, hoe het is als je helemaal in je eentje bent en alles

heel erg donker is. Dat moet je natuurlijk zelf eerst even voor doen. Dus: blinddoek om, en je wilt dan naar iemand toe lopen, maar je weet niet hoe je er moet komen, en je durft ook geen stappen te doen! Hoe gaat het dan wel goed? Als er iemand naar je toe komt om je hand vast te pakken en om je er te brengen. Zo kun je elkaar helpen om niet bang te zijn.

25. Kinderen horen er ook bij

(Jezus zegent de kinderen)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met een spel, waarbij iedereen mee moet doen: bijv. een kringspel als "zakdoekje leggen", of "de boom wordt hoe langer hoe dikker" (je weet wel, dan moeten ze elkaar bij de hand vasthouden en dan moet degene die aan het eind staat zich aan een paal of stoel vasthouden, terwijl de rest er omheen draait). Als je zegt, dat iedereen mee moet doen, betekent dat nogal wat. Want de een begrijpt het beter dan de ander. En, als je in een rolstoel zit gaat alles veel moeilijker. Dus, als je echt wilt dat iedereen meedoet, moet je soms op elkaar wachten, of elkaar helpen om mee te doen.

Nu kun je het hongerdoek van Latijns Amerika laten zien. Eerst vragen wat ze allemaal zien. Dan vertellen, dat het eigenlijk een grote optocht is van mensen, die samen met Jezus op weg zijn naar een nieuwe wereld. Wat is een nieuwe wereld? Daar is geen oorlog, geen honger enz. Eigenlijk wil Jezus, dat alle mensen van de hele wereld in de optocht meelopen: blanke mensen, zwarte mensen, grote mensen, kleine kinderen, mensen in een rolstoel, mensen die niet zo goed kunnen nadenken, of kunnen praten, enz..

Wij mogen ook mee lopen met de optocht.

Vervolgens kun je een aantal uitnodigingskaarten laten zien, die bedoeld zijn voor mensen, die mee mogen doen met de optocht van Jezus. Het leukste is om ook echte kaartjes te maken met de namen van de aanwezigen daarop. Om de beurt lees je dan de uitnodiging voor met de naam van degene die er op staat. Die mag dan naar voren komen en alvast in de rij gaan staan, bijv. achter de medevrijwilligster, die het hongerdoek vasthoudt. Je kunt ook een kaartje vergeten. Dus, dan staat iedereen al in de rij op een na. Dat is niet leuk, want dan is de optocht toch niet compleet? Hoe moet dat nu? Reacties vragen. Mag die andere toch wel mee?

Vervolgens "vind" je op eens de "verloren" kaart: hè, gelukkig! Iedereen mag mee met de optocht. Samen gaan we nu op pad, achter het spandoek aan, en natuurlijk terwijl we een aantal liedjes zingen. Je kunt zo een optocht maken en al zingend achter elkaar aan door de zaal/het gebouw lopen.

* Vertelling. (Matth. 19: 13 -15)

Jullie kennen het verhaal van Jezus, die zijn discipelen geroepen heeft, en gevraagd heeft om Hem mee te helpen. Omdat iedereen moet weten van God en van de nieuwe wereld. De discipelen gaan met Hem mee, en ze helpen Hem. Jezus vraagt aan veel meer mensen om met Hem mee te gaan om Hem te helpen. Zo gaan er een heleboel mensen mee. Zo wordt het ook een hele optocht. Allemaal achter Jezus aan. Dat is heel mooi. Hoe meer mensen er meedoen hoe beter is het. Dan kun je ook samen een heleboel doen. Als iemand in zijn eentje is en er zijn twee mensen die ruzie maken, is het heel moeilijk om ze te laten stoppen. Maar als je met meer mensen bent gaat dat veel beter. Dat is ook zo als er veel rommel is: in je eentje kun je dat lang zo goed niet opruimen, als wanneer je met meer mensen bent. Zo gaat het ook met het delen van eten, als er veel mensen zijn die honger hebben: in je eentje kun je niet zoveel mensen eten geven. Wel, als iedereen meehelpt.

't Is ook precies het verhaal van "de boom wordt hoe langer hoe dikker" en "er kan nog meer bij!". Gelukkig zijn er meer mensen die mee willen doen, en mee willen lopen in de optocht van Jezus. Ook mensen, die ziek zijn en mensen die niet kunnen lopen, of niet kunnen zien of horen.

En? Mogen die ook allemaal mee? Die kunnen toch niet zo goed helpen? Ja, die mogen ook mee! Jezus zegt: "kom maar hier en volg me maar!" Want de een kan de ander goed helpen. Ook als je ziek bent, of je kunt iets niet zo goed, dan kun je heus nog wel mee helpen: Je kunt vriendelijk zijn, je kunt iemand die verdriet heeft wel troosten, je kunt laten zien dat je nog wel kunt lachen, als je in een rolstoel zit, enz.

Dus iedereen mag erbij.

Maar daar komen allemaal moeders met kleine kinderen, op de arm of aan de hand. Kunnen die er wel bij? Die kunnen toch niet zo goed lopen? Die kunnen toch niet zo goed meehelpen? Dat kost allemaal tijd!

Dat zeggen de discipelen ook: "ga maar weg! Kom maar terug als de kinderen wat groter zijn. Ze snappen er nu toch niets van!" De moeders worden daar verdrietig van. Ze willen ook graag, dat de kinderen er bij horen. En wat denk je? Mag dat wel van Jezus? Jezus hoort wat de discipelen zeggen en Hij ziet, dat ze de moeders wegsturen. Hij wordt boos en zegt: "Ophouden! Laat dat! Jullie snappen er niets van! Je mag niemand wegsturen! God wil dat iedereen meedoet! Ook de kinderen! En jullie denken dat je eerst alles moet begrijpen, voordat je erbij mag! Dat hoeft niet! God houdt van iedereen! Hij wil, dat we leren om **samen** onderweg te gaan."

Samen! Dan moet je dus niet in je eentje hard vooruit hollen en de anderen ver achter je laten! Wat moet je doen, als iemand onderweg valt, of als iemand in de rolstoel zit en niet zo goed vooruit kan komen? Enz.

Zo komen de moeders met hun kinderen dichterbij, en ze kijken weer een beetje blij. En, weet je wat Jezus doet? Hij legt zijn hand op hun hoofd (zo kun je ook bij iedereen van de groep langs gaan!) en Hij zegt: "jullie mogen er ook bij horen! Grote mensen denken, dat jullie niet belangrijk zijn, maar jullie zijn het wel! Jullie helpen ons om niet zo hard te lopen en om elkaar te helpen." Pas als **iedereen** (groot en klein) meedoet, kan het samen iets moois worden.

Iedereen mag meedoen met de optocht van God: wij ook!

* Na de vertelling.

Samen zou je nu een tekening kunnen maken (poppetje of een gezicht) of een tekening inkleuren van iemand die ook mee mag in de stoet. Dan met elkaar namen bedenken van mensen die ook mee mogen in de stoet. Niet alleen degenen die op het kerkclubje of de (zondags)school zijn, maar ook alle andere mensen. Ze kunnen bijvoorbeeld namen noemen van ouders of familie, van mensen in het tehuis of van bekenden. Het geeft niet of het mensen zijn die ver weg zijn of misschien zelfs wel overleden: ze mogen allemaal meedoen met de optocht van Jezus. Dat kun je illustreren aan de hand van de optocht op het bovengenoemde hongerdoek. Daarbij hoef je niet in details te gaan. Wel kun je iets vertellen van wat er in het verleden is gebeurd, en van mensen, die meegeholpen hebben vrede te maken, enz. Sommigen van hen zijn zelfs al overleden, maar ze horen er toch ook nog bij: bij de optocht van Jezus. **Samen** onderweg naar de nieuwe wereld!

26. Iedereen kan groeien

(de zaaier)

* Vooraf.

Je zou een aantal potjes kunnen meenemen, met dezelfde plantjes. Elke pot ziet er anders uit: één plant is helemaal verdord en uitgedroogd, een andere plant zit in veel te weinig aarde; er is er een die heel klein gebleven is, omdat hij bij een grotere plant of bij onkruid in dezelfde pot staat, weer een andere plant zit onder de luizen, weer een is wit en sprieterig, omdat hij in een donkere kast gestaan heeft, enz. En, zit er ook een plant bij die er heel mooi uitziet.

Kortom: aanschouwelijk onderwijs, als het om het groeien van planten gaat!

Je zou kunnen beginnen met het bekijken van de planten. Hoe zijn de planten in de pot gekomen? Via zaadjes. Zijn het dezelfde planten, of zijn ze verschillend? Hoe komt het, dat de planten zo verschillend zijn? (niet alleen vanwege het geven van water, maar net zo goed vanwege de aarde in de pot en het licht van de zon).

Wat hebben planten nodig om goed te kunnen groeien? Wie moet daarvoor zorgen? Kunnen wij overal voor zorgen? (zonlicht? regen? de plek waar de zaadjes vallen?). Er is natuurlijk verschil tussen planten in een pot in huis, of in de tuin en overal in de natuur. Wij kunnen er ook een beetje voor zorgen. Wat moet er gebeuren als er geen regen valt, of als er niet genoeg licht is? In de natuur gaat het vaak anders: soms zijn er heel mooie planten en soms gaan er planten dood. Wat gebeurt er als er zaadjes in een plas water vallen? Kunnen ze daarin groeien? Of als ze op de straat vallen, of op het dak van een huis? gelukkig zijn er genoeg zaadjes en komen er steeds weer nieuwe planten. Net zolang tot ze op een goede plek staan. En dan wordt het overal mooi.

Zo zou je ook over mensen kunnen praten (afhankelijk van wat iedereen kan begrijpen). Wat gebeurt er als je helemaal geen eten meer kunt krijgen? En wat zou er gebeuren, als je helemaal alleen in een groot huis moet wonen en er is niemand, die voor je zorgt? Wat gebeurt er, als je heel goed kunt leren, en je mag helemaal niet naar school? En als je heel goed kunt leren fietsen (kaarsen maken, tekenen, puzzelen) en je mag helemaal niets doen? Of als je eigenlijk heel lief bent, en je moet de hele tijd wonen in een huis met allemaal vervelende mensen?

Zo gaat er ook bij mensen vaak wat verkeerd. Gelukkig zijn er ook mensen die proberen, dat het met iedereen goed gaat. En dat je op een plek komt te wonen, waar je goed kunt leven en kunt groeien en natuurlijk ook een beetje blij kunt zijn!

* Vertelling. (Matth. 13: 1 - 9; 18 - 23)

Marja is een beetje boos (hoe kijk je, als je boos bent?). Ze moet van haar moeder naar de winkel, maar daar heeft ze geen zin in. Ze gaat stiekem een eindje omlopen. Ze vindt er niets aan om boodschappen te doen: eigenlijk is ze een beetje lui. Het is veel leuker om gewoon wat rond te lopen. En te kijken naar de bloemen die bloeien en naar de vogels in de lucht. Daar houdt ze van! Ze gaat naar de rand van het dorp, naar het mooiste plekje van de hele wereld! Daar kan ze uitkijken over de weilanden, de planten en de bloemen. Maar op haar plekje staan al een paar mensen. En er is een meneer, die aan het vertellen is. Weet je wie dat is? Dat is Jezus. Hij vertelt van mooie dingen. Over God, die alles maakte (wat heeft God allemaal gemaakt? Sterren, bloemen, vogels, dieren en ook de mensen; kan ook via het zingen van het lied 'zeg, wie heeft gemaakt de bloemetjes'). Hij zegt: "jullie moeten goed voor de planten en de dieren zorgen. Maar weet je wat veel belangrijker is? Je moet tijd nemen om naar de planten en de dieren te kijken. Daar kun je een heleboel van leren." Marja knikt: dat

vindt ze ook! Haar moeder moet maar komen, dan kan die ook eens horen wat Jezus zegt. "Kijk", zegt Jezus, "daar gebeurt iets heel belangrijks!" Hij wijst met zijn hand. Marja kijkt en wat ziet ze daar? Daar loopt een boer, met een mand in zijn hand. Ze kan niet zien wat er in zit. Hij pakt er steeds met een hand wat uit en strooit het over de grond: allemaal korreltjes. wat zou dat zijn? Zaadjes. Daar komen planten uit. Maar, dat duurt nog een hele tijd. Eerst kleine sprietjes, die lijken wel op gras. Die worden steeds groter. Daar komen dan halmen aan met korrels, waar je weer brood van kunt maken (wel aardig om het met platen, of met echte korrels graan en halmen te illustreren). Marja vindt het prachtig en probeert de bewegingen van de boer na te doen. Met grote zwaaien. Het moet natuurlijk wel precies gebeuren. "Kijk eens goed", zegt Jezus, "wat zie je dan?" Er morsen ook een heleboel zaadjes! Die vallen op de weg: daar lopen mensen overheen. Komen daar plantjes uit, denk je? En als het heel warm is, als er heel weinig water is, wat gebeurt er dan met de planten? En als er onkruid over de planten groeit, krijgen ze geen licht meer en gaan ze vast ook dood! Marja ziet het al gebeuren: ze ziet alles al groeien. Allemaal dezelfde planten en toch ook allemaal een beetje verschillend: sommige plantjes gaan dood, andere worden heel mooi en groot. Ze moet ineens aan mensen denken. Die lijken wel een beetje op de planten: ze zijn ook allemaal verschillend. Ze worden groot, maar er gaan ook mensen dood. Wanneer? Als ze heel erg ziek zijn, of een ongeluk, of heel erg oud. En er zijn mensen, die helemaal niet aardig zijn. Mensen die verdrietig zijn of heel erg alleen, of die altijd boos kijken. Nou, denkt Marja, ik wil niet een oude boze vrouw worden; ik wil liever net zo zijn als die mooie grote plant met veel korreltjes, want dan heb ik zelf een heleboel en dan kan ik ook andere mensen blij maken. "Kijk maar goed", zegt Jezus, "dan kun je precies zien hoe het gaat met mensen: mensen, die nergens zin in hebben, doen niets en dan gebeurt er ook niets. Mensen, die andere mensen altijd plagen worden zelf ook niet gelukkig! Als je goed kijkt, zie je, dat de planten allemaal verschillend zijn en toch zijn het dezelfde planten. Als het goed gaat, kunnen ze allemaal heel mooi worden. Zo is het ook met de mensen: als jullie allemaal een beetje goed voor elkaar zorgen, wordt het heel mooi op de wereld, maar als jullie ruzie maken, dan gaat het verkeerd. Alle mensen zijn verschillend maar ze kunnen allemaal gelukkig worden. En vergeet het nooit: net zoals de zon voor het licht zorgt, zo wil God alle mensen blij en gelukkig maken, ook al merk je dat niet altijd. Maar ja, dat hangt ook een beetje van jullie zelf af!" De boodschappen! Marja schrikt ervan: helemaal vergeten! Dat begint niet zo goed! Als je geen boodschappen haalt, komt er geen eten. Dan is haar moeder niet blij en zij zelf ook niet. Ik ga maar snel naar de winkel. Dan help ik mijn moeder. Ook al vind ik boodschappen doen niet zo leuk: het moet toch gebeuren. Zo gaat Marja naar de winkel en ze is helemaal niet meer boos: ze zingt er zelfs een liedje bij. Ze is blij met wat ze gehoord en gezien heeft. Dat gaat ze aan haar moeder vertellen. Als je maar goed kijkt naar de planten en bloemen, en als je er goed voor zorgt, leer je ook een heleboel over hoe het met mensen gaat!

* Na de vertelling.

Je kunt, als je zelf een plaat of een tekening van planten of bloemen hebt ze die laten kleuren. Aan het eind kun je dan nog even laten zien, dat iedereen dezelfde tekening heeft gekregen, maar dat het toch allemaal verschillende tekeningen geworden zijn. Iedereen heeft er een **eigen** tekening van gemaakt. Je kunt hem weggooien, verscheuren, maar ook ophangen. Als je potjes hebt, wat potaarde, en wat zaadjes (of kleine stekjes), kun je ook samen aan de gang om de zaadjes in de potjes te planten. Samen praten over wat goed is voor de planten (water, licht, en als de plant te groot wordt voor de pot, enz.). Zo kun je ook nog herhalen (onderstrepen), wat er over de mensen is gezegd. Allemaal zijn

we mensen en toch zijn we allemaal verschillend. De een kan dit, de ander dat (eventueel laten zien wat de een kan en wat de ander kan, of het verschil in hoe de een er uit ziet en hoe de ander er uit ziet). Praten over "als je groot bent" : wat moet er dan allemaal gebeuren? Wat kan er goed gaan, wat kan er verkeerd gaan? Je mag weten, dat God dichtbij is om je te helpen. Dan ben je in elk geval niet alleen.

27. Als je de weg bent kwijtgeraakt (het verloren schaap)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met stil te staan bij wat er moet gebeuren, als je iets bent kwijtgeraakt. Stel je voor, dat je een tas meegenomen hebt, met allemaal mooie (en misschien ook wel lekkere) dingen voor het kerkclubje of de (zondags)school. En je bent de tas kwijtgeraakt. Wat moet er dan gebeuren? Er zullen natuurlijk allerlei suggesties gedaan worden, bijv. nieuwe tas kopen, goed nadenken wanneer je de tas voor het laatst gezien hebt, gewoon weer even de weg teruglopen, misschien is hij wel gestolen, enz. Je kunt dan, hardop denkend, nagaan waar je allemaal langsgelopen bent, en dan opeens de tas vinden, bijv. in een hoek of bij de kapstok. Volgende keer moet je dus beter opletten, waar je de tas gelaten hebt. Maar, wat ben je blij, dat je de tas weer hebt: je bent zo blij, dat je iedereen wel wilt trakteren! Zo kun je ook verstoppertje spelen: je kunt iets verstoppen, maar ook iemand zich laten verstoppen. Nu moet jij of een van de groep zoeken waar het/hij verstopt is. De anderen mogen alleen maar helpen door te roepen: "koud", "lauw", "warm" en "heet", afhankelijk van het feit of je veraf of dichtbij gekomen bent.

Dit is een leuk spelletje, maar als je echt iets vergeet, of als je echt iemand kwijtraakt dan is het natuurlijk helemaal niet zo leuk. Als je bijvoorbeeld met je vader of moeder of met een hele groep in de stad loopt, en iemand gaat zomaar een zijstraat in, of een winkel, wat gebeurt er dan? Dan is hij in zijn eentje en weet hij de weg niet meer. Maar de anderen zijn natuurlijk ook ongerust, want die weten ook niet waar hij is. Dat wordt zoeken, en dat is in een grote stad heel erg moeilijk. Daarom moet je ook altijd bij elkaar blijven, en nooit bij de groep vandaan lopen!

Dit kun je ook nog "dichterbij" brengen via een verhaal van Kees, die met zijn moeder mee mag naar de winkels in de stad. Hij ziet opeens een heel leuke winkel met speelgoed. Daar gaat hij snel naar binnen om te kijken. Als hij weer terugkomt, is moeder er niet meer. Hij loopt eerst rond om te zoeken, maar hij wordt steeds verdrietiger, want hij kan haar niet vinden. Er komt een politieagent aan en die neemt hem mee naar het politiebureau. Wie ziet hij daar? Zijn moeder! Die was ook op zoek naar hem! Is ze boos? Nee, ze is heel erg blij, dat hij er weer is! Dus nooit meer in zijn eentje op stap!

Als iemand weggelopen is en de weg is kwijtgeraakt, is dat niet zo leuk. Want dan weet hij de weg zelf niet meer, maar de anderen ook niet. Dan gaat iedereen zoeken, want...ze willen hem wel weer terug. Als je hem gevonden hebt, ben je heel erg blij. En dan moet je er goed om denken, dat het niet weer gebeurt. Daarmee zitten we heel dicht bij het verhaal van het verloren schaap.

* Vertelling. (Luk. 15: 1 - 7)

Er was er eens een schaapje, en dat schaap kan heel goed "bbèèh" zeggen. Probeer het maar eens na te zeggen. Elke dag gaat het met een heleboel andere schapen naar buiten. Dan gaan ze een eindje lopen op zoek naar een mooi grasveld, om daar te spelen (te huppelen en tikkertje te doen) en ook om daar te eten. Wat eten schapen ook al weer? Lekkere grassprietjes. Nou, het schaapje vindt het heel leuk om de langste grassprietjes uit te zoeken en op te eten. Zo loopt ze vaak rond te kijken op zoek naar lange sprietjes. Soms staan er niet zulke lange sprietjes, want dan zijn ze al door andere schapen opgegeten. Nou, dan loopt ze een stukje verder: er is toch gras genoeg! Als ze te ver gaat, roept haar moeder soms heel hard. Wat zegt ze dan? "Bèèèh!" Dan loopt het schaapje snel weer terug. Er is ook een

herder. Die zorgt heel goed voor de schapen. Als er een boze hond komt, of een wolf, jaagt hij ze weg met een stok of met een steen. En als het kleine schaapje te ver weg gaat, dan roept hij ook wel eens: "hé, kleine, niet zo ver gaan hoor!" Soms gooit hij ook wel een heel klein steentje. Daar schrikt het schaapje van, en dan loopt ze gauw weer terug naar de andere schapen. Als het een beetje donker wordt, gaan ze allemaal weer naar huis, naar de schuur waar ze mogen slapen. Dan moeten ze eerst door een deur, een voor een. De herder staat bij de deur, met zijn stok: daar moet je onderdoor! En dan gaat hij ze tellen: een, twee, drie, vier, tot wel honderd. Als ze er allemaal zijn, doet hij de deur weer dicht, en gaat hij naar zijn eigen huis.

Zo gaat alles heel goed, tot.... die ene keer.

Het schaapje is vandaag in een heel vrolijke bui, roept extra hard "bbèèèh" en heeft zin om te spelen, te huppelen en natuurlijk ... om lange grassprietjes te eten. Ze wil nu wel eens de langste van allemaal. Maar, als ze op het grasveld zijn, kan ze maar geen lange sprietjes vinden. Die zijn allemaal al opgegeten, en zo snel kan het gras toch niet groeien! Zo loopt ze steeds verder op zoek naar sprietjes. Kijk, daar is een hele grote struik, en een hele hoge steen. Zouden daar lange grassprietjes te vinden zijn? Daar is ze nog nooit geweest. Gauw erheen! Ze draaft er heel snel heen. Nee, er is wel gras maar dat is niet zo lang. Maar kijk, daar verderop is nog veel meer gras. Daar is een heuvel, en daar gaat de grond ook weer naar beneden. Zo loopt ze steeds verder, op zoek naar grassprietjes. Dat valt toch wel een beetje tegen. Dan kan ik net zo goed weer terug naar de andere schapen gaan, denkt ze. Maar, waar zijn die anderen? Ze ziet ze niet meer. O, ze is veel te ver weggelopen! En de anderen hebben ook niet gezien, waar ze heen gegaan is: haar moeder niet, maar ook de herder niet. Die keek net even de andere kant op, en toen was ze al achter de struiken. Hoe moet dat nu? Ze begint heel hard te schreeuwen: "bèèèh, bèèèèh, bèèèèèh". Maar er gebeurt niets, want niemand hoort het. Dan wordt ze verdrietig en begint heel zachtjes te huilen: "bèèèèèèhèèèh". Maar er gebeurt niks. Nu begint ze heel hard te lopen, maar ze weet niet in welke richting. Er zijn stenen en kuilen, en dan stoot ze met haar poot ook nog tegen een steen: "au, bèèh". Ze blijft heel zielig liggen. Hoe moet het nu verder? Straks wordt het ook nog donker. Ze ligt daar heel stilletjes en ze is ook erg bang.

Waar zijn de anderen? Haar moeder mist haar ineens en roept heel hard: "bèèh, waar ben je nou!" Maar de herder kan natuurlijk niet verstaan wat ze zegt. 's Avonds gaan ze allemaal naar huis achter de herder aan, zonder het kleine schaapje. Als ze bij de stal gekomen zijn, staat de herder aan de deur en begint alle schaapjes te tellen: "een, twee, drie.....nege-nennegentig, hon... hè, waar is de laatste gebleven? Ik mis er een! Waar is hij gebleven?" Weten jullie waar hij is?

En, wat gaat de herder dan doen? Doet hij de deur dicht, en gaat hij dan naar huis? Nee! Want hij is een goede herder. Hij zorgt goed voor zijn schapen. Hij vindt het helemaal niet leuk dat er een weg is. Hij gaat terug, overal kijken en zoeken, en roepen: "schaapje, waar ben je?". Zo loopt hij overal naar toe, tussen de struiken door, over de heuvel, langs de stenen. Opeens staat hij stil. Wat hoort hij daar? Heel zachtjes: "bèèèh, bèèèèh". Dat is het schaapje. Het geluid komt uit die richting. Hij loopt voorzichtig die kant op. En, ja hoor, daar ligt het schaapje, heel zielig in een kuil op de grond, met een heel zeer pootje. Wat doet de herder? Is hij boos? Nee, hoor. Hij is heel erg blij, dat hij het weer gevonden heeft. En wat doet hij? Het schaapje kan niet lopen, hoe moet dat nu? Hij tilt het schaapje op en legt het op zijn schouder. Zo draagt hij het schaapje naar de stal. Hij wast het pootje en doet er een verbandje om. Het schaapje mag weer bij de andere schapen. Zijn die blij? Ja natuurlijk: ze maken allemaal een sprongetje en ze roepen heel hard: "bèèèèèh! Blij, dat je er bèèèèènt! Maar voortaan niet weer

weglopen hoor! Bèèèh!" Nou, dat doet ons schaapje ook niet meer. En de herder? Die is zo blij, dat het schaapje weer terug is, dat hij thuis een beetje feest gaat vieren. Dat is een mooi verhaal! Weet je wie dat verhaal verteld heeft? Jezus. Hij zegt erbij: "Weet je wie ook zo'n goede herder is? Dat is God. En als jij een keer weggelopen bent, of als je een keer heel erg alleen bent, en heel verdrietig. Als je een keer denkt, dat niemand je meer aardig vindt en dat iedereen weg is, dan is God er toch, om je te helpen. God is ook een goede herder, die goed voor ons zorgt. En eigenlijk wil Hij, dat wij ook goed voor elkaar zorgen. Dan hoeft er niemand meer alleen te zijn, of zielig, of stiekem weg te lopen. Dan kunnen we elkaar helpen.

* Na de vertelling.

Dit verhaal leent zich heel goed om met zijn allen na te spelen. Eerst allemaal inleven om schaap te zijn. Rondlopen, en dan ook weer terug in de stal via de 'deur', waar de herder de schapen telt. Dan kijken, wie dat ene schaap mag zijn.

Die moet stiekem weglopen en zich ergens verstoppen. Als de anderen dan weglopen, blijft hij zielig achter, enz. enz.

Je kunt dan zowel stil staan bij het 'naar elkaar omzien', als wel het 'zorgen dat je bij de groep blijft'.

28. Je kunt het niet in je eentje.

(de verloren zoon)

* Vooraf.

Je kunt beginnen met stil te staan bij dingen die je zelf kunt en waarbij je geen hulp nodig hebt van een ander. Je kunt bijvoorbeeld navragen, wat ze zelf kunnen doen en wat niet: wakker worden, aankleden, wassen, tandenpoetsen, naar de WC, veters vastmaken, brood smeren, stukjes brood in de mond doen, drinken, koffie zetten, fietsen, enz.

Als je iets niet alleen kunt, moet iemand je helpen. Hoe vind je dat? Wel goed natuurlijk, anders komt het niet klaar.

Maar, hoe vind je het als je iets moet doen (bijv. kleren aandoen), wat je zelf wèl kunt en iemand wil je dan helpen. Als je zegt: "ik kan het zelf wel!" Of: "ik wil het alleen doen!" Dat is niet zo leuk. Want dan is het net alsof je zelf niks kunt doen. Dan is er ook niet iemand die zegt: wat knap van jou, dat jij dat kunt.

Gebeurt dat wel eens? Of doe je ook wel eens iets expres? Als je geen zin hebt om iets te doen, kun je natuurlijk wel zeggen: ik kan het niet; je moet me helpen. Klopt dat?

Het verhaal van Kees gaat hier ook over. Kees is wel een kleine jongen, en hij is ook wel een beetje dom, maar hij kan heus wel een paar dingen zelf. Hij kan zelf zijn veters vastmaken, hij kan zelf zijn kleren aantrekken, en brood smeren. Weet je wat hij heel vervelend vindt? Als zijn moeder alles voor hem doet. Dan zegt hij: "mam, dat kan ik zelf wel!" Maar dan doet ze het toch. En als hij zegt; "mam, mag ik naar de winkel, ik weet heus wel hoe je er moet komen." Dan mag dat niet. Zijn moeder denkt, dat hij dat niet kan.

Zo gaat het de hele tijd. Als Kees naar buiten wil, moet zijn zusje altijd mee, om te kijken of hij niet van de stoep gaat. Hij mag zelf niet eens weten wat er op zijn boterham mag. Dan doet zijn moeder er pindakaas op, en dat vindt hij heel erg vies. Zo gaat het maar door. Als Kees dan 's avonds in bed ligt, is hij een beetje boos. "Ik wil alles zelf doen. Ik wil niet steeds geholpen worden. En ik kan ook heus wel voor mezelf zorgen. Weet je wat? Ik loop stiekem weg! Ik zal laten zien dat ik het wel zelf kan doen. Ik heb niemand nodig!" En, weet je wat hij doet, midden in de nacht? Hij kruipt uit bed, doet zijn kleren aan (ja, helemaal zelf; nou ja, de sokken zitten een beetje scheef, en het bloesje zit achterstevoren), hij gaat in zijn eentje tanden poetsen en brood smeren. Hij weet precies waar alles ligt in de kast. En, wat gaat hij doen? Hij pakt een plastic zakje en daar doet hij een boterham in, en een dikke appel. Zo, dat is genoeg voor onderweg. Hij doet zijn jas aan, en doet heel zachtjes de deur open. Niemand mag hem zien! Hij gaat stiekem naar buiten. Zo loopt Kees even later buiten op de stoep. Het wordt al een beetje licht. Ja, want Kees is wel een beetje bang in het donker. Er loopt nog geen mens op straat, want iedereen ligt nog in bed. Kees is blij. Hij fluit zelfs een liedje. (Je kunt nu eventueel een liedje fluiten wat ze moeten raden: 'door de bossen', 'een frisse ochtendwandeling', 'onder moeder's paraplu', of 'altijd is Kortjakje ziek', enz.)

Hij vindt het prachtig. Hier loopt Kees, helemaal alleen, en hij kan alles zelf! Kijk, zijn veter zit los. Nou, die kan hij zelf heel goed vaststrikken! Nu heeft hij een beetje honger. Nou, daarvoor heeft hij een lekkere boterham meegenomen, niet met pindakaas, maar met lekkere worst. Zo gaat alles heel goed, totdat.... het opeens begint te regenen! Grote druppels uit de lucht. Wat nu? Kees heeft vergeten een regenjas mee te nemen, en ook een paraplu. Wat moet er nu gebeuren? O nee, jullie moeten het niet zeggen. Kees wil het toch alleen doen, dan moeten jullie hem niet helpen. Kees doet zijn jas een beetje over zijn hoofd. Nu voelt hij eerst niet zoveel van de regen. Maar hij wordt toch wel een beetje nat. Dat vindt Kees niet zo leuk. Als zijn moeder er was, zou die hem wel helpen. Maar ja, hij wil het toch alleen! Zo loopt

Kees verder. Maar nu vindt hij het niet zo leuk meer. Hij is nat. En er is niemand met wie hij even praten kan. Hij heeft ook nog een beetje dorst. Het drinken is hij vergeten. Hoe moet dat nu? Opeens vindt Kees het helemaal niet zo leuk, dat hij alleen is! Hij wil weer terug. Hij wil naar huis! Hij wil naar zijn moeder toe, en zijn vader en zijn broertjes en zusjes. Maar, hij weet de weg niet meer. Hij weet niet meer waar hij is. Hoe moet dat nu? Waar moet hij heen? Kees weet het niet meer en begint een beetje te huilen. Dan gaat hij maar op een muurtje zitten, want hij wil ook niet verder lopen.

Zo zit Kees daar, een beetje zielig, na te denken: zijn moeder mag best wel een beetje helpen. Hij kan toch nog niet alles? Nee, hij kan een heleboel, maar hij kan niet alles. Hij kan nog niet helemaal voor zichzelf zorgen. Daar moeten ze hem wel bij helpen.

Gelukkig komt er een meneer aan op de fiets, die Kees wel goed kent. Hij zegt: "Kees, wat doe jij hier in je eentje? Waar moet jij naar toe?" Kees huilt en zegt: "ik wil naar huis!"

"Goed", zegt de meneer, "spring maar achterop." En hij brengt Kees naar huis.

Daar staat zijn moeder al te wachten. Is zij boos? Nou, wel een klein beetje, natuurlijk. Maar ze is nog veel meer blij,

dat hij weer terug is. En... Kees mag nu toch meer dingen zelf doen! Hij zegt tegen zijn moeder: "ik zal nooit meer weg lopen, want dan ben ik helemaal alleen. Maar ik wil wel proberen een heleboel dingen zelf te doen. En als ik het niet kan, dan kan ik altijd vragen of iemand mij helpen wil."

* Vertelling. (Luc. 15: 11 - 32)

Jezus vertelt ook een verhaal over iemand die wegloopt van huis, luister maar:

Efraim loopt met een boos gezicht rond. Hij vindt het niet zo leuk meer thuis. Hij moet altijd werken voor zijn vader en zijn grote broer. Die vinden hem nog te klein om de dingen zelf te doen. Ze helpen hem altijd. En als hij het alleen wil doen, mag het niet. En als hij dan zegt: "ik wil voor mezelf werken", dan mag het niet. En het kan ook niet, want hij heeft daar niet genoeg geld voor. Want, als je voor jezelf wilt zorgen, moet je ook geld hebben, voor eten, voor een huis enz.

Opeens krijgt hij een idee: wat gebeurt er met het huis en al het geld van zijn vader, als die overleden is? Wie krijgt dat dan allemaal? Wat denk je? Dat krijgt zijn broer en dat krijgt hij. Dus hij krijgt een heleboel geld van zijn vader als die overleden is. Nou, als hij dat geld nu eens krijgt, dan kan hij er mee doen wat hij zelf wil. Hij vraagt zijn vader: "Vader, als u een keertje overlijdt, krijg ik een heleboel geld. Zou ik dat geld nu niet alvast kunnen krijgen? Dan kan ik laten zien dat ik er heel goed mee kan omgaan. ik kan er heel leuke dingen mee doen."

Wat zegt zijn vader, denk je? Is hij boos? Nee. Hij zegt: "Efraim, ik vind het niet leuk, maar je moet het zelf maar weten. Ik denk, dat jij het nog niet in je eentje kunt. Maar hier heb je de helft van al mijn geld. De rest bewaar ik voor je broer."

Zo gaat Efraim op pad. Eerst is het nog heel leuk. Want hij heeft een heleboel geld. Als je dan wat nodig hebt, kun je het gewoon kopen: geld genoeg! En hij krijgt ook een heleboel mensen op bezoek die wel vriend willen zijn. Waarom denk je? Ja, die willen wel, dat hij hun wat geld geeft, of het eten en drinken voor hen betaalt. Maar de zak met geld raakt wel een keer op.

Wat nu? Want hij moet nog huur betalen. Het geld is op! Hij wordt weggestuurd. Hij gaat naar zijn vrienden om wat geld te lenen. Ja, want echte vrienden laten je niet in de steek. En? Helpen ze hem? Nee, het zijn slechte vrienden. Alleen maar vrienden om geld te krijgen en cadeautjes, maar niet om echt te helpen of om samen te delen. Eigenlijk wil hij wel weer terug naar huis, maar hij durft niet zo goed. Hoe moet dat nu met de lege zak met geld? Alles opge-

maakt. Wat zal zijn vader er wel niet van zeggen? Gelukkig kan hij bij een boer helpen om de varkens eten te geven. Wat eten varkens? Schillen van aardappels enz. En weet je wat Efraim doet? Hij heeft zo'n honger, dat hij zelfs van het varkensvoer gaat eten. Maar, dat is niet leuk. En met varkens kun je wel praten, maar ze zeggen niets terug. Wat zeggen varkens? Hij moet steeds weer aan zijn vader denken. En aan het lekkere eten dat hij thuis kan krijgen. Maar ja, hij kan toch niet thuis komen? Wat zal zijn vader er wel niet van zeggen, of zijn broer? Wat denk je, kan hij wel naar huis? Efraim gaat toch maar. Hij denkt: ook al krijg ik straf, en al moet ik bij de armste werkers meewerken, dan is dat nog beter dan hier te blijven tussen de varkens. Hij gaat op weg naar huis. In het begin loopt hij heel hard, maar hoe dichterbij hij bij huis komt, hoe langzamer hij gaat lopen. Hij durft niet zo goed. Hij is een beetje bang om zo zielig alleen thuis te komen. En dan tegen zijn vader te zeggen: "hier ben ik en ik heb helemaal niets meer over van al jouw geld."

Maar wat gebeurt er? Wat ziet hij in de verte? Daar staat zijn vader! Op de uitkijk! En, is hij boos? Nee. Hij slaat zijn armen om zijn schouders en geeft hem een kus. Hij zegt: "Ik ben blij dat je er weer bent. Ik dacht, dat je dood was, maar je bent er nog helemaal! We gaan feest vieren, want je bent weer terug!" "Maar", vraagt Efraim, "bent u dan helemaal niet boos op mij?" "Nee, natuurlijk niet", zegt zijn vader, "ik hou toch van jou? Ook al ben je nog zo ver weggelopen, al zie je er nog zo slecht uit. Je kunt altijd bij mij terug komen!"

Ja, en dan is er een groot feest!

Dat is een mooi verhaal! Over Efraim's vader die heel erg van Efraim houdt. Zo houdt God van alle mensen. Ook van ons.

* Na de vertelling.

Dit verhaal kan uitgebeeld worden in scènes: het werken thuis, het onderweg kopen van alles en feest vieren met vrienden, de lege zak en het aankloppen bij de vrienden, het eten geven aan de varkens en daar ook zelf van eten, het thuis aankomen.

Verder kun je het hebben over, of ze zich in hun eentje zouden kunnen redden. Wat kunnen ze wel, wat niet. De ontdekking, dat het toch wel goed is, dat er mensen zijn om hen te helpen, enz.

Het is ook mogelijk om stil te staan bij als je ruzie hebt met iemand en hoe je het weer goed kunt maken. Vragen naar voorbeelden van ruziemaken. Dat kan zijn over het afpakken van speelgoed, maar ook over als je iets wilt en de ander wil dat niet. Of als je iets moet doen van je vader of moeder, of van de groepsleiding en je hebt er helemaal geen zin in. Dan kan het zijn dat je boos naar je kamer loopt en niks wil zeggen. Hoe moet het dan weer goed komen? Met je vriend, maar ook met je vader of moeder, of met de groepsleiding of mede-bewoners. Wat kun je doen? Wat kun je zeggen? Hoe voelt het als je ruzie hebt, of als je denkt dat je vriend of je vader of moeder boos is op jou? Kun je dan wel goed slapen, of moet je er steeds weer aan denken? Eigenlijk wil je wel dat het zo gauw mogelijk weer goed komt. Maar, gaat dat vanzelf? Pas, als de ander zegt, dat het weer goed is, of als je een kus krijgt, voel je dat het weer goed is. Dit kan natuurlijk ook uitgebeeld worden in een 'echte' situatie, waarin je zelf de rol speelt van iemand die iets verkeerd doet en het weer goed wil maken. Steeds vragen aan de anderen, wat je het beste kunt doen en dat dan ook vervolgens, al dan niet op een goede manier, uitvoeren. bijv. met een boos gezicht een bos bloemen geven en zeggen: "hier, ik moest je bloemen geven. Nu is het weer goed!" Werkt dat? Of heel hard zeggen: "het spijt me! Het spijt me! Het spijt me! Nu is het weer goed?" Werkt dat? Nee, natuurlijk. Het gaat er ook om dat je echt meent wat je zegt. Dan komt het goed. En, vindt de ander het ook leuk als er ruzie is? Nee, natuurlijk. Eigenlijk wil iedereen wel dat het zo gauw mogelijk weer goed is:

je vader en je moeder, je groepsleiding en God natuurlijk ook!

29. Iedereen mag meedoen met het feest van God (de genodigden)

*** Vooraf.**

Je zou kunnen beginnen met stil te staan bij hoe het voelt, als je heel belangrijk bent, maar ook hoe het voelt als je heel erg onbelangrijk bent. Bij mensen gaat dat meestal het beste rondom cadeautjes of lekkers, wat de een krijgt en de ander niet. Of als je de baas mag spelen, en dat de ander moet doen wat jij zegt: dan ben je ook erg belangrijk.

Je kunt bijv. een schaalte in het midden neerzetten, waarop iets heel lekkers ligt (zorg ervoor dat er veel minder op ligt, dan het aantal aanwezigen; maar zorg er ook voor, dat het "deelbaar" is). Natuurlijk loop je eerst even bij iedereen langs om te laten zien hoe lekker het eruit ziet. Dan zeg je erbij, dat het niet voor hen is. Het is bedoeld voor maar een paar mensen, die heel erg belangrijk zijn. Later op de avond zullen die mensen het mogen hebben, en de rest krijgt niks!

Vervolgens ga je af en toe iemand belangrijk maken. Bijvoorbeeld door middel van een spelletje (degene die wint is heel belangrijk). Er zijn spelletjes genoeg, waarbij je heel snel een winnaar kunt krijgen (bijv. wie kan er lezen? De eerste die een bepaald woord kan lezen heeft gewonnen. Wie kan er 10 tellen op een been staan? Wie is het langste van allemaal? Wie is het sterkste en kan mij optillen? Enz. enz.) Eigenlijk is dit een vorm van discrimineren, waarbij de knapsten en de sterksten gescheiden worden van de domsten, enz. Dat is ook de bedoeling! Je kunt degenen die gewonnen hebben belangrijk laten zijn door ze op een speciale stoel te laten zitten, door ze te vertellen, dat ze heel even de baas mogen zijn en een opdracht mogen geven die de anderen moeten opvolgen (bijv. "haal een glas water", of "doe de ogen even dicht", enz.), of door ze een kroontje op het hoofd te zetten of een papieren onderscheiding op te spelden. En natuurlijk maak je ze lekker met de verwijzing naar het lekkers in het schaalte. Dat is straks voor iedereen die heel erg belangrijk is. Het is goed om op te letten wat er gebeurt, zowel met de "winnaars" als met de "verliezers". Vindt iedereen het eerlijk wat er gebeurt?

Als je iets niet kunt, dan kun je vaak niet meedoen en voel je je soms wel een beetje zielig. Het gaat er natuurlijk om dat ze ontdekken, dat het zo wel vaak gaat, niet alleen bij ons maar ook in de wereld: als je geen geld hebt, kun je niets kopen; als je niet lang bent kun je nergens bij; als je geen verstand hebt kun je geen dokter worden, of directeur, enz. enz.

Maar, het gaat er ook om dat ze ontdekken, dat het toch niet helemaal eerlijk is, want als je elkaar zou helpen, dan zou alles toch wel veel beter gaan.

Hiermee zit je dicht bij het verhaal van de genodigden voor het feestmaal.

*** Vertelling. (Luc. 14: 15 - 24)**

Er was eens een meneer, en die is verschrikkelijk belangrijk: hij is een koning! Alle mensen moeten doen wat hij zegt. Hij heeft een hele mooie mantel aan en ook een kroon op zijn hoofd (een beetje versiering meenemen kan geen kwaad) en hij loopt ook op een heel bijzondere manier: kijk maar (even voordoen). Tjonge jonge, wat is hij belangrijk! Als mensen hem zien, dan maken ze een buiging, en zeggen ze : "dag meneer, de koning!" Dat vindt de koning wel leuk en hij denkt: ik ben erg belangrijk. Weet je wat? Ik ga een heel groot feest organiseren. Voor dat feest ga ik alle mensen uitnodigen die ik belangrijk vind. Dan wordt dat een geweldig groot feest. Daar heb ik zin in! Hij maakt heel mooie uitnodigingskaarten voor vier heel belangrijke mensen (het is mooi om dan ook uitnodigingskaarten te laten zien). En denk je, dat hij die kaarten zelf naar de mensen brengt? Nee hoor, dat laat hij andere mensen doen:

dat zijn zijn bedienden. Die moeten precies doen wat hij zegt, want hij is de baas. Eerst maar eens bedenken wie er een uitnodiging mag hebben. (het is nu goed om heel concreet namen te bedenken voor de uitnodigingskaarten: bijv. een mede-vrijwilligster van het kerkclubje of de zondagsschool, of de dominee, de directeur, enz.) Dan moeten de uitnodigingen worden rondgebracht (die van de aanwezigen kun je door iemand van de groep laten afgeven, die van de afwezigen kun je even buiten de deur brengen).

Nu zijn de uitnodigingen weg, maar het feest moet nog wel worden klaar gemaakt. Wat moet er allemaal gebeuren? Slingers ophangen, de tafels moeten worden gedekt, de stoelen klaargezet, lekkers op de tafel, enz. enz. Nou, dat doet die belangrijke meneer natuurlijk ook niet zelf. Hij laat zijn bedienden dat doen (het leukste is als je de ingrediënten voor een feestje meegenomen hebt en iedereen laat meehelpen om alles klaar te maken, zodat het er ook echt uitziet als een feestmaal).

Als het klaar is kun je het keuren, bewonderen en samen vaststellen, dat het feest nu kan beginnen. Het ziet er fantastisch uit, vinden jullie ook niet? Hebben jullie er ook zin in? Maar, jullie krijgen er niets van. Alleen de heel belangrijke mensen, die ik heb uitgenodigd!

Als alles klaar is, moeten die mensen weten, dat ze mogen komen. Nu laat je dus iemand naar de 'genodigden' gaan om te zeggen dat alles klaar is en dat ze kunnen komen voor het feest. Die vertellen dan, dat ze geen tijd hebben, of geen zin, enz. Dat geldt ook voor de eventuele 'onzichtbare' genodigden. Je kunt dan zelf even opbellen of achter de deur gaan 'vragen' of ze meedoen met het feest. Je kunt zelf wel leuke smoezen bedenken, waarom ze niet kunnen komen.

Hoe moet het nu? Het feest is klaar en er wil niemand van de belangrijke mensen komen? Dat is helemaal niet leuk. En de koning zegt: ik dacht, dat de mensen mij heel belangrijk vonden, maar dat is helemaal niet zo. Ze komen immers helemaal niet op het feest. Hoe moet het nu? Want ik kan toch niet helemaal in mijn eentje feest vieren? Dat vind ik helemaal niet leuk. (Laat ze maar suggesties geven: het zal er wel op neer komen, dat ze zelf wel willen komen op het feest).

Wie wil er samen met mij feestvieren? Jullie allemaal? Kan dat wel? Dit feest is toch alleen bedoeld voor mensen, die belangrijk zijn? Zijn jullie allemaal belangrijk? Ja. he? God vindt alle mensen allemaal even belangrijk. Soms lijkt het wel zo, dat de een belangrijker is dan de andere (hij loopt anders, heeft soms andere kleren aan, is soms knapper, enz.), maar hij is niet echt belangrijker.

Het feest is er dus voor iedereen! Nou ja, natuurlijk niet voor de mensen, die denken, dat ze zelf zo verschrikkelijk belangrijk zijn. Mogen zij helemaal niet meer komen? Nou ja,zij mogen er ook wel bij, maar alleen als ze zelf door hebben, hoe mooi het feest is. Bij hen duurt het gewoon wat langer, voordat ze mee kunnen doen!

Dat is het verhaal van Jezus. Dat is het verhaal van God. Hij wil graag, dat het een beetje feest wordt, en Hij wil dat alle mensen even belangrijk zijn, en dat ze elkaar helpen bij het feest.

Willen jullie mee feest vieren? Laten we dat dan maar gauw gaan doen.

(Nu kom je natuurlijk bij het punt, dat je van verschillende dingen te weinig op tafel hebt staan. Je kunt steeds vragen om reacties over hoe dat nu verder moet).

Is dit een echt feest of niet? En als er niet genoeg is, wat moet er dan gebeuren (eerlijk delen), en als je niet genoeg borden hebt, of bekers? En als je zelf niet goed uit een beker kunt drinken? enz. Zo kun je elkaar helpen. Zo wordt het voor iedereen een feest.

* Na de vertelling.

Ongemerkt is de vertelling al overgegaan in iets waar iedereen al bij betrokken is. Ook het

samen koffie of limonade drinken kun je betrekken bij het verhaal, waarbij je ruimte laat om mee te helpen bij het delen en elkaar te helpen waar het nodig is.

Napraten kun je dan over wat er eigenlijk zou moeten gebeuren in de wereld, zodat het toch wel een beetje feest kan zijn. Bijv. als er mensen zijn die geen eten hebben. Of als er mensen zijn die zo erg de baas willen spelen, dat ze andere mensen pijn doen, in de gevangenis zetten of zelfs dood maken. Dus steeds even vergelijken tussen mensen die denken, dat ze belangrijk zijn (als ze sterk zijn, of heel knap, enz.) en wat God en zichzelf ervan vinden (iedereen even belangrijk, samen delen en elkaar helpen).

Is er nog behoefte aan uitbeelding, dan kun je altijd nog situaties uitbeelden, waarin de een de ander moet helpen (bijv. iemand zit boven op iemand anders, die op de grond ligt; iemand pakt iets moois af van iemand anders; iemand kan zijn handen niet zo goed gebruiken, omdat hij wat spastisch is: hoe kan hij dan wat drinken? Iemand is blind: hoe moet die zijn weg vinden tussen stoelen door? Enz. enz.)

30. Voor wie wil je een vriend zijn?

(de barmhartige Samaritaan)

* Vooraf.

Je kunt het hebben over vriendschap. Wie heeft er vrienden of vriendinnen? Wat doe je allemaal als je een vriend hebt (we hebben het nu niet over verkering, hoewel het bij verschillende mensen misschien wel wat door elkaar heen loopt). Hoe kun je zien, dat iemand je vriend is? (voorbeelden uit het dagelijkse leven: ziek zijn, verjaardag, op bezoek, helpen, daar kun je mee praten, enz.) Hoe gaat het dan met ruzie maken? Of kun je met een vriend geen ruzie krijgen? (dan moet je het weer goed maken, natuurlijk) Heb je veel of weinig vrienden? Er is ook nog wel verschil tussen heel goede vrienden en gewone vrienden. Met heel goede vrienden kun je over alles praten, ook als je bijv. heel erg boos bent of verdrietig. En gewone vrienden, daar doe je gewoon aardig tegen; die kun je natuurlijk ook wel eens helpen; en daar kun je ook best wel eens een feestje mee vieren.

Maar, hoe zit het dan met alle andere mensen? Hoef je daar niet aardig tegen te zijn? Hoef je die ook niet te helpen? En kun je dan met iedereen ruzie maken? Hoe zit dat? Want je kunt toch niet vriend zijn met de hele wereld?

Nee, dat kan natuurlijk niet!

Dat is dus wel een beetje moeilijk. Sommige mensen vind je heel aardig, andere niet. Als je die tegen komt, loop je er met een boogje omheen. Sommige mensen zijn heel vriendelijk, anderen maken wel eens ruzie.

Als er een vriendje gevallen is op de grond, wat doe je dan?

En als er iemand op de grond valt, waar je ruzie mee hebt?

Wat zeg je dan? ("Net goed!" of "eigen schuld, dikke bult!") Misschien loop je dan ook wel hard weg. Ja, zo gaat het vaak wel! En als je zelf op de grond ligt, word je toch ook eerder geholpen door een vriend dan door iemand anders?

Vrienden help je meestal eerder dan andere mensen, zo is het toch?

* Vertelling. (Luc. 10 - 25 - 37)

Kijk, daar loopt een man op de weg. Hij is op reis. In zijn eentje. Hij moet een reis maken van Jeruzalem naar huis. Een lange reis. En hij loopt daar in zijn eentje. In het begin gaat het gemakkelijk. Maar als hij verder komt, wordt hij wel een beetje moe, en wil hij eigenlijk heel snel thuis zijn. Dan opeens gebeurt er wat ergs. Achter de bosjes komen er mannen aan en die schreeuwen: "je geld of je leven!" Wie zijn die boze mannen? Dat zijn rovers. Die pakken alles af van de man, ze slaan hem en gooien hem op de grond. Ja, want zij zijn met z'n allen en hij is maar alleen. En als je alleen bent, ben je niet zo sterk, en dan is er ook niet iemand om je te helpen. De rovers lopen snel weg en de man blijft daar in zijn eentje liggen op de grond. Helemaal alleen. En alles doet pijn. Er zit bloed op zijn hoofd en hij kan zijn been ook haast niet bewegen. Hoe moet dat nu? Is er dan niemand, die hem kan helpen? Hij ligt daar op de grond en probeert een beetje om zich heen te kijken. Hé, daar in de verte ziet hij iemand aankomen. Die kan hem wel helpen. Hè, gelukkig!

Daar komt een man aan, in heel mooie kleren. Heel deftig, want hij is heel erg belangrijk. Hij moet God helpen in de tempel, in de kerk. Hij lijkt wel een beetje op een deftige dominee. Hij loopt ook als iemand die heel erg belangrijk is (laat maar zien hoe hij loopt). Hij ziet de man liggen. Hij denkt: "wat zielig. Eigenlijk moet ik hem wel helpen. Maar dan krijg ik vieze handen. En dan worden mijn mooie kleren misschien ook vies. En dan mag ik God vast niet meer helpen. Nee, ik doe mijn ogen dicht, dan kan ik die man niet zien, en hoef ik hem ook

niet te helpen. En hij loopt helemaal langs de kant van de weg, met een boogje om de man heen. Die arme man ligt daar maar en kreunt en roept: "help, help mij dan toch!" En weet je wat die deftige meneer doet? Hij doet zijn vingers in de oren, dan kan hij niets horen. Hij kijkt de andere kant op, dan kan hij de man niet zien. Hij loopt snel door. Wat vind je daarvan? Zou God dat goedvinden? Nee natuurlijk. Iemand helpen is toch veel belangrijker dan schone en deftige kleren!

De man blijft op de grond liggen, met veel bloed en pijn.

Maar wacht eens, daar komt weer iemand aan. Die lijkt wel een beetje op die deftige man van zonet. Alleen heeft deze helemaal zwarte kleren aan. Die moet misschien wel naar een begrafenis of zo. De man roept en kreunt: "help me, help me toch!" En wat gebeurt er? Die man in het zwart loopt ook voorbij! Ja, want hij is heel ernstig. Hij moet ook naar een soort begrafenis en stel je voor, dat hij te laat komt, wat zullen de mensen dan wel niet zeggen. Stel je voor, dat zijn kleren of zijn handen smerig worden. Nee hoor, hij heeft geen tijd en loopt snel door. Wat vinden jullie daarvan? Niet goed, he? Het is toch helemaal niet erg als je wat te laat bent, omdat je iemand geholpen hebt? Maar hoe moet dat nu met die man? Moet hij daar de hele dag blijven liggen? Is er dan niemand die hem wil helpen? Hij kijkt nog weer om zich heen, en wat ziet hij? Daar komt weer iemand aan. Niet iemand in mooie kleren. Hij lijkt wel op een van de rovers. Het is vast een buitenlander. Die kan hij dan niet eens verstaan. Nou, als die andere mensen hem niet willen helpen, dan zal deze man hem wel helemaal niet helpen. Hij roept niet eens en blijft maar gewoon op de grond liggen, en wachten totdat die man voorbij gelopen is. Maar, wat gebeurt er? Die man stopt, vraagt helemaal niets, en helpt hem overeind. Hij veegt het bloed af en tilt hem op zijn ezeltje, dat met hem mee loopt. Hij zorgt goed voor hem. Ja, hij is een vreemde meneer, niet met mooie kleren aan, en hij komt ook nog uit het buitenland. Maar hij helpt hem toch! Waarom, denk je? Nou, je kan toch zien, dat die man op de grond gevallen is, en dat hij overal bloed heeft en veel pijn heeft? En hij is ook nog helemaal alleen. Dan moet je toch iemand helpen?

Dat had die man niet verwacht. Gelukkig zijn er ook een heleboel goede mensen, want anders ben je helemaal alleen. Zo loopt het verhaal toch nog goed af.

Dat verhaal vertelt Jezus. En weet je wat hij zegt? "Je moet ervoor zorgen, dat er niemand alleen is." Dus, als iemand zielig is, of helemaal alleen, moet jij helpen en er voor zorgen, dat hij niet meer alleen is. Eigenlijk moet je dan proberen even zijn vriend te zijn. Dan komt het allemaal wel goed. En wie heeft ervoor gezorgd in het verhaal, dat die man op de grond niet meer alleen was? Wie was een vriend voor hem? De eerste deftige meneer? Nee, he? Die had het veel te druk met zichzelf. En die tweede meneer dan? Ook niet, want die liep heel snel door. Die laatste meneer, die heeft pas echt geholpen.

"Zo moeten jullie ook doen", zegt Jezus, "want als je zulke dingen doet, is er niemand echt alleen. Als er dan onderweg wat gebeurt, ben je samen en kun je elkaar helpen.

Zo zijn we samen onderweg. En God is er ook bij. Dan komt alles goed.

* Na de vertelling.

Dit verhaal leent zich er uitstekend voor om nagespeeld te worden. Iedereen kan daarbij meedoen: rovers, de man die op reis is, de drie "voorbijgangsters", en ook een plaats waar de man verder verzorgd wordt en eten krijgt.

Je kunt het vervolgens nog even hebben over 'iemand helpen'. Wie help jij wel eens? Waarmee? Hoe doe je dat dan? Laat maar uitbeelden. Welke mensen kun je allemaal helpen? Kun je iedereen helpen, of zijn er ook mensen die je niet kunt helpen? Hoe kun je iemand die doof is helpen? Hoe kun je iemand die blind is helpen? Hoe kun je iemand die in

een rolstoel zit, helpen? (Steeds uitbeelden wat er gebeurt)

Je kunt ook weer met de hele groep "samen op weg" gaan. Dus met zijn allen net doen alsof je op reis gaat. Iedereen moet dan elkaar de hand geven, terwijl jij vertelt wat er allemaal gebeurt onderweg. Vervolgens moeten ze daar dan op reageren en meedoen. Je vertelt, dat het eerst lekker weer is voor een heerlijke wandeling. De zon schijnt. De jas kan wel uit. Je kijkt om je heen: alles is prachtig: mooie bloemen, en kijk een lief konijntje. Dan gaat de zon achter de wolken, het wordt koud. Brrr! De jas moet maar gauw weer aan. En dan begint het ineens te regenen. Nu word je ook nog nat. Gauw schuilen onder de tafels, of zo. Enz., enz. Je kunt het een tocht vol met hindernissen maken: kruipen over de grond, of langs omgevallen stoelen, "omhoog" klimmen, uitglijden, iemand valt. Je hebt ineens honger, of dorst. Steeds weer vragen om reacties. En eindelijk ben je op de mooie plek waar je wilt wezen, bijv. de top van een berg met een fantastisch uitzicht, of ook je eigen huis, waar de tafel gedekt is om te eten!

Samen onderweg: dan kan er van alles gebeuren, maar dan ben je niet alleen. Dan kun je elkaar helpen. Dan kun je voor elkaar een vriend zijn!

31. Wat wil je doen met wat je hebt?

(de talenten)

* Vooraf.

Het zou leuk zijn, als je een oud, roestig stuk gereedschap en wat oud speelgoed mee kunt nemen. Eerst natuurlijk even kijken wat er aan de hand is met het stuk gereedschap. Wat is het? Wat kun je ermee? Hoe zou het zo roestig gekomen zijn? Zal ik je eens vertellen hoe dat zo gekomen is. Het gereedschap is al heel oud en is van mij (of een andere naam). Een hele tijd geleden heb ik het gekregen om er iets mee te doen. Ik kon het goed gebruiken (bijv. in de tuin). Weet je wat er mee gebeurd is? Ik heb het een keer vergeten op te bergen. En nu heeft het gereedschap al die tijd ergens gelegen. En niemand heeft ermee gewerkt. Wat vind je daarvan? Wat gebeurt er met gereedschap waar je nooit mee werkt? (dat gaat roesten; je kunt het net zo goed weg gooien). Je hebt er niets aan. Dat is jammer, want je zou het zo goed kunnen gebruiken.

Zo is het ook met het speelgoed (laat maar wat speelgoed zien). Dit is speelgoed van toen ik nog erg klein was. Het ligt bij mij op zolder. Niemand speelt er nog mee. Wat vind je daarvan? Dan kan ik het toch net zo goed weggooien. Speelgoed, daar moet je toch mee spelen! Dat moet toch niet alleen maar in de kast of op de zolder liggen? Anders heb je er niets aan!

Nu kun je tijd nemen om met het speelgoed te spelen (dan wordt het toch nog gebruikt!). Je kunt dan of vertellen, dat je nu eigenlijk pas weer ziet hoe leuk het speelgoed is en dat je er zelf nog wel mee wilt spelen, of kijken hoe je eventueel een goede bestemming voor het speelgoed kunt vinden (bijv. uitdelen), zodat er toch nog mee gespeeld kan worden. Want weggooien doe je niet zo gauw!

(bovenstaande kan ook heel gemakkelijk gegoten worden in een verhaal over Kees)

* Vertelling. (Matth. 25:14 – 30)

Er was eens een heel rijke meneer, en die heeft een heel groot huis, en een groot stuk land. Het lijkt wel op een boerderij: allemaal dieren (noem eens dieren op de boerderij), maar ook een grote tuin met veel planten en bloemen. Dan heb je het erg druk, want er is een heleboel werk te doen! Waar moet je dan allemaal voor zorgen? Voor het grote huis, voor de dieren en voor de planten in de tuin. Je moet precies weten, wat er moet gebeuren! Maar, denk je dat die rijke meneer dat allemaal zelf doet? Nee, hoor. Hij heeft allemaal mensen in dienst. Die helpen hem met het werk. De een kan goed voor het huis zorgen, de ander voor de dieren en weer een ander voor de bloementuin. Vinden ze het leuk, denk je, om voor die meneer te werken? Ja, hoor! De knecht die voor het huis moet zorgen, zorgt er heel goed voor en als die meneer thuis komt ziet alles er heel netjes en schoon uit. Als zijn baas lacht en zegt: "goed zo! Dat heb je goed gedaan!", wordt de knecht er ook blij van. De tweede knecht die voor de dieren moet zorgen heeft ook veel plezier: ja, want de dieren vinden het fijn om eten en drinken te krijgen. Er worden elk jaar dieren geboren (lammetjes en geitjes), want hij zorgt heel goed voor ze.

De derde knecht is niet zo tevreden: hij is ook een beetje lui. Hij moet voor de bloementuin zorgen. Waar moet je dan allemaal om denken? (zaaien, water geven, onkruid weghalen, bloemen plukken, enz.). Hij kan het wel, maar hij doet alleen zijn best als de meneer er langs loopt en er wat van zegt. "Hé, ik zie daar wat onkruid, dat moet je wel weghalen hoor!" Dan gaat hij er snel heen met een schoffel en haalt het weg. Als de meneer weer weg is, doet hij niet zoveel. Hij gaat liever op een bankje zitten. Bovendien is hij jaloers op de andere knecht-

ten. Hij had ook wel voor het huis willen zorgen of voor de dieren. Dat is toch veel leuker! Maar ja, niet iedereen kan alles doen. En dit moet toch ook gebeuren! Op een goede dag roept de meneer zijn drie knechten: "ik ga een lange reis maken, en ik wil dat jullie goed voor mijn huis, mijn dieren en mijn tuin zorgen! Dat kunnen jullie heel goed als ik erbij ben. Ik denk, dat jullie het net zo goed kunnen als ik er niet bij ben. Ik geef jullie allemaal genoeg geld om jullie werk te kunnen doen. Ieder krijgt net zoveel geld als past bij zijn werk. Zorg er maar voor dat alles er goed uitziet als ik terugkom."

De eerste knecht, die voor het huis moet zorgen krijgt het meeste geld: wel vijftigduizend gulden! De tweede knecht, die voor de dieren moet zorgen krijgt twintigduizend gulden en de knecht, die voor de tuin moet zorgen krijgt tienduizend gulden. "Weet je wat", zegt de meneer, "doe maar net alsof alles van jezelf is. Maak er maar wat moois van. Ik ben benieuwd hoe het eruit ziet als ik terug ben."

Als hij op reis gegaan is, gaat de eerste meteen hard aan het werk. Hij gaat naar de winkel en koopt van het geld allemaal hout en stenen om het huis mooier en groter te maken. Hij fluit de hele dag, en werkt heel hard. Het wordt een prachtig groot huis, wel twee keer zo groot en zo mooi als het was.

De tweede denkt: weet je wat, ik ga naar de markt en ik koop van het geld meer dieren: schapen en geiten. Als ik dan goed voor ze zorg, komen er veel jonge dieren bij: lammetjes en geitjes. Dat zal mijn baas wel prachtig vinden!

De derde knecht is niet zo blij: hij heeft veel minder geld gekregen dan de anderen. En hij vindt het helemaal niet leuk in de bloementuin. Weet je wat, denkt hij, ik begraaft het geld in de bloementuin. Als mijn baas terugkomt kan hij hetzelfde geld zo weer terugkrijgen. Dan kan hij er ook niet over zeuren. En de tuin laat ik maar gewoon groeien. Die doet het uit zichzelf ook wel. Mijn baas is er toch niet om er op te letten. Dan had hij mij maar ander werk moeten geven! Hij maakt een gat in de grond en stopt het geld erin. Groeit daar iets uit, denk je? Een geldboom misschien? Nee, natuurlijk niet! Geld is geen plant: daar moet je iets van kopen anders gebeurt er niets mee. De bloementuin wordt er niet beter op: onkruid, geen nieuwe zaadjes. Het wordt een lelijke tuin.

Na een lange tijd komt de rijke meneer weer terug en roept zijn knechten: "laat maar eens zien wat je gedaan hebt met mijn geld en mijn bezit!"

De eerste laat trots het grote en mooie huis zien: wel twee keer zo groot en zo mooi als het oude huis. "Fantastisch", zegt zijn baas, "wat heb jij hard gewerkt! En wat heb je er wat moois van gemaakt! We gaan een groot feest vieren en jij mag erbij zijn!"

De tweede vertelt van zijn dieren. En, ja hoor, er zijn wel twee keer zoveel dieren, als in het begin. "Goed zo", zegt zijn baas, "ik kan zien dat je er veel verstand van hebt, maar je hebt er ook heel hard voor gewerkt. Jij mag ook meedoen met het grote feest!"

Dan vraagt hij aan de derde: "en is de bloementuin een beetje mooi geworden?" "Nou, eh,.. kijk, eh, ...het zit zo.." "Wat is er? Laat maar zien hoe je tuin eruit ziet." O, en dan gaat de meneer kijken naar de bloementuin. Ziet die er mooi uit? Helemaal niet. Er bloeit niet één bloemetje in, alleen maar onkruid! "Wat heb je met mijn tuin gedaan?" roept zijn baas boos. "Ik had toch gevraagd er goed voor te zorgen? Dat kun je wel heel goed en waarom heb je het dan niet gedaan? En wat heb je met mijn geld gedaan?" De knecht stottert ervan. Nu moet hij alles vertellen. Hij zegt: "ja, eh, ik, eh, dacht, dat het misschien niet zo goed zou gaan met de bloemen. En als ik van het geld zaadjes had gekocht en ze waren niet omhoog gekomen. Dan is al het geld weg. Nu heb ik het heel goed bewaard. In de grond. En" "O, o, wat ben jij dom. Jij denkt dat je er goed voor gezorgd hebt, maar je hebt er helemaal niet voor gezorgd! Je kunt goed voor de tuin zorgen, maar je hebt er helemaal niets aan gedaan. Dààr ben ik boos

om! Ik ben niet boos, als je iets niet kunt. Ik ben alleen boos, als je iets wèl kunt en je doet er niets mee! Je had het geld naar de bank kunnen brengen voor rente. Je had er zelfs zaden van kunnen kopen. Er komen immers genoeg zaadjes vanzelf uit en dan was het toch nog een mooie tuin geworden. Ik wil jou niet bij het feest hebben. En je geld geef ik aan de anderen!" Nou, dat is niet zo leuk voor de knecht, maar wel een beetje zijn eigen schuld, want hij kon best heel goed voor de tuin zorgen, maar hij deed het niet.

Dit verhaal vertelt Jezus. En weet je waarom? Wil hij graag, dat iedereen iets doet wat hij niet kan? Nee, hoor! Hij wil juist dat iedereen iets doet wat hij heel goed kan. De een kan goed voor het huis zorgen, de ander voor de dieren en weer een ander voor de tuin. Dat wat je kunt, daar moet je wel wat mee doen. Dan kan er ook feest gevierd worden. Want als je niets doet, gebeurt er niets en kan er ook geen feest gevierd worden.

* Na de vertelling.

Je kunt het nu hebben over wat iedereen kan. Daarbij kun je stilstaan bij wat mensen wel kunnen (en dat eventueel voordoen of uitleggen) en wat mensen niet kunnen. Duidelijk kan dan worden, dat de een dit kan en de ander dat. Je hoeft niet alles te kunnen. En als je elkaar helpt kan alles wel gebeuren wat er gebeuren moet.

Zo kun je een dagindeling bij langs lopen; 'wakker maken' (wie kan/moet dat doen?), 'eten klaar maken' (wie kan het zelf, wie moet geholpen worden?) 'tanden poetsen', 'naar de school/het werk' (wat voor werk/activiteit? wat kun je heel goed en wat niet?), enz.

Even stilstaan bij wat er gebeurt als je iets niet doet wat je wel zou kunnen en wat ook afgesproken is (bijv. opruimen, tandenpoetsen, bloemen water geven, koffie zetten, afwassen, werken in de tuin, borduren, enz.): het wordt een puinhoop. Je leert dan ook niets. En worden anderen er blij van? En jezelf?

Je kunt ook weer even stilstaan bij het oude roestige stuk gereedschap of het speelgoed: als het gebruikt wordt, dan heb je er wat aan en kunnen mensen er ook blij van worden. Als het niet gebruikt wordt, heb je er helemaal niets aan.

Het is ook goed om eens aandacht te besteden aan wat mensen wel kunnen enook doen! Iedereen heeft wel iets wat hij heel goed kan en waar hij zijn best voor kan doen (het hoeft niet iets groots te zijn, maar net zo goed zoiets als 'zelf tandenpoetsen', of 'rolstoel duwen'). Het zou aardig zijn om bij ieder stuk voor stuk stil te staan bij wat hij goed kan, en hem daar ook een beloning voor te geven, in de vorm van een leuke kaart, met tekst (bijv. 'voor...., omdat hij zo goed kan')

32. Als iemand er niet meer is: afscheid

(rondom het Kruis)

(het is niet zo gemakkelijk aanknopingspunten in de belevingswereld van kinderen en mensen met een verstandelijke handicap te vinden bij dit verhaal. Daarom de volgende twee uitwerkingen, die afhankelijk van wat ze kunnen begrijpen en bij wat bij jezelf past, te gebruiken zijn)

* Vooraf.

(benodigdheden: een crucifix of een plaatje van een kruis met Jezus).

1. Je kunt een week van te voren aan iedereen vragen een foto van vroeger mee te nemen. Een foto, waar ze zelf op staan of iemand, die ze heel goed kennen (familie of vriend).

Je zou kunnen beginnen met een gesprek over wat het betekent om echt afscheid te nemen van iemand. Bijvoorbeeld aan de hand van een verhaal over Kees. Kees heeft een vriendje, waar hij altijd mee speelt: met autootjes, met een bal, enz. Op een dag zegt zijn vriendje: ik ga verhuizen en dan ga ik heel ver weg, dan zie ik je misschien nooit weer terug. Kees is natuurlijk heel verdrietig. Hoe moet dat nu? Hij praat er met zijn moeder over: zie ik hem dan nooit weer? Dan kan ik dus nooit meer met hem spelen. Dan kan ik hem nooit meer zien. Dan weet ik dus ook niet meer hoe hij er uit ziet?" Is dat zo? Kun je nooit meer praten met iemand die heel ver weg is? Opbellen kan toch zeker wel? En je kunt iemand toch ook een kaart of een brief sturen? Het kan natuurlijk wel zijn, dat je iemand nooit meer zult zien, maar dan hoef je hem toch niet te vergeten? Hoe kun je ervoor zorgen dat je iemand nooit vergeet? Bijvoorbeeld, als je een foto van iemand hebt! Je kunt dan naar zo'n foto kijken. Misschien word je dan wel verdrietig, als je er aan denkt, dat je iemand nooit weer ziet. Maar, een foto helpt om niet te vergeten wat voor mooie dingen je met iemand gedaan hebt. Daar kun je ook een beetje blij van worden.

Als ze foto's hebben meegenomen, kun je tijd nemen om ze wat te laten vertellen van de foto's om uiteindelijk te onderstrepen hoe foto's verdrietig kunnen maken, maar ook wel een beetje blij.

Zo kun je ook de crucifix of het plaatje met Jezus (aan het kruis) laten zien en daar hetzelfde mee doen als met de foto's. Je komt dan terecht bij beelden en gevoelens die opgeroepen worden en daarmee bij het verhaal van Jezus rondom Goede Vrijdag.

2. Je zou kunnen beginnen stil te staan bij wat er gebeurt, als jij ziet dat een ander wat verkeerd doet en je wilt er wat van zeggen. Dan kan het zijn, dat ze boos op je worden. Dat je misschien wel een tik krijgt. Dan kan het zijn, dat je je de volgende keer maar stil houdt. Maar dan gebeurt het misschien wel weer en verandert er ook niks. Je kunt een verhaal van Kees vertellen, die in de winkel ziet, dat iemand stiekem een zakje snoep pakt. Hij verstopt het onder zijn jas en loopt ermee naar buiten. Kees ziet dat. Dat mag toch niet! Dat is toch stelen. Wat moet hij doen? Hij zegt: "hé, wat doe jij daar? Dat mag toch niet!" Die jongen wordt boos geeft Kees een klap en loopt er snel vandoor. Kees wil geen klap. Moet hij er de volgende keer dan maar niets zeggen? Als iemand je plaagt, als iemand iets met je doet dat niet goed is, moet je dan maar niets zeggen? Of toch wel, ook al wordt de ander boos op jou? Laat ze maar reageren, eventueel aan de hand van eigen ervaringen.

Maar, als er niets van gezegd wordt, gebeurt het misschien een volgende keer wel weer! En, op laatst vindt iedereen het gewoon. Misschien lachen ze je wel uit of worden ze boos als jij anders bent. Misschien mag je zelfs wel niet meer mee doen, of bij de groep horen. Moet je je

daarom maar stil houden? (laat de groep maar suggesties geven). En, als je je stil houdt, of als je tegen jezelf zegt 'ik wil er niet meer aan denken', is het dan weg? Nee, het zit er nog van binnen! Wat er ook gebeurt, het is altijd goed om te proberen iemand te zoeken met wie je wel kunt praten over alles waar je mee zit.

Vertelling. (Het lijdensverhaal)

Het verhaal van Jezus. Weet je nog wat hij allemaal deed? En wat hij allemaal vertelde van God: weet je wel, dat God van alle mensen houdt? Samen delen en proberen vriend te zijn voor andere mensen. Vooral als die het moeilijk hebben.

Als iemand gevallen is, wat moet je dan doen? Als iemand verdrietig is? En, als je veel geld hebt en iemand anders heeft niks? Nou, dat vinden de mensen wel fijn. Vooral natuurlijk de mensen, die heel arm zijn, of helemaal niks hebben. Maar niet alle mensen zijn blij met het verhaal van God. Als je veel geld hebt, en je denkt eraan wat je allemaal met dat geld kunt doen. Wat kun je allemaal doen als je veel geld hebt? Groot huis kopen, dure auto, een heel verre reis, enz. Als je daaraan denkt, kun je daar alvast van genieten!

Maar, dan zegt Jezus: kijk ook eens naar andere mensen. Naar arme mensen zonder geld. Als je daaraan denkt, wat moet er dan gebeuren? Samen delen? Maar dan heb ik ineens veel minder. Dan kan ik misschien niet zoveel dingen voor mezelf kopen. Weet je wat, ik zeg lekker niet dat ik veel geld heb, maar dan kan ik er nog niks mee. Want, als andere mensen dat zien, wordt het alleen nog maar erger. Het is de schuld van die Jezus. Als die maar niets gezegd had, had ik er niet zo'n last van gehad. Die rot-Jezus moet zijn mond houden!

Zo waren er meer mensen, die eigenlijk wilden, dat Jezus weg ging. Want dan hoorden ze ook niet meer wat hij zei. En dan hoefden ze ook niet mee te doen met het verhaal van God. Ja, want als je veel geld hebt, of een heleboel dingen hebt of kunt en je moet van alles delen, is dat wel moeilijk.

Ze zeggen: "Jezus, hou je mond! We willen niet meer naar je luisteren. En, we willen ook niet dat andere mensen naar jou luisteren. Anders moeten wij misschien wel weggeven wat we hebben. Dat willen we niet. We willen alles voor ons zelf houden." En, gaat Jezus weg? Nee hoor! Hij vertelt het aan iedereen die het maar wil horen!

Weet je wat er dan gebeurt? Ze worden zo verschrikkelijk boos. Ze willen, dat hij er niet meer is. Ze willen hem weg sturen. Maar hij gaat niet weg.

En weet je wat ze dan bedenken? Als we hem nu dood maken, dan kan hij niet meer praten, en dan kan hij ook geen lelijke dingen meer tegen ons zeggen. Dan kunnen de mensen ook niet meer naar hem luisteren. Wat erg! Maar het klopt wel. Als je dood bent kun je niet meer praten. Dus als Jezus dood is kan hij ook niet meer praten. Ze komen met soldaten en nemen Jezus gevangen en brengen hem eerst naar de gevangenis. Dan gaan ze hem doodmaken. Ze hangen hem aan een kruis. Je hebt wel eens een kruis gezien, (plaatje of echt kruis met Jezusbeeld eraan). Zo, denken ze, nu is het fijn afgelopen. Nu kan niemand Jezus meer horen. Nu weet niemand meer wat hij gezegd heeft.

Is dat zo? Nee, want wij weten nog wel wat hij gezegd heeft. Als iemand is overleden, dan kan hij niet meer praten, maar dan kun je nog wel onthouden wat hij gezegd heeft. En als je het niet meer weet, dan kun je dat nalezen in de Bijbel. Want daar staan alle verhalen in. Samen delen had Jezus gezegd. Niet alleen als je blij bent, ook als je verdrietig bent. Daarom vieren we in de kerk ook het avondmaal. Dan ga je samen delen met een stukje brood. En dan denk je eraan, wat Jezus gezegd heeft, over helpen en over samen delen. Dus ook al hebben ze Jezus doodgemaakt, het verhaal van God is niet dood! Dat kun je nog steeds vertellen aan iedereen!

En, ze hebben nog wat vergeten! Want, ze hebben Jezus doodgemaakt en toen dachten ze: nu is alles afgelopen! Hij is er niet meer! Maar, ze zijn vergeten, dat God er altijd is. Hij wil ook niet dat mensen het verhaal vergeten! Hij wil niet dat ze Jezus vergeten. Op Goede Vrijdag is Jezus gestorven. maar, wat is er op het Paasfeest gebeurd? Toen heeft God ervoor gezorgd, dat Jezus is opgestaan. Hij is niet dood gebleven. Hij leeft. Om aan iedereen te laten zien, dat niemand het verhaal van God kapot kan maken. Het lijkt er soms wel eens op. Met alle oorlogen, ruzies en honger. Maar God is er toch altijd en Hij vergeet ons nooit!

Na afloop.

Kijken naar het plaatje van het kruis. Waar denk je dan aan?

Aan dingen, die verdrietig zijn in de wereld, maar ook aan dingen waar je blij mee bent.

Je kunt ze van alles laten noemen en op papier zetten.

Eventueel de briefjes verbranden/verscheuren als een soort offer. Nu staat het niet meer op papier, maar God weet het wel en wil er wat mee doen. Vervolgens een kaars aansteken.

Samen bidden voor alles wat goed is, en vragen of God wil helpen om alles goed te maken.

Het verhaal van Jezus helpt ons. Want ook al denk je dat het is afgelopen, het kan steeds weer opnieuw beginnen. Dat is het verhaal van Goede Vrijdag en van Paasfeest.

Het is goed om nu samen met de groep een "viering" te hebben, die een klein beetje lijkt op de laatste maaltijd, die Jezus met zijn discipelen heeft gehad. Daarvoor kun je brood gebruiken en druivensap.

Je kunt vertellen, dat Jezus niet wil, dat we vergeten, wat hij van God verteld heeft. Daarom zorgt hij ervoor, dat we er altijd aan denken. Dat doen we bij het avondmaal in de kerk. Maar dat kunnen we ook hier doen.

Samen ga je nu een tafel dekken, met een wit laken. Iedereen mag nu bij de tafel zitten. In het midden komt een bord met een paar sneetjes brood te staan. Daarnaast een (glazen) kan met druivensap en een aantal glazen.

Je pakt nu eerst het sneetje brood en houdt het in de lucht. Kun je het wel zien? Dit is een sneetje brood. Daarvan mogen jullie allemaal eten! Kan dat wel van een sneetje? Wat moet er dan gebeuren? Je geeft het sneetje aan een van de groep en wacht op wat er gaat gebeuren (vermoedelijk zal hij er wel een stukje afbreken en de rest doorgeven aan zijn buurman; als hij het toch helemaal opeet, kun je aan de groep vragen hoe het verder moet; er zijn reservesneetjes). Als je samen deelt, iedereen een stukje, dan kunnen we allemaal van één sneetje brood eten. Eerst was het één stuk (laat maar weer even een sneetje zien) en toen werden het allemaal kleine stukjes, genoeg voor iedereen. "Zo kun je het goed onthouden", zegt Jezus, "als je dit doet, moet je maar aan mij denken: samen delen. Dan is God er altijd bij!"

Zo gaat het ook met de kan met druivensap. Een volle kan; die kun je in je eentje opdrinken. Maar, die kun je ook met iedereen delen. Dan kun je elkaar blij maken.

Elke keer als we het avondmaal in de kerk vieren, of als we samen delen, mogen we het weer weten: dat is het verhaal van Jezus! Niet vergeten dus!

33. Niet zien en toch geloven

(Thomas)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met het bekende spel: "ik zie, ik zie wat jij niet ziet en het is eenlamp", "ei" (dat je bijvoorbeeld op een zichtbare plek 'verstopt' hebt), enzovoort.

Je kunt het op een gegeven ogenblik overdrijven, door te zeggen: "ik geloof niet, dat het er is, want ik zie het **echt** niet!" Dan komt er vanzelf wel een reactie als: "kijk dan goed, dan zie je het heus wel". Het kan dus best zijn, dat je iets eerst niet ziet en dan ook denkt dat het er niet is. En, als je beter kijkt, is het er toch wel. Maar.... het is niet altijd zo gemakkelijk! Stel je voor, dat je zegt: "ik zie, ik zie wat jij niet ziet en het is iemand, die heel blij is". (dat kun je letterlijk even doen). Is dat altijd gemakkelijk? Waarom niet? Dat zit niet altijd aan de buitenkant. Dat voel je van binnen. Soms ben je blij (of boos, of verdrietig) en dat kun je niet altijd zo gemakkelijk zien. Dat moet je vaak raden. Of iemand moet het zelf vertellen. Hoe kun je zien of iemand heel blij is, of verdrietig, of boos, enz.? Soms kun je het wel goed zien als iemand het heel erg is. Maar als iemand het maar een beetje is, dan kun je het niet zo goed zien. Zo zijn er veel meer dingen, die je niet zo goed kunt zien aan de buitenkant, maar die veel meer aan de binnenkant zitten.

Als ik ergens aan **denk**, kun je dat ook niet zien. Bijv. als ik denk aan een heel mooie bal, of een lekker snoepje, of een heel leuk meisje. Dan kun je dat niet zien. Maar ik kan het natuurlijk wel vertellen. Dat zit allemaal hier van binnen, in mijn hoofd of in mijn hart. Anderen weten het niet, maar ik **wel!** Pas als ik het vertel, weten de anderen het ook.

Dat lijkt wel een beetje op het verhaal van Thomas.

* Vertelling. (Joh. 20: 24 - 29)

Thomas is ook iemand, die alles eerst moet zien met zijn eigen ogen, anders gelooft hij er niets van. Toen zijn vrienden hem vertelden, dat Jezus zieke mensen beter kon maken, wilde hij er niets van geloven. Kan Jezus zieke mensen beter maken? Ja hè? Jullie geloven het wel. Maar Thomas wil er niets van geloven. Die wil het eerst zelf zien met zijn eigen ogen.

En, weten jullie nog van Goede Vrijdag? Wat gebeurde er toen? Op Goede Vrijdag is Jezus gestorven aan het Kruis. Dat heeft Thomas gezien met zijn eigen ogen. Dus weet hij zeker dat Jezus overleden is. Want wat je met je eigen ogen gezien hebt weet je heel zeker! Daarom is hij ook zo verdrietig. Nu kan hij hem nooit meer zien. Dat kan toch niet als iemand overleden is!

Weten jullie je wat er op Pasen is gebeurd? Toen is Jezus opgestaan. Toen was Hij niet meer dood. Hij was levend. Een paar van zijn vrienden hebben hem toen gezien. Wat zijn ze blij! Ze dachten dat ze hem nooit meer zouden zien. Maar nu is Hij er weer! Hij is niet meer dood, maar hij leeft. Dan is God dus ook echt de baas over de dood. Daar hoeft je dan ook niet meer zo bang voor te zijn.

Thomas was er toen niet bij en heeft Jezus nog niet gezien. Hij is erg verdrietig, want hij denkt nog steeds, dat Jezus er niet meer is. Dan komen zijn vrienden bij hem op bezoek.

"Thomas, moet je horen: Jezus leeft! We hebben het met onze eigen ogen gezien. Dus hoeft je niet meer verdrietig te zijn". Maar, denk je dat Thomas dat gelooft? Hij gelooft er niets van. Hij zegt: "als ik het niet zelf kan zien met mijn ogen en voelen met mijn handen, geloof ik er niets van."

Op die avond komt Jezus op bezoek. Hij zegt: "Thomas, kom eens hier. Kijk eens goed naar mij. Ben ik het wel of ben ik het niet?" Dan ziet Thomas, dat het Jezus is, want hij kan het

toch met zijn eigen ogen zien? Jezus zegt: "Thomas, jij kunt het met je eigen ogen zien, maar straks ben ik er niet meer. Straks kunnen de mensen mij niet meer zien. Dan weten ze dus ook niet meer dat ik er ben. Daar moet jij voor zorgen. Jij moet er voor zorgen, dat iedereen weet, dat ik ben opgestaan en dat ik leef."

Dat kan ik ook aan jullie vragen. Kun je Jezus zien? Kun je zien dat Hij hier is? Kijk eens om je heen. Je kunt niet zomaar zien dat Hij er is. Maar jullie weten wel, dat Hij is opgestaan op het Paasfeest. Waar is Hij nu, denk je? In de hemel. Maar ook hier een beetje. Want jullie kennen een heleboel verhalen over Jezus. Dat zit allemaal in je hoofd en in je hart. Dat kun je niet zomaar zien. Maar je kunt het wel voelen en ook een beetje laten zien. Als je ruzie maakt, is Jezus daar? Nee, natuurlijk! Maar wel als je het weer goed maakt. Als er oorlog is, hoort Jezus daarbij? Nee natuurlijk! Maar wel als mensen vrede maken. Niet als we dingen afpakken, of kapot maken, wel als we samen delen. Zo laten we een beetje zien dat Jezus leeft.

Dan moet je wel goed kijken. En goed opletten. Soms kun je het niet zo goed zien, als we met zijn allen rommel maken of ruzie met elkaar, maar dan is het er toch wel. Want, God is er altijd en Jezus ook. Om je te helpen, en om te zorgen, dat je alles niet in je eentje hoeft te doen. Dan hoef je niet bang te zijn. Ook niet als je een keer helemaal alleen bent.

* Na de vertelling.

Als toepassing zou je nu zakjes rond kunnen laten gaan, waarbij ze moeten voelen wat er in zit (bijv. kam, tandenborstel, autootje, enz.). Oftewel, als je niet goed kunt zien wat het is, moet je goed voelen.

Je kunt ook iets uitbeelden met je handen. Dan moeten ze raden wat het is (bijv. het gooien van een bal, het drinken van een kopje koffie, het poetsen van tanden, enz.). Ook nu gaat het erom goed op te letten om te zien wat er gebeurt.

Dat kan ook met het uitbeelden van liedjes: eerst uitbeelden en dan laten raden. Ook nu gaat het erom, dat je iets eerst niet zo goed kunt horen, of kunt weten, maar dat je, als je goed oplet, toch te weten kunt komen wat het is. Zo is het ook met God en met Jezus. Je kunt niet zo goed zien dat God er is. Maar je kunt wel proberen met Hem te praten (bidden). En, als je elkaar een beetje helpt, word je daar zelf ook blij van en kun je ook een beetje voelen dat God er is.

34. Als je samen deelt, ontdek je God

(de Emmaüsgangers)

* Vooraf.

Je kunt het hebben over hoe het is als je niet blij bent, bijvoorbeeld als je verdrietig bent.

Wanneer ben je heel verdrietig? Als er iemand overleden is, of als je heel erg ziek bent, of als je iets verkeerd gedaan hebt en als je straf hebt, of als je gevallen bent en je ligt op de grond en je hebt pijn. Of je bent in je eentje, zonder vrienden en dan kruip je in een hoekje weg (dat kun je dan ook letterlijk doen) en dan wil je met niemand iets te maken hebben: "ga allemaal maar weg, rot op, ik wil niemand meer zien!" Hoe moet dat nu? Dan ben je niet blij. Dan ben je ook nog helemaal in je eentje!

Wat moet je doen als iemand heel erg verdrietig is? Troosten. Laat maar eens zien, hoe dat gaat! Weet je wanneer ik heel verdrietig ben? Als mijn poesje is doodgegaan (je kunt natuurlijk ook een ander voorbeeld nemen: ruzie of straf). Dan moet ik heel erg huilen. Hoe gaat het dan verder? (neem even rustig de tijd om te kijken, hoe er op gereageerd wordt). Als het poesje echt dood is, kan het natuurlijk nooit weer terugkomen. En ik kan dan misschien wel een ander poesje krijgen, maar dat is niet dezelfde. Dus is het wel logisch, dat je verdrietig bent. En dan is het ook goed, dat er andere mensen zijn, die je troosten. Want dan kun je erover praten. Dan ben je niet meer zo alleen. Dat helpt wel.

Daarmee zijn we dicht bij het verhaal uit de Bijbel. Daar zijn ook een paar mensen heel verdrietig.

* Vertelling. (Luc. 24: 13 - 35)

Daar lopen twee mensen op straat en ze kijken niet zo blij. Het zijn Kleopas en zijn vriend. Moet je maar eens kijken. Als je blij bent, trek je een vrolijk gezicht. Nou, Kleopas en zijn vriend trekken niet zo'n vrolijk gezicht. Ze kijken een beetje ernstig en ook een beetje verdrietig. Weet je waarom? Ze zijn niet zo blij, omdat ze nog niets van het Paasfeest weten. Ze weten alleen nog maar iets van Goede Vrijdag. Wat gebeurde er toen? Dat Jezus gestorven is. Ja, dat weten ze. Ze weten, dat Jezus dood is. Maar ze weten helemaal nog niet, dat hij ook is opgestaan en dat hij niet meer dood is. Ze weten het niet, dus zijn ze nog heel erg verdrietig. Ze dachten, dat het een groot feest zou zijn in de stad Jeruzalem. Dat Jezus de baas zou worden. Dat hij aan alle mensen ging vertellen, wat ze moesten doen om gelukkig en blij te leven.

Maar, ... zo ging het niet. Jezus is geen baas geworden. Ze hebben Jezus in de gevangenis gezet, en ze hebben Hem ook doodgemaakt. Dus nu is alles afgelopen! Want als je dood bent, kun je niet meer levend worden. Zo is het toch? Dan word je begraven in de grond (of gecremeerd). Dus daarom zijn ze verdrietig, want nu kunnen ze Jezus nooit meer zien. Zo lopen ze daar en kijken ze heel ernstig. Dan komt er opeens iemand bij hen lopen. En die lijkt wel een beetje op Jezus. Ja, dat kan, want Jezus is opgestaan met Pasen. Maar dat zien Kleopas en zijn vriend niet. Die lopen een beetje voorover en kijken alleen maar naar de grond en ze zijn verdrietig. Die man vraagt: "hé, waarom zijn jullie zo verdrietig?" "Weet je dat dan niet? heb jij het niet gehoord? Van Jezus, dat ze Hem doodgemaakt hebben? Dan is het toch logisch, dat wij verdrietig zijn! Want nou is toch alles afgelopen? We kunnen Hem nooit weer zien. Hij is dood". "O ja?" zegt de man. "Denk je echt dat het afgelopen is? Wat weten jullie nog allemaal van Jezus?" En dan beginnen ze te vertellen, wat ze nog weten. Het lijkt net alsof ze in een soort fotoalbum naar foto's zitten te kijken en er van alles bij vertellen. Ze vertellen, dat Jezus zulke mooie verhalen vertelde. Ze vertellen, dat Jezus alle mensen blij

en gelukkig wilde maken. "En", vraagt de man, "zijn jullie ook echt blij geworden?" "Ja hoor, en we hebben geleerd om met iedereen te delen. En, dat je daar zelf ook blij van wordt. En, als mensen verdrietig zijn, dan moet je ze troosten". "Nou", zegt de man, "jullie weten er een heleboel van. Dat is een mooi verhaal. En het zit nog allemaal in je hoofd. Dat verhaal is dus niet dood. Dat zit in je hoofd: dat weet je allemaal nog". Ja, dat is zo! Dat klopt. "En wat Jezus allemaal verteld heeft, dat vergeet je toch ook niet? Dat weten jullie toch ook nog wel? Dat gaat dus helemaal niet dood". "En", zegt de man, "zal ik jullie eens wat vertellen? jullie weten wel van Goede Vrijdag, maar jullie weten niets van Pasen". "Wat is er dan met Pasen gebeurd?", vraagt Kleopas.

Zeggen jullie het zelf maar! Jezus is opgestaan uit de dood. Hij leeft. En zijn verhaal stopt niet: het is niet afgelopen! Hij wil, dat iedereen het weet. Daarom moeten wij hem helpen het verder te vertellen. Zo zijn ze aan het praten. Ze hebben niet eens door, dat het al donker wordt, en ze hebben nog niet eens gegeten. Kleopas zegt: "Hé meneer, wil jij misschien wel bij ons eten? Je hebt ons blij gemaakt en nu willen we jou ook blij maken met wat eten". Ze gaan met zijn drieën bij Kleopas eten. En, weet je wat die meneer doet? Die pakt een stukje brood en hij zegt: "weten jullie het nog? Wat deed Jezus met het brood bij het avondmaal?" O ja, dat deed hij in kleine stukjes: iedereen mag er een stukje van hebben. Zo gaat het ook in de kerk. "Ja", zegt hij, "dat moeten jullie vaker doen. En als je dat doet, mag je er aan denken, dat ik erbij ben. Zo leer je steeds weer opnieuw om samen te delen. Nou, en dan weet je ook, dat Jezus niet dood is maar leeft en ons wil helpen".

Opeens is de man weg. Maar Kleopas en zijn vriend merken dat haast niet eens. Ze zeggen tegen elkaar: "wat zijn we stom. We zijn helemaal vergeten, wat Jezus allemaal gezegd heeft. Die meneer heeft ons geholpen. Die meneer? Wie is dat eigenlijk? Hij vertelt hetzelfde als Jezus, en hij heeft ons ook net zo blij gemaakt, en ... hij doet hetzelfde met het brood als Jezus: dat moet Jezus zelf geweest zijn! En, wij hebben het niet eens gezien! Maar dan is het dus echt waar, dat hij leeft. Dit zullen we nooit vergeten, dat Jezus echt is opgestaan. En nu weten we ook hoe het moet. Als we samen avondmaal vieren, dan weten we het weer: met paasfeest is Jezus opgestaan. Dat moeten we aan iedereen vertellen!"

* Na de vertelling.

Na de vertelling kun je een toepassing uitproberen van het samen delen. Je kunt bijvoorbeeld aankondigen, dat het toch wel een beetje feest is en dat je daarom wel wilt trakteren. Een schaal met een paar koekjes erop (veel te weinig om iedereen van te geven) geef je aan een van de aanwezigen, van wie je niet verwacht, dat hij meteen gaat delen. Neem rustig de tijd om te zien hoe het gaat. Wat gebeurt er? (dit kun je niet van te voren voorspellen natuurlijk. Wel is het zo, dat er vermoedelijk maar een paar mensen wat krijgen. Je kunt dan vaststellen, dat dan niet iedereen blij is. Dat je dan misschien wel kunt proberen een stukje af te pakken. Maar zo krijg je ruzie, en dat is dan natuurlijk ook niet zo leuk. Je kunt het ook rustig nog een keer uitproberen met een nieuwe schaal en zien of het dan anders gaat). Pas er voor op te veel te moraliseren, in de zin van: zo moet het, of zo zegt God dat het moet. Het is veel aardiger om stil te staan bij wat het effect is van delen. Niet alleen het negatieve: je krijgt zelf iets minder, dat is niet zo leuk. Maar ook het positieve: je maakt een ander blij. En die ander wil jou de volgende keer misschien ook wel eens helpen. Je raakt **iets** kwijt, maar je krijgt er **iemand** voor terug. Misschien wel een vriend.

Zo kun je samen nog veel meer delen.

Wat kun je delen als je verdrietig bent? En helpt dat?

Wat kun je delen, als je gevallen bent?

Wat kun je delen, als je jarig bent?

Samen delen is pas fijn.

Als je samen deelt en je wordt er blij van, mag je ook aan het verhaal van Jezus denken: met Pasen is Jezus opgestaan. Hij is niet dood, maar hij leeft en wil dicht bij ons zijn. Ook al kun je hem niet zien.

35. Je kunt Jezus niet meer zien, maar Hij is er nog wel (Hemelvaart)

*** Inleiding.**

Je kunt beginnen met stil te staan bij wat er allemaal gebeurt, als je echt afscheid moet nemen. Bijv. via een verhaal over Kees, die een vriend heeft, die gaat verhuizen. Hoe moet dat nu? Dat is niet zo leuk, want dan zie je elkaar nooit meer, dan moet je afscheid nemen. Is dat zo, dat je elkaar nooit meer ziet? Dat hangt ervan af hoever je weg gaat. Als je naar een andere plaats gaat, kun je wel bij elkaar op bezoek gaan of logeren. Maar als je heel ver weg gaat, bijv. helemaal naar Amerika, dan wordt het wel heel moeilijk. En als je doodgaat, lijkt het of je nog verder weg gaat: helemaal naar de hemel. Dan kun je elkaar ook niet meer zien.

En, kun je ook nooit meer met elkaar praten? Als je telefoon hebt wel, anders niet. Als je een foto hebt, kun je daar natuurlijk wel naar kijken. Dan weet je wel hoe iemand er uit ziet. Daar kun je ook wel een beetje mee praten. (Je zou ter illustratie een foto van iemand mee kunnen nemen, waar je dan iets over kunt vertellen, en waarmee je een beetje kunt praten).

Als iemand overleden is of als hij voorgoed weggaat, kun je er nooit meer mee praten, maar als er een foto is kun je er wel naar kijken, en ook een beetje mee praten. Dan is het net alsof hij een beetje dichterbij is. Het lijkt dan een beetje minder erg.

*** Vertelling. (Hand.1: 1 - 11)**

Jezus komt afscheid nemen van zijn discipelen. Hij zegt: "ik ga nu weg, want ik ben klaar met mijn werk. Ik moest van God aan alle mensen vertellen, dat God er altijd is. Ik moest alle mensen vertellen, dat God van ze houdt. Nou, dat heb ik gedaan. Ik moest laten zien, dat je nooit echt bang hoeft te zijn: niet in het donker of in de storm, maar ook niet voor de dood. Dat heb ik gedaan. Jullie weten, dat ik op Goede Vrijdag gestorven ben, maar dat ik niet dood gebleven ben: met Pasen weer ben ik opgestaan. Dus ga ik nu weer terug naar God in de hemel. Ik ben klaar met mijn werk! Jullie weten er nu alles van, want jullie doen mee met het verhaal van God."

Vinden zijn discipelen het leuk, dat Jezus weggaat? Nee, ze worden er verdrietig van! "Als u weg gaat, kunnen we u dan nooit meer zien? Komt u nooit weer terug? En, kunnen we dan ook nooit meer met u praten?" Hoe zit dat? Komt Jezus nooit meer terug? Jawel, later komt hij nog een keer terug. Maar nu kun je Hem niet zien. Toch is Hij er wel. Bij God en ook in je hoofd en in je hart. Want alle verhalen, die je weet, zitten in je hoofd. En, als je verdrietig bent, of blij, of heel bang, dan voel je dat van binnen in je hart. Daar is God dan ook bij om je te helpen.

Kun je Jezus opbellen? Nee, maar je kunt wel met Hem praten. Als je bidt, dan praat je met God en met Jezus. En foto's? Hebben we ook foto's van Jezus? Jezus zegt: "alles wat ik gedaan heb, moet je goed onthouden. En, als je de verhalen niet meer weet, dan moet je in dit boek kijken. Daar staan ze allemaal in!" Hoe heet dat boek? De bijbel. Daar staan alle verhalen in van God en van Jezus.

"Nou", zegt Jezus, "ik ga nu maar. En jullie moeten niet vergeten al die verhalen verder te vertellen. Iedereen moet weten dat God van alle mensen houdt. Dat moeten jullie aan alle mensen vertellen. En als jullie bang zijn of alleen, dan mag je altijd met mij praten, dan kun je bidden en dan wil ik je wel helpen, dat je niet meer alleen bent."

Opeens is Jezus verdwenen. Hij is weg. Nu zijn zijn discipelen alleen overgebleven. Een beetje verdrietig. Want Jezus is weg. Maar wat moeten ze doen? Verhalen vertellen? Aan alle

mensen in de hele wereld? Dat lukt natuurlijk nooit. Daar zijn veel meer mensen voor nodig. Daarom wil God ook graag, dat wij daarbij helpen.

* Na de vertelling.

Je kunt nu plaatjes uit de Bijbel laten zien. Ze moeten dan raden om welk verhaal het gaat. Neem een paar boekjes (bijv. van de serie: "wat de bijbel ons vertelt") met Bijbelverhalen. Doe net alsof het fotoalbums zijn. Laat wat plaatjes zien, of geef een aanwijzing en laat ze raden over welk verhaal het gaat.

Je kunt ook een verhaal uitbeelden (ev. een van de eerdere verhalen die je met hen hebt uitgebeeld) en dan vervolgens laten raden wat voor verhaal het is.

Je kunt ook liedjes fluiten en laten raden wat voor liedje het is. Aan het eind zou je een plaatje van Jezus kunnen laten zien. Dat is een plaatje om ons eraan te herinneren, dat Jezus er echt wel is. Het plaatje kan ons helpen om hem 'een beetje' te zien. Je kunt ook proberen samen al pratend met het plaatje een gesprek te hebben met Jezus. Zo kun je ook bidden. Wat zou je tegen Jezus willen zeggen, wat zullen we Jezus vragen? Als we zo samen met elkaar en met Jezus praten, is het net alsof hij een beetje dichterbij ons is.

36. Waar het hart vol van is ...

(Pinksteren)

* Vooraf.

Je zou kunnen beginnen met allerlei activiteiten, die met wind en met blazen te maken hebben. bijv. paardebloempluisjes

ballonnen

veertjes

bellenblaas.

De bedoeling is, dat je het uiteindelijk over de wind gaat hebben. Je kunt het bovenstaande gewoon trakteren als een verrassing, die je hebt meegebracht. Om de beurt kun je laten zien wat je met die dingen kunt doen. (iedereen moet natuurlijk meedoen).

Hoe komt het dat de pluisjes (enz.) bewegen? Dat komt, omdat we blazen. Kijk maar hoe dat gaat. Zo doet de wind het ook. Heb je dat wel eens gezien? De wind kan verschrikkelijk hard blazen. Weet je nog van Mozes en de rode zee? Wie blies er toen zo hard? Hoe kwam Mozes er doorheen? "...God blies met zijn wind pfff, pfff, pfff. En door de zee kwam toen een pad. Zo kwam hij er doorheen!"

Kun je de wind wel zien? Nee, je kunt hem niet zien, maar wel voelen. En als je hele lichte dingetjes hebt, kun je wel een beetje zien wat hij doet. Want, dan waaien ze wel weg! Je moet ze dus goed vasthouden!

Zo is het ook een beetje met God en met Jezus. Je kunt ze niet zien met je ogen, maar wel een beetje voelen. Van binnen.

* Vertelling. (Hand. 2: 1 - 13)

De discipelen zitten bij elkaar. Ze zijn verdrietig. Jezus is er niet. Die is weggegaan. En, natuurlijk hebben ze zijn boek nog wel (laat maar zien), maar daar staan alleen verhalen in. Je kunt wel een verhaal vertellen of naar een foto of plaatje kijken, maar dan kun je hem nog niet echt zien! En, als je het verhaal verder vertelt, en andere mensen willen het niet geloven, dan zeggen ze vast: "ik wil het eerst met mijn eigen ogen zien, anders geloof ik er niets van." (net zo als Thomas).

Zo zitten ze bij elkaar en zijn ze verdrietig. Ze beginnen maar een beetje te zingen. Wat voor liedje zingen ze? (vraag maar een liedje en zing het). Als je gaat zingen word je er wel een beetje blij van. Want dat doe je samen. En als je iets samen doet, voelt dat niet zo alleen! Nu zingen ze nog een liedje, luister maar (fluit "stil maar wacht maar, alles wordt nieuw" en laat ze het maar raden en meezingen). Midden onder het zingen worden de discipelen ineens heel blij. Ze voelen het van binnen! Jezus is niet ver weg, hij is heel dichtbij. Dat voelen ze van binnen! En dan horen ze opeens het geluid van een heel harde wind. Blaas eens met zijn allen een heel harde wind! Die kun je niet zien, maar wel voelen en ook horen! Zo voelen ze, dat Jezus er echt is, van binnen: in hun hart en in hun hoofd. Ze worden zo verschrikkelijk blij. Het is net alsof er een kaarsje gaat branden. Boven hun hoofd. Het voelt alsof het een heel groot feest is. Zullen wij ook kaarsjes aansteken? Dan wordt het een heel groot feest. De discipelen zijn zo blij. Ze waren eerst zo bang. Ze dachten dat Jezus helemaal weg was, maar hij is er wel. Heel dichtbij. En, hij is er altijd.

Ze zijn zo blij, dat ze allemaal heel hard beginnen te praten: iedereen moet het weten. Ze praten allemaal door elkaar, maar dat geeft niet, want de mensen kunnen wel zien, dat ze zo verschrikkelijk blij zijn. Alle mensen van de hele wereld moeten het weten! In alle landen en in alle talen moeten ze het vertellen. Dat is het feest van Pinksteren.

* Na de vertelling.

Het pinksterfeest is eigenlijk het verjaardagsfeest van de kerk. Toen is de kerk geboren. Dus kunnen we er wel een leuk verjaardagsfeest van maken. Met slingers, bellenblaas, (wind)-momentjes, serpentines, enz. Een feest van de wind en een feest van de kerk.

Je kunt verjaardag liedjes gaan zingen, bijv. "Er is er een jarig, hoera, hoera, dat kun je wel zien dat is hij" (wijzen naar de kaars). Het is feest voor iedereen. Iedereen mag het weten. Wij worden ook uitgenodigd voor het feest. Wij mogen meedoen met het feest. Om ervoor te zorgen, dat alle mensen meedoen met het verhaal van God. Helpen jullie mee?

37. Wij moeten het zelf doen

(het zendingsbevel)

* Inleiding.

Je kunt beginnen met stil te staan bij wat er allemaal gebeurt, wanneer je iets moet leren zelf te doen. Het begint bij de ontdekking, dat je iets niet kunt, maar dat je het wel wil leren (bijv. kleren aantrekken, fietsen, veters vastmaken, koffiezetten, rekenen, praten, in een rolstoel rijden enz.). Kun je dat vanzelf leren? Nee, iemand moet je helpen en je moet zelf ook heel goed oefenen. Het zou leuk zijn om dit erg aanschouwelijk te maken aan de hand van een verhaal over Kees, die graag wil leren fietsen. Hij ziet een fiets en pakt hem en gaat er opzitten. Hij wil fietsen, maar hij valt er natuurlijk van af (alles kun je zelf uitbeelden, eventueel met een echte fiets). Au! Nu heeft hij een zere knie! Maar hij wil toch leren fietsen. Hij vraagt zijn moeder hem te helpen. Ze houdt de fiets vast. Nu kan Kees erop gaan zitten, zonder dat hij omvalt. Ze houdt de fiets ook vast als Kees op de trappers gaat staan, en ze loopt mee als hij begint te fietsen. Eerst houdt ze hem helemaal vast, dan alleen het achterste stukje van de fiets. Dan laat ze af en toe de fiets los. Zo leert Kees fietsen. Hij kan het nu helemaal alleen! Dan zegt zijn moeder: "Kees, ik ga nu weer naar huis, want je kunt het zelf wel!" Kan hij het zelf? Jawel, maar hij vindt het toch fijn als zijn moeder nog even in de buurt blijft. Want fietsen gaat niet meteen helemaal goed. Er gaat ook wel eens wat verkeerd: hij kijkt zo om zich heen, dat hij niet goed ziet waar hij rijdt. Hij rijdt zomaar tegen een paaltje en valt om. Dat doet zeer. Au! Gelukkig is zijn moeder er snel bij en helpt hem weer overeind. Maar het stuur van de fiets staat scheef. Hoe moet dat nu? Gelukkig weet zijn moeder wat er moet gebeuren. Het wiel tussen de knieën en dan draaien aan het stuur, totdat het weer recht staat (laten zien hoe het gaat is veel leuker dan alleen maar vertellen!). Nu kan Kees weer verder fietsen. Gelukkig was zijn moeder nog in de buurt. Maar nu kan hij het zelf wel en is hij ook niet meer zo bang. Want hij kan toch altijd naar huis gaan, als er iets verkeerd gaat? Zijn moeder zegt: "dag Kees. Doe je best maar. En als er iets niet goed gaat, kom je maar naar huis."

Zo kan Kees fijn fietsen, helemaal alleen, want hij heeft het goed geleerd.

Je kunt het ook hebben over dingen (activiteiten en vaardigheden) die ze zelf geleerd hebben of zouden willen leren. Hoe gaat het als je iets leren wil? Dan moet er natuurlijk eerst iemand zijn die het goed kan, bijv. je moeder of iemand van de groepsleiding. Je kunt het illustreren aan de hand van een concreet voorbeeld: leren koffiezetten (je kunt hierbij vragen of er iemand is die weet hoe het precies moet gaan). Eerst moet iemand het voordoen (wat moet er allemaal precies gebeuren, als je wilt koffiezetten?), dan moet hij er steeds bij zijn en helpen, zodat jij het ook kunt. Dan moet hij er bij staan en zien hoe jij het alleen doet. En als er iets verkeerd gaat kan hij het weer helpen en zorgen dat het weer goed gaat. Op het laatst kun je het alleen, en dan hoeft er niemand aldoor bij te staan. Maar, het is wel goed dat je weet, dat iemand in de buurt is, waar je naar toe kunt gaan om hem te vragen je helpen als er iets verkeerd gaat.

Daarmee zit je al heel dicht bij de inhoud van het Bijbelverhaal.

* Vertelling. (Matth. 28: 16 - 20)

Jakobus zit op de grond en kijkt een beetje somber. Hoe zie je er uit als je somber bent? Dan ben je niet blij. Je bent ook niet boos, en je huilt ook niet. Maar je kijkt een beetje zielig, want je weet niet meer hoe het verder moet.

Jakobus zit dus een beetje somber, in zijn eentje. Want hij weet niet hoe het verder moet.

Toen Jezus er nog was, wist hij alles precies: Jezus vertelde, dat God de hele wereld gemaakt heeft en dat God van alle mensen houdt. En ook dat God voor alle mensen wil zorgen. Dat God wil, dat alle mensen meedoen met Zijn verhaal. En God vraagt ook of wij Hem daarbij wilden helpen. Nou, dat wil Jakobus wel. En toen Jezus er bij was, kon hij precies zien wat Jezus deed. Weten jullie het nog? Wat doet Jezus als er iemand op de grond ligt en hij kan niet lopen? Wat doet Jezus, als er moeders aankomen met kinderen om hun kinderen bij Jezus brengen, en als de discipelen van Jezus die moeders wegsturen? Wat doet Jezus, als iemand iets verkeerd gedaan heeft? Is hij dan heel boos? Nee, hij zegt, dat God van hem houdt en hem wil helpen om alles goed te maken. Dat heeft Jakobus gezien, en dat heeft hij goed onthouden. Dat hebben jullie ook goed onthouden. Zo kunnen we God helpen, dat alles (weer) goed komt op de wereld.

Maar nu is Jezus er niet meer. Hij heeft gezegd: jullie hebben gezien hoe het moet. Nu moeten jullie het zelf ook doen! Daarom ga ik weer terug naar de hemel, naar God.

Nou, en dat is gebeurd. En nu zit Jakobus in zijn eentje. Hij weet het niet meer. Wat moet hij doen? Stel je voor, als er iets mis gaat? Wat dan? Willen jullie hem misschien wel een beetje helpen?

Jacobus staat op (het leukste is natuurlijk als je zelf in de rol van Jakobus kruipt), en gaat maar een eindje lopen. Hij heeft nog wat snoepjes op zak (met papiertjes!): ik zal eerst maar eens een lekker snoepje nemen. (Hij gooit het papiertje op de grond). Dat mag toch wel, een lekker snoepje nemen, of doe ik wat verkeerd? O ja, ik mag natuurlijk geen rommel maken; anders wordt het een grote troep. Mmmmm, lekkere snoepjes, die eet ik allemaal op. Die zijn lekker allemaal voor mij! O, wacht eens, wat moet ik ook al weer doen als iemand anders helemaal niets heeft, en ik heb een heleboel? O, lusten jullie misschien wel een snoepje? O, nu snap ik het. Als ik een heleboel snoepjes heb en ik zit daar **alleen** van te eten, denk ik alleen maar aan mezelf, en krijgt een ander niks. Maar als ik uitdeel zijn we met zijn allen blij en dat is veel leuker. Maar, wat moet ik dan doen als er twee mensen ruzie maken? Weten jullie dat? En als er iemand op de grond gevallen is? Moet ik er dan bij gaan liggen (dat kun je ook even demonstreren)? Nee, natuurlijk! Dan moet ik hem helpen om overeind te komen. En als iemand ziek is? Wat moet ik dan doen? Ik ben toch geen dokter? Wat moet er gebeuren, als er iemand ziek is? Dan moet je hem helpen bij een dokter te komen. Of, je moet de dokter ophalen, als iemand erg ziek is. Zo kun je wel helpen.

En als iemand heel erg verdrietig is? Moet je dan zeggen: ophouden met huilen? Of moet je hem echt troosten?

Moet je nu eens kijken wat er gebeurt. Eerst is Jakobus een beetje somber, weet je nog wel? Want hij weet niet wat er allemaal moet gebeuren en wat hij allemaal moet doen. Jezus is er niet meer en daarom voelt hij zich alleen. Maar jullie zijn er immers ook. Dus nu is hij niet meer alleen. En als je het niet meer weet, kun je elkaar helpen. Nu kijkt hij niet meer somber of verdrietig, maar een beetje blij. Jezus is wel weg. Hij is naar God toe in de hemel. Maar Jezus is er toch ook nog wel een beetje: dat voelt Jakobus van binnen. Dat voel je als je iemand helpt, maar dat voel je ook als iemand jou helpt. Als je zelf verdrietig bent of erg alleen.

Dus: we kunnen elkaar helpen. En we kunnen God helpen. Want iedereen mag meedoen met het verhaal van God.

* Na de vertelling.

Je kunt kijken of er bepaalde dingen zijn, die de één goed kan en die de ander kan leren:

Bijv. op één been staan, met de ogen dicht.

fluiten met je mond
aanleren van een gebaar van de gebarentaal
knippen met je vinger
tekenen van een rondje
een versje leren, enz. enz.

Het kan zowel iets zijn, dat echt in een korte tijd te leren is, maar het kan net zo goed iets zijn dat de één echt heel goed kan en de ander niet (bijv. rekenen, lezen, lopen, enz.). Ook dan kun je elkaar helpen: wat de één niet kan, dat kan de ander. Het is goed om te leren een heleboel dingen zelf te doen. Het is goed, dat er mensen zijn die ons kunnen leren en kunnen helpen. Het is ook goed om een ander te helpen, als hij iets niet goed kan. Zo helpt God ons ook.

Lied om samen te zingen:

1. Als je geen liefde hebt voor elkaar,
vallen de dromen in duigen.
Dromen van vrede worden niet waar,
kwaad is niet om te buigen.
refr.: Als je geen liefde hebt voor elkaar
leef je buiten Gods gloria. (2x)

2. Als je geen oog hebt voor het gemis,
als je geen brood weet te delen,
denk dan aan Jezus die brood en die vis
uit liefde deelde met velen.
refr.

3. Als je geen liefde hebt voor elkaar,
is er geen hoop meer op zegen.
Kinderen, maak de liefde toch waar;
schrijf het op alle wegen:
refr.

(uit: H. Lam, *Alles wordt Nieuw*, dl 3, 19)

38. Alles wordt nieuw

(de nieuwe schepping)

* Vooraf.

Je kunt beginnen met een beetje zielig rond te lopen. Je vindt het overal een grote troep en je vindt het moeilijk om het allemaal op te ruimen. Vooral als je de rommel niet zelf hebt gemaakt, en ook als je het helemaal in je eentje moet doen. (Je zou er bijvoorbeeld voor kunnen zorgen, dat er op de vloer, of in de hoek allemaal rommel ligt) Hoe moet dat nu? Als alle mensen dat doen wordt het toch een grote rotzooi?

Er is niets meer aan op deze wereld! Alles is zo smerig en het wordt steeds erger. Hoe moet dat nu? Laat ze maar wat reacties geven. Weet je wat? Als jullie mij zouden helpen, zou het dan niet veel beter gaan? Samen ga je nu alles opruimen, totdat het er schoon en netjes uitziet. Hoe vinden jullie dat? Samen gaat het heel goed. In je eentje gaat het niet zo goed. Als je elkaar helpt gaat het stukken beter. En daar word je ook een beetje blij van.

Maar, hoe gaat het verder? Je probeert het goed te doen (geen rommel maken, enz.), maar het gaat steeds weer verkeerd (maak maar weer wat rommel). Soms ligt het aan andere mensen, vaak ook aan jezelf, omdat je het weer vergeet. In je eentje is het ook niet zo gemakkelijk om overal aan te denken. Daarom moet je het ook samen doen. Als de een het vergeet, kan de ander het onthouden. En als je het niet in je eentje kunt, kan een ander misschien wel helpen. Maar, hoe weet je nu dat het toch allemaal goed komt?

Hoe weet je of je op de goede weg bent als je op reis bent, op vakantie, bijv. in de auto? Je vader of je moeder of de groepsleiding weten wel vaak hoe het moet. Maar, als die het ook niet precies weten? Ja, dan moet je samen zoeken: kijken op de kaart, goed uitkijken naar richtingaanwijzers en misschien wel naar bekende plekjes, als je er eerder geweest bent of als je er foto's of plaatjes van hebt.

Maar, een plaatje klopt ook niet altijd! Op een plaatje ziet het er soms heel mooi uit, maar valt het ook wel eens wat tegen (verhaal van Kees met een vakantie folder, waarin het gaat om een prachtig huis, met van alles erin en met 'uitzicht op zee': het blijkt zwaar tegen te vallen!) Als iemand er zelf geweest is, dan kan hij er van vertellen. Dan kun je hem geloven of niet.

* Vertelling. (Gen. 1, 2; Op. 21: 1 - 5)

Het is het mooiste om iedereen te betrekken bij het verhaal van de schepping (met wat aarde, kleine plantjes, wat schelpen en stenen als versiering; je kunt het ook doen met vellen papier, plakstiften en uitgeknipste planten, bloemen en dieren).

Zullen we eens samen een mooie wereld maken? Weet je wel: zoals God de wereld gemaakt heeft? Je kunt zelf weer benoemen wat er allemaal door God gemaakt is (bijv. via het liedje: "wie heeft geschapen de bloemetjes", enz.). Is het niet prachtig? Het is allemaal heel mooi gemaakt! Maar wat is er gebeurd? Hebben de mensen goed voor de wereld gezorgd? Wat is er gebeurd? De mensen zijn er verkeerd mee om gegaan. In plaats van samen delen (hoe gaat dat ook al weer?) gaan ze samen ruzie maken. Vechten om alles maar van elkaar af te pakken. Dat is niet mooi, hè? (maak maar wat vernielingen in het "werkstuk" en laat ze er maar op reageren).

Hoe moet het nu? Het gaat toch steeds weer verkeerd? Komt het echt wel goed? Hoe weten we nu, dat het verhaal van God toch echt waar is? En Jezus kunnen we ook niet zien. Dan wordt het wel moeilijk om te geloven in "stil maar wacht maar, alles wordt nieuw". Dat alles weer mooi wordt, precies zoals het bij het verhaal van God past. Nergens oorlog, niemand honger of verdriet of helemaal in zijn eentje. Alle mensen vrienden van elkaar. Alle mensen

voelen, dat God er is! Hoe kun je dat nu weten?

Het enige dat we hebben is het verhaal van Jezus. Misschien is dat wel een aanwijzing. Misschien kan dat verhaal ons helpen. Wat weten we van Jezus? Waar woont Jezus? bij God in de hemel! Hij zegt: ik heb het jullie allemaal verteld. Ik ben nu weer bij God, maar ik kom nog een keer om alles zo te maken, dat het goed is. Dat het klopt met het verhaal van God. Ik vraag jullie om mee te doen en mee te helpen. Ik wil, dat jullie God helpen. Dan kan het alvast een beetje feest zijn.

Ik wil dat jullie het vertellen.

Ik wil dat jullie aan iedereen laten zien, hoe het moet.

Want ik wil, dat er zoveel mogelijk mensen meedoen, meedoen met het verhaal van God, maar ook meedoen met het feest van God.

Het echte feest komt nog, daar zorgt God zelf voor. Daar moeten we nog op wachten. Maar wij hoeven niet met onze handen over elkaar af te wachten: we kunnen zelf ook wel wat doen! Net als met advent voor de Kerst.

Als je steeds meer kaarsen aansteekt komt er steeds meer licht. Dan is het net alsof je het grote licht van kerstfeest al een beetje kunt zien.

Als er steeds meer mensen meedoen met het verhaal van God, kan er steeds meer feest zijn. Dan lijkt het net alsof het Grote Feest steeds dichterbij komt. En, we mogen er allemaal aan mee doen!

* Na de vertelling.

Weet je wat we nu gaan doen? We maken richtingaanwijzers: naar de stad en het feest van God. Dan kan iedereen zien hoe die daar het beste kan komen! Richtingaanwijzers maken. Daar wat op schrijven en vragen of dat in de richting gaat van de stad van God. Bijv. vrede, oorlog, honger, helpen, delen, ruzie, afpakken, enz.

Je kunt zo ook een heel parcours maken (waar ook onderweg hindernissen genomen moeten worden en rommel opgeruimd, enz.) naar uiteindelijk een tafel die feestelijk versierd is, met lekkers enz. Samen op pad, de weg zoeken via goede en verkeerde richtingaanwijzers in de richting van het feest van God.

Je kunt nog eens na gaan wat het mooiste verhaal is van God. Wat het mooiste liedje is, dat ze kennen. En natuurlijk feest vieren. Dat hoort bij het grote feest van God (natuurlijk wel even samen opruimen!).

Je kunt ook een estafette houden met kaarsen, of met iets anders. Als je de kaars niet doorgeeft, wordt het licht niet doorgegeven en kan niemand het licht meer zien. Dan gaat de kaars uit en kan er niets meer gebeuren.

Als het verhaal niet meer verteld wordt, als er niet meer gedeeld wordt, of getroost, of geholpen, als er geen stoep meer aangepast wordt voor rolstoelen, als ... enz.

Bijzondere thema's.

1. Oogstdankdienst.

*** Inleiding.**

(meenemen: verschillende vruchten, kastanjes, enz.; een grote tak met zijtakjes, (bind)draad of garen om de vruchten aan de tak te kunnen bevestigen en een paar bakjes waarin de vruchten gelegd kunnen worden. Het is ook mogelijk om een paar dagen van te voren via een briefje aan iedereen te vragen of ze een appel, peer, enz. mee willen nemen.)

Je kunt beginnen met het praten over wat iedereen heeft meegebracht. Alle vruchten mogen in het midden op een stapel neergelegd worden. Wat voor vruchten zijn er allemaal? Waar komen de vruchten vandaan? Komen ze uit de grond? Nee, ze groeien aan de boom! maar hoe gaat het dan? Gaat het helemaal vanzelf? Groeit er zomaar een sinaasappel aan de boom? (Je kunt de gro-te tak gebruiken om te illustreren hoe het gaat). Wat gebeurt er eerst? Er komt een zaadje in de grond. Weet je nog van de plantjes? Hoe gaat het daarmee? Wie heeft er nog een plantje? Hoe groot zijn ze? Sommige zaadjes worden tot een kleine plant, andere kunnen wel een grote boom worden. En dan, wat gebeurt er dan? Dan komen er knopjes aan de bomen, en bladeren. Dat is nodig voor de zon. De blaadjes moeten het licht van de zon opvangen. En er moet water uit de grond komen: daar groeit de boom van. En dan komen er eerst bloemen daarna de vruchten. Zullen we eens laten zien, hoe mooi de boom wordt met onze vruchten? (je kunt nu een paar vragen je te helpen om een aantal vruchten aan de boomtak vast te maken). Kijk eens hoe mooi dat is! Maar, kan dat wel? Allemaal verschillende vruchten aan dezelfde boom? Nee, natuurlijk. Aan een boom groeit maar één soort vruchten: appels aan eenboom, peren aan eenboom, enz.

(afhankelijk van wat ze kunnen begrijpen zou je ook stil kunnen staan bij de jaargetijden: in de winter is de boom kaal, dan lijkt hij dood, maar dat is niet zo; in de lente komen er weer blaadjes aan en bloemetjes; in de zomer bloeit alles en beginnen de vruchten te groeien; in de herfst zijn er veel vruchten en vallen de bladeren weer van de bomen, enz.)

Het lijkt erop, dat alles vanzelf gaat, maar dat is natuurlijk niet zo. Wat is er nodig, dat een plant en een boom goed groeien? Water en zon. En daar moet God natuurlijk wel een beetje voor zorgen! En wij mogen Hem meehelpen om er ook goed voor te zorgen.

*** Vertelling. (Luk.13: 6 - 9)**

Er was eens een man en die heette Efraim. Efraim heeft een heel mooie boom in zijn tuin. Daar kijkt hij elke dag naar (je kunt nu de tak als illustratie gebruiken). Moet je eens kijken wat voor mooie vruchten er aan de bomen hangen! Daar kun je naar kijken, maar die kun je ook plukken, om op te eten (je kunt nu een paar vragen om mee te helpen de vruchten van de tak te "plukken"). Kijk eens wat een heerlijke vruchten. Die kunnen we straks fijn opeten! De boom ziet er wel wat kaal uit als al de vruchten eruit zijn, en helemaal, als ook nog de blaadjes van de bomen af vallen (eventuele blaadjes kun je nu van de tak afhalen). In de winter ziet de boom er dan heel kaal uit. Efraim komt naar de boom kijken en zegt: "hé, die boom lijkt wel helemaal kaal! Hoe moet dat nu? Komen er wel weer bladeren, bloemen en vruchten aan?" Ja hoor. Als de winter voorbij is, wordt het lente en dan komen de eerste bladeren en bloemen weer aan de bomen (je kunt eventueel wat losse bladeren aan de tak bevestigen). En, als het lente geweest is, wat komt er dan? De zomer. Als de zon schijnt kunnen de vruchten goed groeien. Moet je maar eens kijken (nu maak je weer een paar

vruchten vast aan de tak). Kijk eens hoe mooi de boom weer is! Prachtig. Ja dat vindt Efraim ook. En hij eet lekker van al die vruchten. Na een tijdje wordt de boom kaal en wordt het weer winter (je plukt de tak weer helemaal kaal). Nu lijkt de boom weer dood. Efraim wacht op de lente en op de eerste bladeren en bloemen. Hij wacht en wacht. Hij kijkt elke dag naar de boom en naar de takken. Maar er gebeurt niets! Hij ziet nergens bladeren of bloemen. Zien jullie ze wel? (Laat de tak maar zien) Nee he? Hij blijft kaal. En overal zijn wel bomen met bloemen. Hoe moet dat nu? Als er geen bladeren en bloemen zijn, komen er dan wel vruchten aan? Nee, ook niet! Het hele jaar blijft de boom kaal. De mensen die er voorbij lopen, kijken naar de boom en zeggen: "moet je eens zien een dode boom!" Efraim wordt boos: "die boom lijkt wel dood, maar hij is het niet. Wacht maar, volgend jaar gaat het beter!" En wat gebeurt er volgend jaar? Helemaal niets. Er komen weer helemaal geen bladeren en bloemen aan. Hoe moet dat nu? Zou de boom dan echt dood zijn? Wat denken jullie? Efraim denkt van niet. Hij kijkt elke dag en hij wacht, maar er gebeurt niets. Nou, dat is niet zo leuk: zo'n kale boom in de tuin. En het volgende jaar gebeurt er weer niets. Nou, dan lijkt die boom toch wel echt dood, of niet soms?. De mensen lachen om die dode boom: "moet je eens kijken naar die stomme boom. Die is allang dood. En Efraim heeft hem nog steeds in de tuin! Je moet hem omhakken! Dat is veel beter! Omhakken en weggooien, want aan een dode boom heb je niets!" Omhakken, maar dan blijft er niets meer van over! Wat denken jullie? Wat moet er gebeuren? Efraim denkt: "weet je wat, ik wil het nog één jaar proberen: ik ga heel goed mijn best doen voor de boom: ik ga zorgen voor goede modder, en voor water. En, als hij het dan nog niet doet, hak ik hem om, want dan kan ik er ook niets meer aan doen". En zo gebeurt het. Elke dag komt Efraim naar buiten en geeft de boom water, schept nieuwe modder om de boom, en kijkt naar de takken. Dan wordt het weer lente. En, wat gebeurt er? Kijk eens goed (je bevestigt nu een blaadje aan de tak): er komt weer een blaadje aan de tak! De boom is niet dood, maar hij doet het weer! En als Efraim weer naar buiten komt, wat ziet hij? Een blaadje! Er is een blaadje aan de boom! Hij schreeuwt heel hard: "er is een blaadje aan de boom! Zie je wel, hij doet het wel, hij is niet dood! Als je maar goed voor de bomen zorgt dan gaan ze niet dood!" En ja hoor, er komen ook bloemen aan en vruchten. Toen kon hij een mooi feest houden, want hij hoefde de boom niet om te hakken! En alle mensen waren blij! Want de boom is niet dood, ook al leek dat wel zo. Daarom moet je maar goed voor de planten en bomen zorgen.

Dat is het verhaal, dat Jezus vertelt.

[Afhankelijk van wat ze kunnen begrijpen kun je nog even verder vertellen: En weet je wat Jezus erbij zegt? God wil graag, dat het goed gaat op de aarde met alle planten en bomen, maar ook met alle dieren en met alle mensen. Eigenlijk wil Hij, dat alle mensen goede en mooie dingen doen. Geen ruzie maken of oorlog, maar elkaar helpen. Als dat gebeurt, dan vindt Hij de mensen net zo mooi als zo'n mooie boom met vruchten. Maar dat gebeurt natuurlijk niet altijd. Het gaat ook wel eens mis. Dan lijkt het net alsof het allemaal dode bomen zijn, alsof er niets goed is. Dan kan God zeggen: "Ik wil niet meer! Weg ermee!" Net als met Noach opnieuw beginnen, weet je nog wel? Maar, dat doet Hij niet! Hij wacht tot het toch goed komt. Want Hij houdt van alle mensen. En als het dan toch goed komt, wordt Hij ook weer blij. Net zoals Efraim met zijn boom, die het toch weer doet!]

* Na de vertelling.

Je kunt nu iedereen een mooie tekening laten maken van een boom met vruchten. Voor degenen die niet (goed) kunnen tekenen zou je ook een boom met takken kunnen voorteekenen: daar mogen ze dan met kleur bloemen of vruchten in tekenen. Je kunt het ook als een

gezamenlijke activiteit doen: een groot vel papier, waarop je eerst een grote stam op tekent, vervolgens door een paar wat takken aan laat tekenen, en daarna bloemen en vruchten. Zo wordt het tot een mooie boom van de hele groep.

Vruchten zijn niet alleen mooi om naar te kijken, maar ze zijn ook lekker om op te eten. Je kunt nu met de vruchten verschillende dingen doen: ieder eet zijn eigen vrucht; je kunt ook samen delen van de vruchten (dus de vrucht die je zelf hebt meegenomen of uit de schaal pakt mag je steeds aan een ander geven, enz.). Je kunt ook denken aan mensen, die je kent en die bijvoorbeeld ziek zijn. Die kun je ook een vrucht (laten) brengen, of zelfs een heel mandje. Dan is het leuk om er ook een mooie kaart bij te doen met de groeten van de hele groep. Zo kun je andere mensen laten merken, dat je ze niet vergeet.

Ja, en daarom is het goed, dat we goed voor de bomen en planten zorgen. Dan komen er ook steeds bloemen en vruchten. Dan helpen we God, dat alles mooi en goed blijft.

2. Knuffelviering.

* Inleiding.

Iedereen mag zijn liefste knuffel meebrengen. (Je neemt natuurlijk zelf ook een of meer knuffels mee, waaronder een heel grote, ingepakt in papier. Ook zou het leuk zijn als je een paar cassettebandjes zou kunnen meenemen met rustige luistermuziek of kinderliedjes. In de ruimte is vast wel een muziekinstallatie of een draagbare cassetterecorder).

Natuurlijk moet iedereen eerst laten zien, wat hij heeft meegenomen. Hij moet vertellen wat voor knuffel het is, of hij ook een naam heeft en waar hij altijd is. Hoe je ermee slaapt, van wie je hem gekregen hebt, enz.

Je kunt een verhaal vertellen over Kees, en over zijn zus Anita, die eerst geen knuffel had. Als ze verdrietig is (bijv. als het poesje is doodgegaan, of als ze ruzie heeft of straf), gaat ze altijd naar haar kamer, op bed liggen. Soms is ze dan boos en zegt tegen iedereen: "rot op, ga weg: ik wil niemand zien!" Meestal moet ze huilen en voelt ze zich heel alleen. Dan moet haar moeder komen om haar te troosten, of om het weer goed te maken. Wat doet haar moeder dan? Anita heeft het liefste, dat haar moeder haar heel dicht tegen zich aandrukt en de hele tijd bij haar blijft. Maar dat kan natuurlijk niet. Haar moeder moet ook weer weg. Ze moet nog werk doen, en als het midden in de nacht is, moet ze zelf ook weer slapen. Maar, als ze weer een tijdje alleen is, moet ze weer huilen. Dan komt haar moeder weer, enz. Hoe moet dat nu? Want ze is wel verdrietig. Weet je wat? Op haar verjaardag krijgt ze een groot kado. Wat zou daarin zitten? (laat het grote pak maar zien). Wat zit erin? O, wat een mooie knuffelbeer! Die mag ze hebben. Die mag ook bij haar in bed slapen. Nu is ze ook niet meer zo alleen. Hij moet natuurlijk wel eerst een naam hebben! Hoe zullen we hem noemen? Wat is een mooie naam?

Ja, en als Anita nu erg verdrietig is, gaat ze naar haar kamer en dan kruipt ze heel dicht tegen de beer aan. Zou dat helpen, denk je? Ja, echt wel! Het voelt bijna net zo lekker als wanneer ze heel dicht tegen haar moeder aankruipt. En, ze kan ook tegen de beer praten: dat helpt ook. Mama zegt: "waarom roep je mij niet meer zo vaak, als je verdrietig bent?" Nou, wat denk je? "Als ik de beer heel dicht tegen mij aanhoudt, dan is het net alsof jij dichtbij bent en dan ben ik ook niet meer zo alleen. Als ik heeel erg verdrietig ben, dan roep ik je heus wel, maar als het niet zo erg is, kan de knuffelbeer het ook", zegt Anita. "Ja", zegt haar moeder, "zo is het ook een beetje met God." Hij wil je helpen en goed voor jou zorgen. Ook als je verdrietig bent. Dan is Hij er wel, maar je kunt Hem niet zien. Daarom moeten wij elkaar helpen, want mij kun je wel zien. En de knuffelbeer ook. Zo voelt het ook als God heel dichtbij is! Nu kun je ook aan een paar vragen, wanneer en hoe zij de knuffelbeer "gebruiken": als ze verdrietig zijn of boos, of gewoon als ze gaan slapen.

* Vertelling. (Gen. 12: 1 - 3; 13: 16; 15: 5)

Abram moet een lange reis maken. Hij moet natuurlijk van alles meenemen en inpakken (wat moet je allemaal meenemen, als je een lange reis maakt?). Ja, hij gaat heel ver weg van zijn vader en moeder en van zijn grote familie. Er gaan wel een paar mensen mee (zijn vrouw natuurlijk en wat knechten die voor de schapen moeten zorgen; want die gaan wel mee), maar hij gaat toch weg van het huis waar hij jaren heeft gewoond. Dat is niet zo leuk. Eerst moet hij afscheid nemen: dag vader en moeder, dag huis, dag dieren! Ja en dan moet je weg. Is dat leuk? Nee, niet zo leuk, he? Kijk, als je op vakantie gaat, moet je natuurlijk ook afscheid nemen. Maar dan kom je weer terug. Maar als je gaat verhuizen, wordt het anders. Dan kom je misschien wel nooit meer terug. Dan moet je echt afscheid nemen. Nou, Abram gaat voor

altijd weg van zijn vader en moeder en van zijn huis. Hij neemt afscheid en hij zegt: "dag". "Tot ziens" kan niet, want hij komt vast niet weer terug.

Eerst is het wel leuk als je op reis gaat en ergens anders naar toe gaat: er is zoveel te zien. Bovendien is Abram niet helemaal alleen. Maar, als hij 's avonds in bed ligt, moet hij wel eens denken aan thuis, en aan zijn familie. Dat geeft een raar gevoel in zijn buik. Hij huilt niet, want daar is hij natuurlijk veel te groot voor, maar hij is wel een beetje verdrietig. Dan heeft hij heimwee! Dan zou hij wel graag even terug willen. Maar dat gaat niet: ze zijn al zo ver weg! Hoe moet dat nou? Weet je wat? Abram gaat met God praten. Dat heet bidden. God kun je niet zien, maar je kunt wel met Hem praten. Hij zegt: "God, nou hebt u gezegd, dat ik maar op reis moet gaan, maar ik vind het helemaal niet zo leuk. Want het duurt nog heel lang voordat we op de mooie plaats zijn, die u hebt beloofd. Ik voel me alleen en ook een beetje verdrietig, en ik kan u ook nog niet eens zien. Dus ik weet niet eens of u er wel echt bent." Weet je wat God tegen Abram zegt? "Abram, kom eens naar buiten en kijk eens naar de lucht. Wat zie je dan?" Abram gaat naar buiten en wat ziet hij dan - als het nacht is - in de lucht? Allemaal sterren! "Kijk", zegt God, "als je weer eens een beetje verdrietig bent, kijk dan maar eens naar al die sterren. Die heb ik gemaakt: die zijn van mij. Probeer ze maar eens te tellen als je kunt. Zoveel mensen zullen er later op de wereld zijn. Nou, als je daar naar kijkt en als je daaraan denkt, hoef je toch niet zo alleen te zijn met zoveel sterren?" Nee, dat is zo. Maar, kun je de sterren altijd zien? Nee, he? Niet als het regent of als er teveel wolken zijn. "Nou", zegt God, "als je geen sterren kunt zien, kijk dan maar eens naar de grond, naar de zandkorreltjes (het zou leuk zijn om een handjevol zand erbij te hebben). Kun je die misschien tellen?" Nee, he? Dat zijn er veel teveel. Die heeft God ook gemaakt. "Kijk maar naar de zandkorrels", zegt God, die heb Ik ook gemaakt. En denk er maar aan dat er net zoveel mensen op de wereld komen als dat er zandkorrels zijn. Dat zijn er veel!! Nou, dan hoef je ook niet zo alleen te zijn. Ik wil voor alle mensen zorgen en dus ook voor jou! Zie je wel hoe dicht ik bij je ben?" Abram wordt er wel een beetje rustig van. Het is net alsof hij niet meer zo alleen is. Als hij een beetje bang of verdrietig is, kan hij naar de sterren kijken in de lucht, of de zandkorreltjes voelen op de grond. Hij heeft niet een echte knuffel zoals wij, maar het lijkt er zo wel een beetje op. Want als hij naar de sterren kijkt of naar de zandkorrels op de grond, voelt hij zich niet meer zo alleen. Dus dat zijn dan zo'n beetje de "knuffels" van God. Want God kun je niet zien, maar Hij is er wel en wil graag, dat je voelt dat Hij heel dichtbij is. Dat kan ook, als we elkaar een beetje helpen, en dat kan ook met onze knuffels.

* Na de vertelling.

Eigenlijk zijn we allemaal een soort knuffels van God. We mogen met onze knuffels knuffelen, maar ook een beetje met elkaar. Als iemand verdrietig is of heel alleen, kunnen we elkaar helpen, dat je niet meer zo alleen bent. En, weet je wat ook helpt? Samen een lied zingen: dan hoor je ook een beetje bij elkaar. Het helpt ook als je heel dicht tegen elkaar aan kruipt en luistert naar mooie muziek. Zullen we het samen eens heel gezellig maken en heel dicht tegen elkaar aan gaan zitten en luisteren naar mooie muziek?

(Je kunt nu proberen met de kussens van de stoelen, de stoelen heel dicht tegen elkaar, met een heleboel op de bank, of met zijn allen op een kleed op de grond, enz. enz. gezellig dicht tegen elkaar en de knuffeldieren aan te zitten/hangen/liggen. Dan zacht licht maken en luisteren naar zachte muziek. Dat wordt vast wel gezellig!

3. Kerstverhaal.

"De lelijke kapotte kaars"

Er was eens een kaars. En die is een beetje zielig. Niemand vindt hem mooi, niemand wil met hem spelen. En niemand wil hem kopen. Weet je hoe dat komt? Hij is ook niet zo mooi. Kijk maar: zijn kleur is lelijk. Alle kleuren lopen een beetje door elkaar heen. En hij is ook nog een beetje krom, want hij heeft te lang in de zon gelegen, of op de verwarming. Nou, en daar ligt hij nu in de winkel! Naast hem liggen en staan allemaal andere kaarsen. Moet je maar eens kijken: hele mooie grote. Kaarsen, die heel dik zijn, met een mooie buitenkant; kaarsen die heel mooi lang en wit zijn. Prachtig! En als er dan mensen in de winkel komen, kijken ze natuurlijk naar de kaarsen. En dan zien ze die ene kaars ook. "Wat een rare kaars is dat", zeggen ze. "Die willen we niet hebben bij onze mooie kerstboom en bij de mooie slingers. Die is zo lelijk. Wat doet die in de winkel? Niemand wil toch zo'n kaars hebben?" En toen kwam er ook nog een jongetje en die pakte de kaars heel hard vast. "Au, au" roept de kaars, "dat doet zeer!" Maar niemand kan het horen, want een kaars kan toch niet praten. De jongen gooit de kaars zomaar in de lucht, en dan valt hij met een klap op de grond. "Krak", zegt de kaars, en hij is gebroken. De moeder van het jongetje is boos: "je moet van de kaarsen afblijven!" "Och, het geeft niet", zegt de winkelmeneer, "het is niet zo erg, want die kaars is toch niet zo mooi! Ik leg hem wel een beetje achteraan, dan hoeft niet iedereen te zien, dat hij een beetje stuk is. En als niemand hem wil hebben, gooi ik hem wel weg." De kaars wil wel een beetje huilen, maar dat kan hij niet, want hij is een kaars en geen mens. Maar hij vindt het niet leuk. Hij denkt: ik ben nergens goed voor. En ik wil zo graag ook eens branden en ik wil ook graag een mooi vlammetje op mijn hoofd hebben. Ik wil laten zien, dat ik ook heel goed licht kan geven. En ik wil zo graag kerstliedjes horen, als mijn lichtje brandt. Maar, nu lig ik in het donker. Niemand vindt mij aardig, niemand wil mij hebben. Ja, en het wordt nog erger. De andere kaarsen beginnen hem ook nog uit te schelden. "Moet je eens kijken, hoe lelijk hij is. Waarom wordt hij niet weggegooid? Niemand wil hem toch hebben. Wij willen ook niet bij jou in de buurt liggen, want misschien worden wij dan ook wel lelijk." Ze proberen het kaarsje van de kast af te duwen. Dat lukt gelukkig niet, want kaarsen hebben geen handen en geen voeten. Maar ze kijken wel een andere kant uit. En dat is niet leuk. Dan is het net alsof je er helemaal niet bij hoort. Ze beginnen te praten over hoe mooi ze wel niet zijn, en waar ze wel niet zullen branden. De een heeft een nog mooier verhaal dan de ander: "ik ga branden op het topje van een heel mooie kerstboom, dan kan iedereen mij zien." "En ik ga voorin de kerk branden, dan ben ik heel belangrijk." "Moet je mij eens zien: ik heb een hele mooie buitenkant met allemaal ribbeltjes erop en een heel mooi plaatje. Als ik brand, gaat het vlammetje helemaal naar binnen, en lijkt het net een raampje waar het licht door naar buiten komt. Dat vinden de mensen vast prachtig." Zo zijn ze aan het praten en daar wil het lelijke kaarsje niet naar luisteren. Hij voelt zichzelf zielig, en hij heeft eigenlijk helemaal geen zin meer in het kerstfeest. Als niemand hem aardig vindt, en als hij toch niet mag branden, dan is er toch helemaal niets aan?

De volgende dag komt er een deftige mevrouw de winkel binnen en die zegt: "meneer, ik wil de mooiste kaarsen uit uw winkel, want ik wil Kerstfeest vieren met een heel mooie boom, met hele mooie muziek en met heel mooie lichtjes. Laat maar eens kijken wat u hebt." De winkelmeneer pakt de kaarsen, die zo mooi zijn. Per ongeluk pakt hij ook de lelijke kaars, die er bij ligt. "Dat zijn mooie kaarsen", zegt de mevrouw, "die wil ik wel hebben. Maar wat doet die lelijke kaars daarbij?" "O", zegt de winkelmeneer, "als u die kaarsen koopt, krijgt u deze

erbij, gratis. Want ik kan hem toch aan niemand meer verkopen. Niemand wil hem toch hebben. Hij is zo lelijk. En, als u hem niet in de kamer wilt hebben, kunt u hem altijd nog weggooien." Zo komt de lelijke kaars samen met de mooie kaarsen in een doos mee naar het huis van de mevrouw. Daar worden de kaarsen uitgepakt, en bewonderd, behalve natuurlijk de lelijke kaars. Die wordt meteen ergens in een hoek van de kast neergelegd. De andere kaarsen komen ook in de kast, maar dan netjes in de doos van de winkel. Morgen krijgen ze een plaats in de kamer. Morgen is het Kerstfeest. Morgen mogen ze branden. Dan wordt het een prachtig feest. "Ik kom vast boven op de kerstboom te staan", zegt de lange witte kaars, "dan kan ik alles fijn zien." "En ik vast op de piano, dan ben ik heel dicht bij de muziek", zegt een andere. Zo zijn ze aan het praten en dan ontdekken ze ineens, dat ze allemaal op hun kop een stukje touw hebben. Dat vinden ze niet zo mooi. "Dat stukje touw wil ik er af hebben", zegt een van de kaarsen. "Dat touw maakt mij een beetje lelijk. En als ik naar die lelijke kaars kijk, zie ik dat hij ook een lang stuk touw heeft. Daar wil ik niet op lijken, hoor!" En, weet je wat er gebeurt? Er ligt ook een schaar in de kast. Die wil de touwtjes er wel afknippen. Hij knipt bij iedereen de touwtjes er af. "Moet jij het touwtje er ook af?", vraagt hij aan de lelijke kaars. "Nee hoor", zeggen de anderen gauw, "laat hem maar gewoon. Hij is toch al lelijk. En anders lijkt hij teveel op ons. Laat maar." Ze kijken naar elkaar en naar zichzelf. "Moet je eens kijken, hoe mooi we geworden zijn. Tjonge jonge, wat is dat een goed idee, zeg om die touwtjes eraf te knippen. Nu zien wij er nog mooier uit. Wat zullen de mensen ons mooi vinden."

De volgende dag is het zover. De kerstboom wordt heel mooi versierd, met allemaal ballen en slingers. De kaarsen worden uit de kast gehaald. De mooie witte kaars komt bovenop de kerstboom. Daar staat hij trots om zich heen te kijken: "moet je eens zien hoe mooi ik ben." De andere dikke kaars komt op de piano, en de kaars met het plaatje komt midden op de tafel. Dat ziet er allemaal heel mooi uit. Maar, waar is de lelijke kaars gebleven? Die zijn ze vergeten. Die ligt nog ergens achter in de kast. In zijn eentje in het donker.

Dan begint het feest. Het hele gezin zit in de kamer, met mooie kleren aan natuurlijk. Vader achter de piano om de bekende kerstliedjes te spelen: stille nacht, en zo. Maar dan zegt hij: "weet je wat.? 's Nachts is het toch altijd donker? Laten we het licht uit doen, en de kaarsen aansteken. Dan wordt het heel mooi." Moeder pakt een doosje lucifers en wil de kaarsen aansteken. "He, dat wil niet", zegt ze, "ik kan de kaarsen niet aansteken. Er zit helemaal geen touwtje aan. En zonder touwtje wil het niet!" Wat stom, he? Zonder pit, zonder touwtje wil een kaars helemaal niet branden. Dan ziet hij er misschien wel mooi uit, maar dan heb je er verder niets aan. Want een kaars is toch om te kunnen branden. Als een kaars geen licht kan geven, dan is er helemaal niets aan.

"Hoe moet dat nu, mam?", zegt Janet. "kunnen we nu geen kerstfeest vieren? Want er is geen lichtje, we kunnen de kaarsen nu ook niet meer naar de winkel terug brengen, en we kunnen ook niet gauw nieuwe kaarsen kopen." "He, wacht eens", zegt moeder, "er moet nog ergens een kaars zijn. Een lelijke kaars, maar die heeft vast wel een lont, een touwtje om te branden." Ze zoekt in de kast, en vindt de lelijke kaars. "Hè, gelukkig, jij hebt nog wel een touwtje. Jij kunt wel branden! En daar gaat het om." De kaars komt midden op de tafel te staan, heel voorzichtig, want hij is immers ook een beetje stuk. Hij wordt aangestoken. "Kijk eens hoe mooi hij brandt", zegt Janet. "De kaars ziet er misschien wel niet zo mooi uit, maar het vlammetje is net zo mooi, misschien zelfs nog wel mooier dan van de andere kaarsen. En, als het donker is, kun je helemaal niet zien hoe een kaars er van de buitenkant uitziet. Dan kun je alleen maar het vlammetje zien. En dat is prachtig." Nu, dat is ook zo. Het wordt een prachtig feest, met 'stille nacht', en met een mooie kerstboom, en een kaars die steeds mooier wordt, en

steeds blijer. Hij vergeet helemaal dat hij lelijk is. Hij heeft een prachtig vlammetje, waarmee hij licht geeft in de kamer. En de andere kaarsen? Die weten het nu wel: ze waren zo druk bezig met hun mooie buitenkant, dat ze het belangrijkste vergeten waren: een kaars moet een touwtje hebben om te kunnen branden en om licht te geven. Gelukkig ontdekt Janet dat die mooie kaarsen ook nog wel een touwtje hebben: het zit wat dieper. Maar als je de kop van de kaars een tijdje in een ander vlammetje houdt, smelt die een beetje en dan komt het touwtje wel te voorschijn. Zo kunnen ze toch nog branden en mooi zijn, dankzij het lelijke kaarsje, dat nu niet meer lelijk is, want hij heeft het mooiste vlammetje van allemaal!